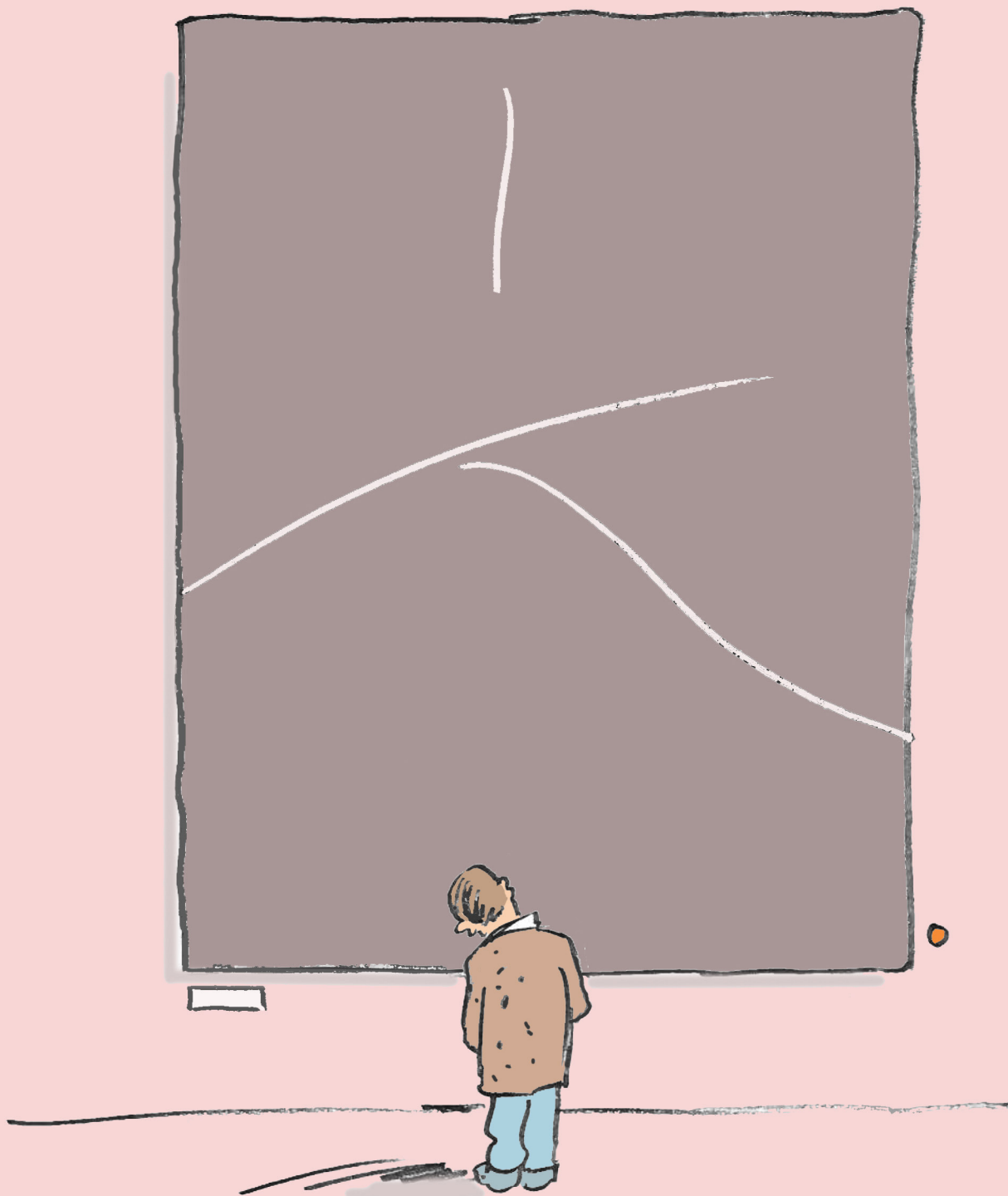

Kulturmelding 2011-2015

Vedtatt av Stavanger bystyre 28. september 2015

STAVANGER KOMMUNE

Forord

Kommunalstyret for kultur og idrett vedtok høsten 2010 at det skal utarbeides en *kulturmelding* hvert fjerde år, ved utgangen av hver kommunevalgperiode. Meldingen skal oppsummere utviklingen innenfor kultursektoren i Stavanger de fire siste årene. I tillegg til denne *statusbeskrivelsen*, skal meldingen også peke på *utfordringer* for de kommende år.

Kulturmeldingen vil gi det sittende kommunalstyret og øvrig politisk ledelse en oversikt over hva som er oppnådd i valgperioden. Meldingen vil dessuten kunne brukes som et arbeidsdokument for nye kulturpolitikere. Endelig skal meldingen fungere som et kunnskapsgrunnlag ved kommende revisjoner av kommunedelplanen for kunst og kultur og kulturarenaplanen, samt for utredninger og saksbehandling innenfor kulturområdet.

Dette er den andre kulturmeldingen. Meldingen følger i grove trekk mønsteret fra forrige gang, men det er foretatt en del redaksjonelle endringer. Nytt denne gang er at vi har innarbeidet en relativt omfattende oversikt over publikums bruk og tilfredshet med kulturtilbudene, om den lokale produksjonen av kunst og kultur, og om den kommunale ressursbruken og kulturpolitiske prioriteringer (kapittel 2). Dette kapitlet er utarbeidet i samarbeid med rådmannens økonomiavdeling.

Gjennomgangen og statusbeskrivelsen i kapittel 3 følger inndelingen i kommunedelplanen for kunst og kultur, *Kulturbyen Stavanger 2010-2017*, som bystyret vedtok i september 2009. Denne planen er inndelt i 13 innsatsområder. Det er gjort ett unntak fra denne disposisjonen, nemlig innsatsområdet om *En attraktiv by for kunstnere*, som er trukket inn i kulturmeldingens innledende kapittel på bakgrunn av sin sjangerovergripende karakter.

Etter denne gjennomgangen presenteres tilsvarende en statusbeskrivelse og utfordringer for de kunstfeltene som ikke er eget innsatsområde i kommunedelplanen for kunst og kultur (kapittel 3.3), samt for kulturarenaplanen (kapittel 3.4).

Med denne oppbyggingen vil det forekomme noen overlappinger i teksten. For eksempel er Nye Tou både et hovedinnsatsområde i kommunedelplanen, prioritert i kulturarenaplanen, og viktig for det visuelle kunstfeltet.

Stavanger, august 2015

Rolf Norås
kultursjef

Innhold

Forord.....	3
-------------	---

1 Kulturbyen Stavanger 2011-2015 – oppsummering og vurdering

1.1 Innledning.....	7
1.2 Stavanger konserthus.....	7
1.3 Tou Scene & Kunstfabrikk	7
1.4 Historieverk	8
1.5 Jubileer	8
1.6 Figure for Landscape	8
1.7 Studenttrivsel	8
1.8 Museene	8
1.9 En attraktiv kunstnerby	9
1.10 Mangfold	9
1.11 Revy og humor	9
1.12 Film	9
1.13 Rytmask musikk	10
1.14 Kirken	10
1.15 Sentrum	10
1.16 Sølvsberget	10
1.17 Regionalt kultursamarbeid	10
1.18 Stavanger2008 – ettervirkninger	11
1.19 Kverulantkatedral	12
1.20 Avsluttende kommentarer	12

2 Publikum, kulturlivet og pengene – kulturbyen Stavanger i tall

2.1 Innledning	15
2.2 Interesser, forbruk og tilfredshet	15
2.2.1 Oversiktsbildet	15
2.2.2 Interessen for kultur	15
2.2.3 Kulturforbruket	16
2.2.4 Tilfredsheten med kulturtilbudet	21
2.3 Produksjon av kunst og kultur	22
2.3.1 Innledning	22
2.3.2 Antall kunstnere og sysselsatte i utvalgte kulturnæringer	23
2.3.3 Tilrettelagte arbeidslokaler	25
2.3.4 Kompetanseutvikling og profesjonalisering	27
2.3.5 Økonomisk støtte fra nasjonale instanser	28
2.3.6 Øker produksjonen?	30
2.4 Ressursbruk og prioritering	31
2.4.1 Innledning	31
2.4.2 Hva menes med «kultur» i statistikken, hva omfatter tallene?	32
2.4.3 Netto driftsutgifter til kultur og idrett	32
2.4.4 Prioritering – netto driftsutgifter fordelt på ulike kultur- og idrettsformål	34
2.5 Oppsummering	36

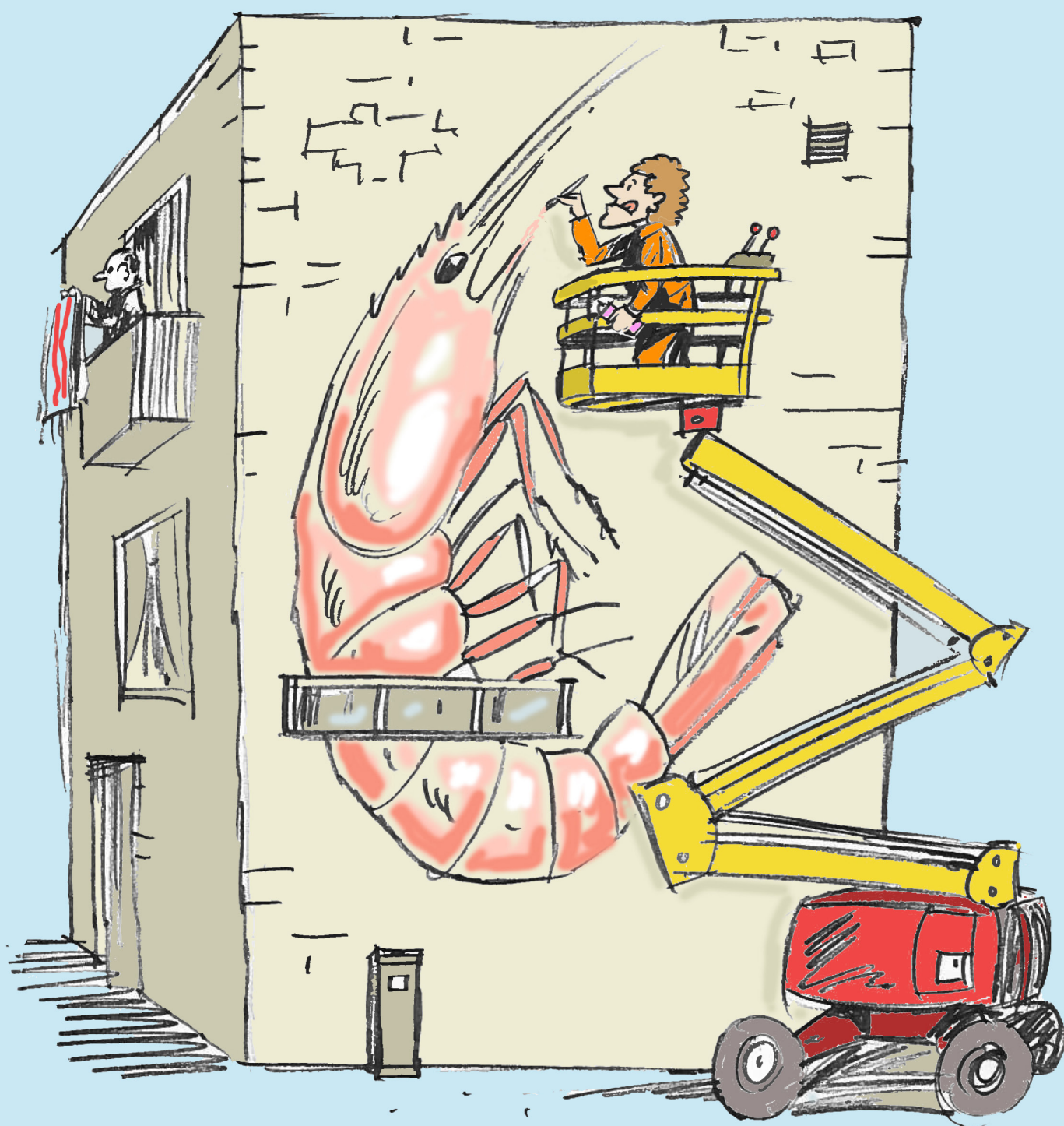
3 Kulturpolitiske innsatsområder og kunstfelt – status og utfordringer

3.1	Innledning	39
3.2	Kulturbyen Stavanger 2010-2017 – status og utfordringer	40
3.2.1	Realisering av Bjergstedvisjonen	40
3.2.2	Tou-visjonen – Nye Tou	42
3.2.3	Universitets- og studentbyen	44
3.2.4	Publikum	45
3.2.5	Den internasjonale kulturbyen	46
3.2.6	Tettere regionalt kultursamarbeid	47
3.2.7	Kulturformidling langs livsløpet	48
3.2.8	Litteratur og ytringsfrihet	49
3.2.9	Kulturarv	51
3.2.10	Tyngdepunkt for kulturnæringer	52
3.2.11	Amatørkulturlivet og samarbeidet mellom frivillige og profesjonelle	53
3.2.12	Kultur i skolen	54
3.3	Status og utfordringer for felt som ikke er eget innsatsområde i kommunedel- planen	55
3.3.1	Innledning	55
3.3.2	Visuell kunst	55
3.3.3	Scenekunst	58
3.3.4	Rytmask musikk	60
3.3.5	Film	61
3.3.6	Festivaler, arena- og arrangementsutvikling	63
3.4	Kulturarenaplan 2013-2025 – status og utfordringer	64

Vedlegg

Saksframlegg til politisk behandling.....	66
Saksprotokoll fra kommunalstyret for kultur og idrett.....	70
Saksprotokoll fra bystyret	72

1 Kulturbyen Stavanger 2011-2015 – oppsummering og vurdering

1.1 Innledning

Stavanger har en imponerende bredde og variasjon i kunst- og kulturlivet, som byr på rike muligheter både for deltakelse og opplevelser. Dette blir ofte bekreftet i vår dialog med kulturlivets aktører, i publikumsundersøkelser om folks oppfatninger av kulturtilbudene, i tilbakemeldinger fra andre steder i Norge og fra utlandet, mm.

I en særstilling i utviklingen av Stavangers kulturliv i inneværende kommunevalgperiode, står realiseringen av den såkalte Bjergstedvisjonen. Med etableringen av Stavanger konserthus og samlokaliseringen av Stavanger Symfoniorkester, Institutt for musikk og dans ved Universitetet i Stavanger, Stavanger katedralskole Bjergsted, Stavanger kulturskole og fritidsmusikklivet, fremstår Bjergsted kulturpark som landets største samlingssted for musikk og kunst.

Et oppnevnt samarbeidsutvalg, hvor alle instansene i Bjergsted er representert, sikrer at store og gode synergi-effekter oppstår i møter mellom institusjoner, organisasjoner og festivaler. Mellom mennesker som representerer ulike miljøer som utdanner, skaper og arrangerer, og som har ulik eierstruktur, organisering og tilrettelegging. Det som binder dem sammen, det som er kulturparkens store styrke, er en genuin evne og vilje blant aktørene til å prioritere deltakelse og samarbeid.

Alt er likevel ikke rosenrødt i kulturbyen Stavanger. Fortsatt er det kunstnere og kulturaktører som har mindre tilgang til ressurser enn andre, enten det gjelder økonomiske rammer eller tilgang til produksjons- og formidlingsarealer.

De store institusjonene er fundamentet i kulturbyen Stavanger. Men uten underskogen av mindre produksjons- og visningssteder, kraftfulle initiativtakere og nyskapende samarbeidskonstellasjoner, stagnerer kultur- og byutviklingen.

Dette er kanskje den aller største utfordringen i dag for Stavangers kulturliv og kulturprioriteringer. Den gang IRIS evaluerte Stavanger2008, var en av konklusjonene at mest ressurser hadde gått til de store institusjonene, og det var også representantene derfra som var mest fornøyd med hva de hadde gjort og hva de hadde fått igjen fra kulturhovedstadsåret.

Vi jobber kontinuerlig for at våre institusjoner og andre aktører fra Stavanger får ut mest mulig midler fra staten. Men i den grad dette har en nedside, handler den om at når dette skjer, må det kommunale bidraget til institusjonene økes i henhold til avtalefestede fordelingsnøkler. I økonomisk trange tider, hvor politikerne må foreta budsjettreduksjoner, er det de frie midlene som reduseres.

Derfor blir gapet mellom institusjonene og det øvrige kulturlivet større. Og heller ikke institusjonene er tjent med motkrefter fra byens øvrige kulturaktører. Det er i samspillet mellom disse, – institusjoner og frie grupper, profesjonelle og amatører, at veksten og utviklingen skjer.

Denne kulturmeldingen inneholder en oversikt over økonomi, ressursbruk, prioriteringer og fordeling av midler til ulike kunst- og kulturuttrykk. Vi har sammenlignet Stavangers ressursbruk med andre byer, og vi har sett på vilkårene for den lokale produksjon av kunst og kultur osv. Tallene viser blant annet at selv om utgiftene til kultur og idrett har økt, er andelen som brukes til de samme områder blitt mindre i inneværende valgperiode.

God kunst og kultur skal ikke nødvendigvis bekrefte det publikum allerede vet. Den skal også utfordre, korrigere og gjerne provosere allmenn konsensus. Hvis kulturen bare består i å repetere, står den stille. Vi må lære å bevege oss mellom det vi tror vi vet, og det som er nytt og annerledes. Et kulturliv som ikke vil la noe dø hen, vet ikke hva som kunne vokst opp i stedet.

1.2 Stavanger konserthus

Det største løftet for kulturbyen Stavanger 2011-2015 var realiseringen av Bjergstedvisjonen, med åpningen av konserthuset i september 2012 som flaggskipet.

Konserthuset var og er et kjærkomment og berikende tilskudd til Stavanger som kulturby, samtidig som det gir byens kulturliv både muligheter og utfordringer.

Så langt har Stavanger konserthus vært en stor suksess, både kunstnerisk og økonomisk. Programtilbudet er kraftig utvidet, og det ble i 2014 satt publikumsrekord med mer enn en kvart million besøkende på ca. 400 arrangementer. Orkestersalen Fartein Valen har gitt den akustiske musikken, og i særlig grad Stavanger Symfoniorkester, et kvalitetsløft, mens flerbrukssalen Zetlitz har åpnet for nye store sceniske produksjoner.

Konserthuset gir oss kvalitet og mangfold på musikkfeltet, og fremstår i dag som hele regionens storstue som musikkarrangør.

1.3 Tou Scene & Kunstfabrikk

Det er inngått driftsavtale med Tou Scene AS om forvaltning og drift av hele Tou Scene & Kunstfabrikk. Og Tou har selv tatt interessante grep om driften. Organiseringen er justert, noe som blant annet har medført ansettelse av

ny kunstnerisk leder. På den annen side er Nye Tou-prosjektet krympet, og det ligger etter framdriftsplanen. Rehabilitering og ombygging av første del av atelierhuset, inkludert utvendig oppussing og oppgradering av teknisk infrastruktur, ble igangsatt høsten 2013 og ferdigstilt i januar 2015. Da flyttet 19 billedkunstnere inn i meget attraktive lokaler i husets tredje etasje.

Bystyret vedtok i desember 2014 en revidert mulighetsstudie for den videre utbyggingen av Nye Tou, som innebærer at øvingsfellesskapet flyttes til et annet bygg enn opprinnelig planlagt, at planen om en ny mellomstor scene for musikk og fri scenekunst er droppet til fordel for en utvidelse og oppgradering av Maskinhallen (klubbscene), at et prøvelokale for dansekunst skal integreres i atelierhuset og at det såkalte SI-bygget skal «vurderes utleid/solgt». I tillegg til at den mellomstore scenen er ute, medfører vedtaket bortfall av fire atelier og to øvingsrom sett opp mot den opprinnelige mulighetsstudien fra 2010.

1.4 Historieverk

I inneværende valgperiode ble også realiseringen av Stavangers historieverk sluttført. Etter 5 års arbeid, mer enn 20 årsverk, og et budsjett på 13 millioner kroner, fikk Stavanger, som en av landets siste byer, en samlet fremstilling av byens historie, fra bydannelsen på 1100-tallet, og frem til 2010. Historieverket var en viktig kulturbevissthet. Mister vi interessen for vår fortid og våre røtter, mister vi interessen for hvem vi er og nøyer oss med å interesse oss for hvem vi tror vi er.

1.5 Jubileer

To nasjonale jubileer er gjennomført. I 2013 var det 100 år siden allmenn stemmerett ble innført, og i 2014 markerte vi at det var 200 år siden vi fikk vedtatt Grunnloven. Stavanger kommune var representert i fylkesmannens jubileumskomiteé for Demokratijubileene ved kultursjefen. Bare i Stavanger gjennomførte vi 65 markeringer i grunnlovsjubileet. Mange av markeringene inneholdt flere elementer, slik at det totale antallet arrangementer ble tresifret.

Også 2 forfatterjubileer er gjennomført i perioden. I 2011 var det 250 år siden Alexander Kiellands oldefar, Jens Zetlitz, ble født. Zetlitz, som ble hyllet som «Glædens Muntre Sanger og Norges Bellman», regnes også som vår første, og en av våre største, forfattere. Men det er mye vi ikke vet om Zetlitz, og i jubileumsåret tegnet forfattere, litteraturvitere, historikere, teologer, musikere og skuespillere et nytt og nyansert bilde av Zetlitz.

En annen som definitivt kan omtales som en av våre største forfattere, er Alfred Hauge. I 2015 er det 100 år siden Hauges fødsel, og Stavanger kommune tok tidlig initiativ til en verdig jubileumsmarkering. Gjennom foredrag, kåserier, konserter, bokutgivelser, konferanser, gudstjenester, pilgrimsferd etc., blir forfatteren og journalisten Alfred Hauge presentert for et stort publikum i store deler av fylket.

1.6 Figure for Landscape

Stavanger kunstforening (SKF) besluttet våren 2014 å selge skulpturen *Figure for Landscape* av Barbara Hepworth. Beslutningen utløste sterke følelser hos mange, både i og utenfor kunstmiljøet. Debatten som fulgte er den heftigste kunstdebatten på svært mange år i Stavanger. Salget innbragte mer enn 37,5 millioner kroner, som er ment å sikre kort- og langsiktig drift av Kunsthall Stavanger.

Byens øvrige skulpturer er skiltet i 2015, og det vil bli utarbeidet dokumentasjon over skiltingen.

1.7 Studenttrivsel

Universitetsbymeldingen ble vedtatt i 2015, og kulturavdelingen har hatt det koordinerende ansvaret for kapitlet om studenttrivsel. I den forbindelse har vi en god dialog med studentmiljøer både når det gjelder generelle aktiviteter, og Folken som arena i sentrum for studentkultur.

Sommeren 2015 ble storsalen i Folken pusset opp, finansiert i et spleiselag mellom Stavanger kommune, Universitetet og Sparebankstiftelsen.

1.8 Museene

Museene er vitalisert med mer interessante utstillinger enn på lenge, og MUST – Museum Stavanger har utarbeidet en ambisiøs strategiplan for utvikling av sine bygg og anlegg. Museets visjon slår fast at MUST skal bli både et nyskapende museum og et av landets ledende innenfor samlingsforvaltning.

Norsk barnemuseum er flyttet og integrert i Stavanger museum. Norsk grafisk museum har flyttet ut av sine tidligere lokaler, og det er gjennomført arkitektkonkurranse for nytt museumsbygg samlokalisert med Norsk hermetikkmuseum i Gamle Stavanger. Stavanger maritime museum har fått større lokaler på Strandkaiaen. Wyvern sank, men gode krefter hentet båten opp fra bunnen av Østersjøen, og brakte damen hjem til Stavanger.

Norsk Oljemuseum er svært populært, og hentet i 2014 hjem en prestisjetung internasjonal utmerkelse, DASA-prisen, som ble delt ut av The European Museum Academy i Glasgow.

Kulturarv er en viktig del av kulturen vår. Våre røtter, vår identitet og våre tradisjoner er en viktig referanse når fremtiden utformes. I 2014 vedtok Riksantikvaren å verne fartøyet M/S Rogaland, og båten er i tillegg gitt status som Stavangers byskip.

1.9 En attraktiv kunstnerby

Stavanger ønsker å være en attraktiv kunst- og kulturby. Et sted hvor kunstnere ønsker å bo og arbeide, og hvor publikum finner gode, nyskapende, tankevekkende og utfordrende kulturtilbud. Da er det en forutsetning at byen tilrettelegger for både produksjon og formidling på en god måte, ved for eksempel å sikre:

- Gode og rimelige arbeidsplasser/produksjonslokaler for kunst (atelierer, øvingslokaler)
- Stipender og støtteordninger
- Mulighet for å hente og motta impulser utenfra, for eksempel gjestekunstordninger
- Formidlingsarenaer (scener, konsertlokaler, gallerier og visningsrom)
- Muligheter for oppdrag, utvikling og salg av produksjoner/produkter.

Det er fortsatt utfordringer når det gjelder ovennevnte punkter, men situasjonen er forbedret de senere år, blant annet ved etableringen av atelierfelleskapet i Tou Scene & Kunstfabrikk, en vitalisert og mer stabil drift ved våre museer og gallerier, etablering av kultur næringsfelleskapet i Erfjordgata 8, gjenåpning av Galleri Opdahl, nye og oppgraderte konsert- og arrangementslokaler (Spor 5, Humorhuset Stavangeren, Kuppelhallen mm.), og ikke minst etableringen av nytt konserthus i Bjergsted. Dessuten er flere store kunstprosjekter ved skoler, barnehager og bofelleskap enten igangsatt eller under planlegging.

Men fortsatt lever danserne en stemoderlig tilværelse i Stavanger. Den gamle utenriksterminalen, som lenge var dansekunstnernes primære ønske om å overta, skal selges. Imidlertid er det vedtatt å integrere et prøvelokale for dansekunst i den videre utbyggingen av atelierhuset (Tou). Det er gledelig at dansekunstnerne presenterer noen veldig flotte produksjoner.

Lokalene på Nytorget hvor Rogaland kunstsenter og Grafisk Verksted holder til, er imidlertid i en svært dårlig forfatning, og til dels helsemessig uforvarlige. Det er allerede avklart at Grafisk Verksted skal flyttes til Tou

Scene & Kunstfabrikk og integreres i den videre utbyggingen av atelierhuset. Når det gjelder framtidig lokale for Rogaland kunstsenter, må dette avklares i forbindelse med det pågående planarbeidet for utvikling av Nytorget.

1.10 Mangfold

Mangfoldsdimensjonen er et prioritert område i Stavanger kommune, og følges opp på ulikt vis og i god dialog mellom ulike kommunale avdelinger og tiltak.

Det er fortsatt et stort fravær av personer med minoritetsbakgrunn blant kunstnere. Det samme gjelder i kulturlivets styrende organer. Manglende rekruttering av innvandrere til kulturlivets styrer, vil på sikt medføre et demokratisk problem. Blant annet derfor har kulturavdelingen satt i gang et Mangfoldsprosjekt for å kvalifisere flerkulturelle til ulike roller i kulturlivet.

Det lokale er kilden. Men vi må forstå at vi er en del av en større nasjonal, europeisk og global kulturell historie. Det er når ulikhetene møtes vi oppnår kreativitet, innovasjon og toleranse. Hvis vi ikke utfordrer oss selv, møter vi bare bekræftelse.

For å kunne møte andre med toleranse, må vi ha et ståsted. For at andre skal kunne møte oss med engasjement, må de være inkludert.

1.11 Revy og humor

Humorhuset Stavangeren ble gjenåpnet i 2014 i ny og mer tiltalende drakt, og har økt antall produksjoner. Stavangeren har nå også fått støtte til oppstart av Stavanger Ungdomsrevy SMIL. Revymiljøet er sterkt i Stavanger.

1.12 Film

Filmkraft Rogaland har skilt ut fondsdelen av virksomheten i et investeringsfond, og bidratt til realisering av en rekke kinopremierer. Dessverre har den lokale filmbransjen, inkludert Filmkraft, vært preget av en del uro i perioden. Det blir en viktig oppgave å skape ro rundt selskapet fremover, slik at nye utfordringer på feltet, blant annet på bakgrunn av regjeringens nye filmmelding, kan bli møtt med åpenhet, positivitet og konstruktivitet.

Flere av filmene har mottatt nasjonale og internasjonale filmpriser og nominasjoner. I 2014 ble for eksempel *The Act of Killing* nominert til Oscar for beste dokumentarfilm, og oppfølgeren *The Look of Silence* vant fem priser

under filmfestivalen i Venezia. Piraya Film var co-produsent for begge filmene. Også Arild Østin Ommundsen har utmerket seg, som vinner av Aamot-statuetten for sitt store arbeid for norsk filmproduksjon, foruten publikumspris under en internasjonal filmfestival i Polen og Amanda-pris og -nominasjoner.

1.13 Rytmask musikk

Stavanger Rockeri sine øvingslokaler i Tanke Svilands gate er pusset opp med en imponerende dugnadsinnsats. Det har vært full aktivitet i lokalene siden oppstarten i 2014. Stavanger Rockeri ivaretar et stort behov i miljøet.

I 2014 kom endelig STAR inn blant statlige ordninger ved at Norsk kulturråd bevilget kroner 150 000 til organisasjonen.

1.14 Kirken

Kirkens egen kulturmelding, *Kunsten å være kirke*, har de siste årene bidratt til mye godt utviklingsarbeid mellom kultur og kirken. Meldingen tok blant annet til orde for en sterkere profesjonalisering av kulturarbeidet i kirken. Dette er viktig fordi kirken som kulturbærer har vært marginalisert og underkommunisert i folks bevissthet, til tross for at selve kirkerommet er svært ettertraktet som arena for ulike kunstnere.

Kirken er den kulturarenaen som har vokst mest i de senere årene. Den fremstår ofte som en lokal konsertscene, og er den arenaen i Norge som huser flest konserter.

I Stavanger har vi sett mange gode eksempler hvor kommunen har sett det som verdifullt å bidra til et kirkekulturelt innhold, for eksempel samarbeidet mellom kirken og festivaler. Det er interessant at Kapittelfestivalen, Stavanger internasjonale festival for litteratur og ytringsfrihet, bruker kirker til samtaler hvor forfulgte fribyforfattere presenteres. Og både Pasjonspillene, Kammermusikkfestivalen og Orgelfestivalen foregår helt eller delvis i kirkerommet.

Et annet godt eksempel på hvor kirken selv har etablert et spennende og givende kulturkonsept, er gjennom det såkalte *Søndag i sentrum*, som blant annet gir flotte konsertopplevelser i Domkirken og St. Petri hver søndag kveld.

1.15 Sentrum

Et foreløpig forslag til *Kommunedelplan for Stavanger sentrum* ble lagt ut til høring høsten 2014. Planens oppgave er å bidra til at sentrum får en sterk tiltrekningskraft på mennesker, slik at vi har lyst, føler behov og gis anledning til å benytte sentrum. Arbeidsplasser, boliger, handel og service er virkemidler for dette. Men også kulturen.

Bjergsted kulturpark ligger tett til dagens sentrum, men likevel akkurat så adskilt at kulturaktiviteten og det øvrige sentrumslivet ikke flyter godt nok sammen og drar gjensidige vekslers på hverandre. Gjennom forslag til ny utforming av havnen og gangbro over Vågen, peker planen på aktuelle grep for en bedre sameksistens.

Stavanger kommune og Rogaland Teater har en god dialog om teaterets behov og ønsker for nytt teaterhus, og aktuelle lokaliseringalternativer for et nybygg er vurdert. Sentrumsplanen anbefaler å gå videre med vurderinger av to alternative steder: Bekhuskaiaen og Stavanger stasjon.

1.16 Sølvsberget

Det beste eksemplet vi har på en god sentrumsarena, og et godt samspill mellom kulturen og byen, er Sølvsberget. Stavanger kulturhus' nye førsteetasje, som ble åpnet vinteren 2014, er blitt en stor suksess som torg og møtested med lav terskel. Sølvsberget ble for øvrig nominert til tittelen «Årets bibliotek» i 2014.

1.17 Regionalt kultursamarbeid

Rogaland fylkeskommune utarbeidet i 2014 en ny regional kulturplan. Kommunene Stavanger, Sandnes, Sola og Randaberg vedtok en felles høringsuttalelse til planen der de uttrykte et ønske om en mer ambisiøs regional kulturpolitikk. Den største innvendingen var imidlertid i for liten grad berører de spesielle utfordringene som storbyområdet på Nord-Jæren representerer, og hvilken rolle og betydning disse fire kommunene utgjør som fylkets største tyngdepunkt med hensyn til befolkningstetthet, og med spesielle forutsetninger, behov og utfordringer på kulturområdet.

Formelt skjer det regionale kultursamarbeidet på Nord-Jæren gjennom Interkommunalt kulturråd for Nord-Jæren (IKR), som møtes to ganger per år, og hvor sentrale kulturpolitikere i Stavanger, Sandnes, Sola og Randaberg deltar, sammen med de respektive kommunenes kultursjefer, samt fylkeskultursjefen.

Resultatene fra de regionale kulturundersøkelsene for Nord-Jæren dokumenterer at et stort flertall av regionens innbyggere er fornøyd med regionens kulturtilbud. Øvrige sentrale funn er blant annet at Stavangers rolle som «kulturhovedstad» blir bekreftet i den forstand at de fleste aktiviteter utføres hyppigere i Stavanger enn i egen kommune, og at lokale kulturtilbud besøkes på tvers av kommunegrensene.

I 2014 lyktes endelig regionen med å etablere et eget regionalt operaselskap. Selskapet er tilknyttet det nasjonale nettverket «Ad Opera». Blant aktiviteter som allerede er i gang, er operakafé, støtte til forestillingen *David og Batsheba* i Domkirken (samarbeid med UiS), direkte overføringer på kino fra operascener, samt samtaler med andre operaselskaper om prosjekter.

1.18 Stavanger2008 – ettervirkninger

Ettervirkningene fra kulturhovedstadsåret i 2008 kommer til uttrykk både i form av en såkalt *fysisk* (hard) kulturell infrastruktur, og en *immateriell* (myk) kulturell infrastruktur, som handler om nettverk, om bygging og etablering av ensembler, kulturelle næringsklynger, koordinerende organisasjoner, frivillighetskorps, kunstnerdrevne produksjonsenheter, opplæringsprogrammer osv.

I begge kategorier har flere av 2008-prosjektene blitt videreført til inneværende valgperiode. Eksempler på fysiske infrastrukturtiltak er blant annet:

- Norwegian Wood – har definert nye kriterier for arkitekturpolitikken i Stavanger. Blant mange konkrete eksempler på miljøvennlig bygging med tre og klimariktig bygging i Stavanger som utgikk fra prosjektet, er Egenes Park, Marialunden, Jåtten Øst, Lierdalen gard og kulturlandskap, ny resepsjon og inngangsparti til Ipark, Husabøbryggen bofelleskap, Vålandshaugen barnehage og Siriskjær
- Stavanger kommunes kjøp av Tou Scene – bystyrevedtaket fra februar 2009 viser en klar sammenheng mellom 2008 og kjøpet av Tou Scene
- Kulturhistorisk havnelandskap – historieformidling, utstillinger, restaurering og istandsetting av Engøyholmen og Natvigs Minde

- Geoparken – Helen & Hards populære aktivitespark ved Oljemuseet. Modellen av parken er innkjøpt av Museum of Modern Art (MOMA) i New York
- Flower Tower – fasadeprosjekt på Kunsthøgskolen i Rogaland som ble restaurert sommeren 2015
- Kvern mølle på Stokka.

Mens vi i den immaterielle (myke) kategorien kan peke på blant annet:

- «Hele Rogaland leser» – 30 000 – 40 000 utvalgte bøker utdeles gratis hvert år
- 1B1 – miks av profesjonelle musikere fra SSO, UiS-studenter og elever fra kulturskolen og videregående skole. Vant Spellemann og har mottatt det første Talent Norge-stipendiet
- Lokale, nasjonale og internasjonale kulturnettverk
- Dybwikdansen – «2008 blei eit viktig år for dansen her i regionen, fordi ein fekk synleggjort han. For Dybwikdansen reknar ho 2008 som eit vendepunkt.» Fra portrettintervju med Siri Dybwik, Stavanger Aftenblad, 13.06.2015
- Gosen skole – pilotskole for kulturverksteder som har innlemmet kunst og kultur som satsingsfelt og besitter en av byens fineste kunstsamlinger
- Youth & Migration – Utvandrersenterets migrasjonsprosjekt er utviklet som undervisningsopplegg
- Frivillige – mange «Portåpnere» fra Stavanger2008 er i dag viktig ressurs for festivaler, arrangører mm.
- Stavanger Steel Drum Band – trommeensemble fra Kulturskolen
- STAR – etablering av organisasjon for rock
- Nordic Music Week – årlig musikkfestival
- Kyrkjelyd – fortsetter i en noe redusert og omdefinert utgave
- Ytringsfrihetsprosjektet Shahrazad og barnekonstfestivalen Big Bang, to lokale prosjekter med referanse til Stavanger2008, og som har mottatt flere millioner kroner fra EUs kulturprogram
- Inbal Pinto Dansekompagni og Muziekteater Transparent – to av gjestekompaniene har fortsatt utveksling og samarbeidsprosjekter med lokale kulturaktører
- Artist in Residence-program – kunstnerutveksling med atelierhus i Linz, kulturhovedstad i 2009
- Viking-hymnen «Ein blåe dag» som synges foran Viking-kampene
- Statusen som kulturhovedstad ble brukt i ulike promoteringer for regionen vår som reisemål, og har sannsynligvis bidratt blant annet til en eksplosiv økning av cruisetrafikken
- «Songwriters Circle» – skrive- og sangcamp for unge musikere.

I tillegg er det en rekke 2008-prosjekter som lever videre etter kulturhovedstadsåret i regionen, som for eksempel On the Edge – restaurerte fyr langs vår kyststripe som nå presenterer samtidskunst, kultursti på Bru, Norwegain Wood-prosjektene Preikestolen fjellstue og Lanternen i Langgata i Sandnes, Abels Skissebok på Vitenfabrikken i Sandnes, RAS – regionens flaggskip når det gjelder arena for samtidsdans, Barnas By – hvor barn setter sitt preg på Sandnes, blant annet park på Ruten osv.

1.19 Kverulantkatedral

En ny og viktig aktør i Stavangers kulturliv har vært Kåå, som definerer seg selv som et kafébasert litteraturhus, en debattkafé og en «kverulantkatedral». Kåå ønsker å skape debatt og engasjement om samfunns- og kulturspørsmål, og skal blant annet være et korrektiv til «konsensusbyen Stavanger». Kåå åpnet dørene i 2014 og har på kort tid gjennomført et høyt antall arrangementer med godt besøk. Stavanger kommune støttet etableringen av Kåå.

1.20 Avsluttende kommentarer

Kommunereformen og kultursektoren

Den nasjonale kommunereformen kan gi kultursektoren flere nye utfordringer, og gode grunner til å vie det lokale kulturarbeidet stor oppmerksomhet. Hvordan kommunene organiseres og forvaltes, er ikke uten betydning for kulturpolitikken.

De samlede, kommunale bevilgningene til kultur er høyere enn de statlige bevilgningene til kultur i Norge. Kommunene er med andre ord en tung aktør i den nasjonale kulturpolitikken og i kulturøkonomien.

Dersom flere kommuner slås sammen, vil det bli en debatt om byrdefordeling. Stavanger har i dag vertskommuneforpliktelser, hvor kulturinstitusjonene har en offentlig finansiering som ivaretas av stat, fylke og kommune. Med en større kommune, hvor Stavanger inngår sammen med andre kommuner, vil et slikt vertskommunetilskudd dekkes av en større region enn bare Stavanger.

Privat finansiering

En annen utfordring, som angår kultursektoren direkte, er vår nåværende regjerings såkalte frihetsreform, som blant annet innebærer et sterkere privat engasjement med hensyn til finansiering av kulturlivet. Selv om dette primært er et nasjonalt anliggende, vil en slik finansieringsmodell i flere sammenhenger gi konsekvenser for

nivået på statlige bevilgninger og overføringer til kommuner, institusjoner, enkeltkunstnere etc.

Det hevdes noen ganger at det skjer en sammenblanding av offentlig og privat kapital innenfor kunst- og kulturlivet. I de fleste tilfeller er et slikt spleiselag imidlertid med på å øke tilbudet og heve kvaliteten. Det betydelige innslaget av kapitalsterke bedrifter i Stavanger-regionen, bidrar til at mange lokale aktører, arrangører, institusjoner, festivaler etc. får et løft som de eller ikke ville ha fått.

Selvsagt gir ikke markedet alene grunnlag for et variert og rikt kulturliv. Det forutsetter og nødvendiggjør offentlig støtte. Kulturpolitikk som kun baserer seg på markeds-økonomiske prinsipper, kan komme til å undergrave det kunstneriske og kulturelle mangfoldet. Kunst som ikke generer kapital, men som utfordrer samfunnet og samtiden, kan være viktigere i en samfunnsmessig kontekst enn kommersiell omsettbart kunst.

Kunstverk er både åndsverk med kunstnerisk verdi og varer med økonomisk verdi. Det er viktig å være bevisst på forskjellen.

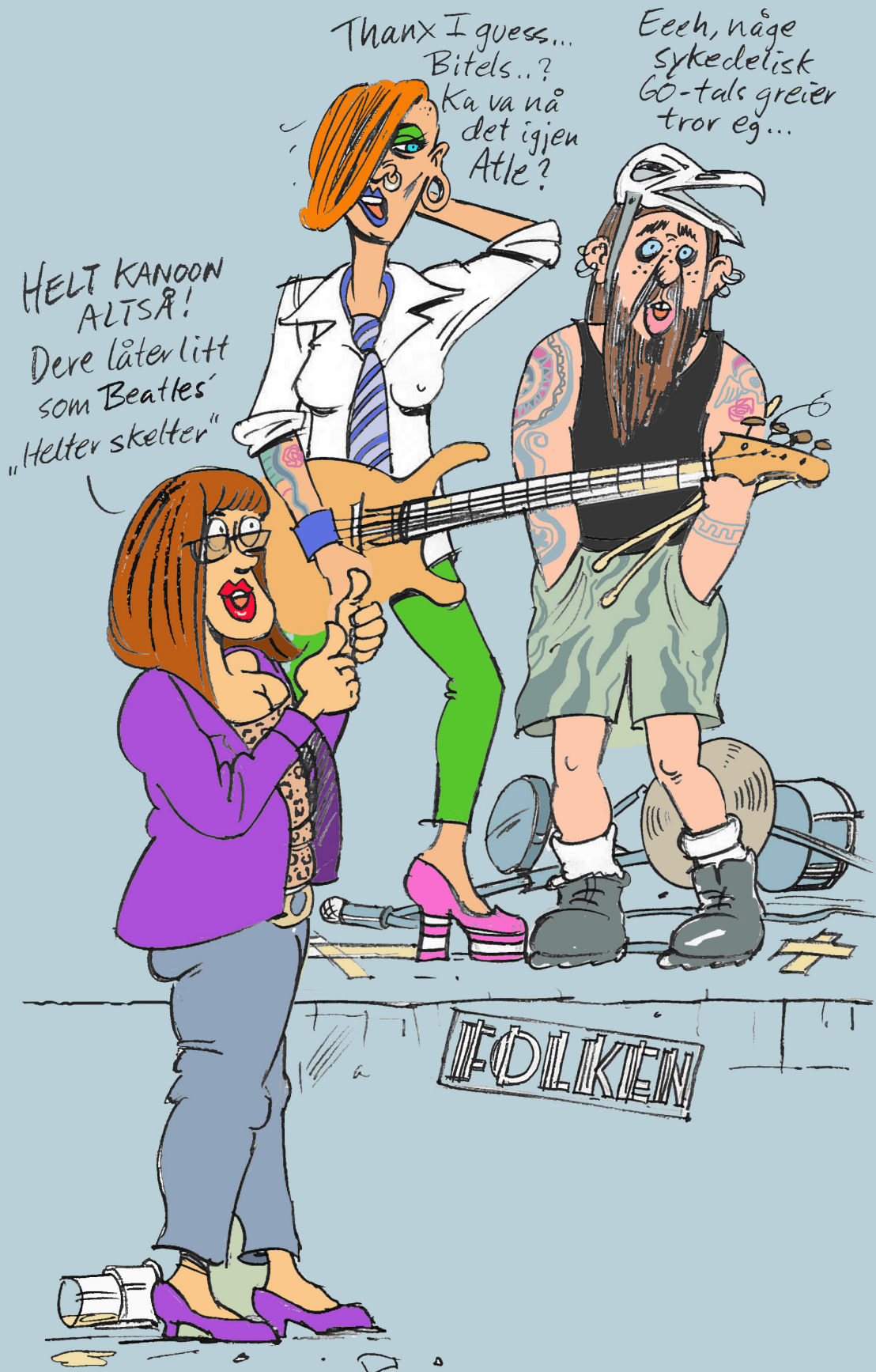
Grunnlaget for morgendagens kulturpolitikk

Uten kulturen er Stavanger et tomt skall. Et sted vi oppholder oss. Det er på møteplassene, – på scenene, i galleriene, på museene, i biblioteket, på kafeene, vi skaper byen vår. Og aldri har tilbudene vært flere, bredere, smalere og mer interessante.

Samtidig er kulturuttrykk ofte mer engasjerende, provoserende, mobiliserende, utfordrende, lidenskapefulle, emosjonelle, pirrende og mer språkrike enn andre uttrykksformer. Det er noe som er forankret i oss selv, som sitter i kroppen, som er en del av oss, noe vi kjenner på og lever med. Noe ekte.

Vår kultur ligger også i essensen av fortiden, i det som har overlevet i kraft av sin originalitet, sin sannhet, sin skjønnhet. I den grad noe er kjent og folkekjært, er det fordi noen har vært trofast mot form og innhold, og at det har vært formidlet med respekt.

Det som er sikkert om fremtiden, er at det blir forandringer. Ikke noe er hogget i stein. Men endringene må kombineres med åpenhet, nysgjerrighet, trygghet, faglighet og tydelighet. Det kan vi blant annet oppnå ved å støtte kulturtiltak som ivaretar mangfold, tilgjengelighet, bredde, relevans og kvalitet.

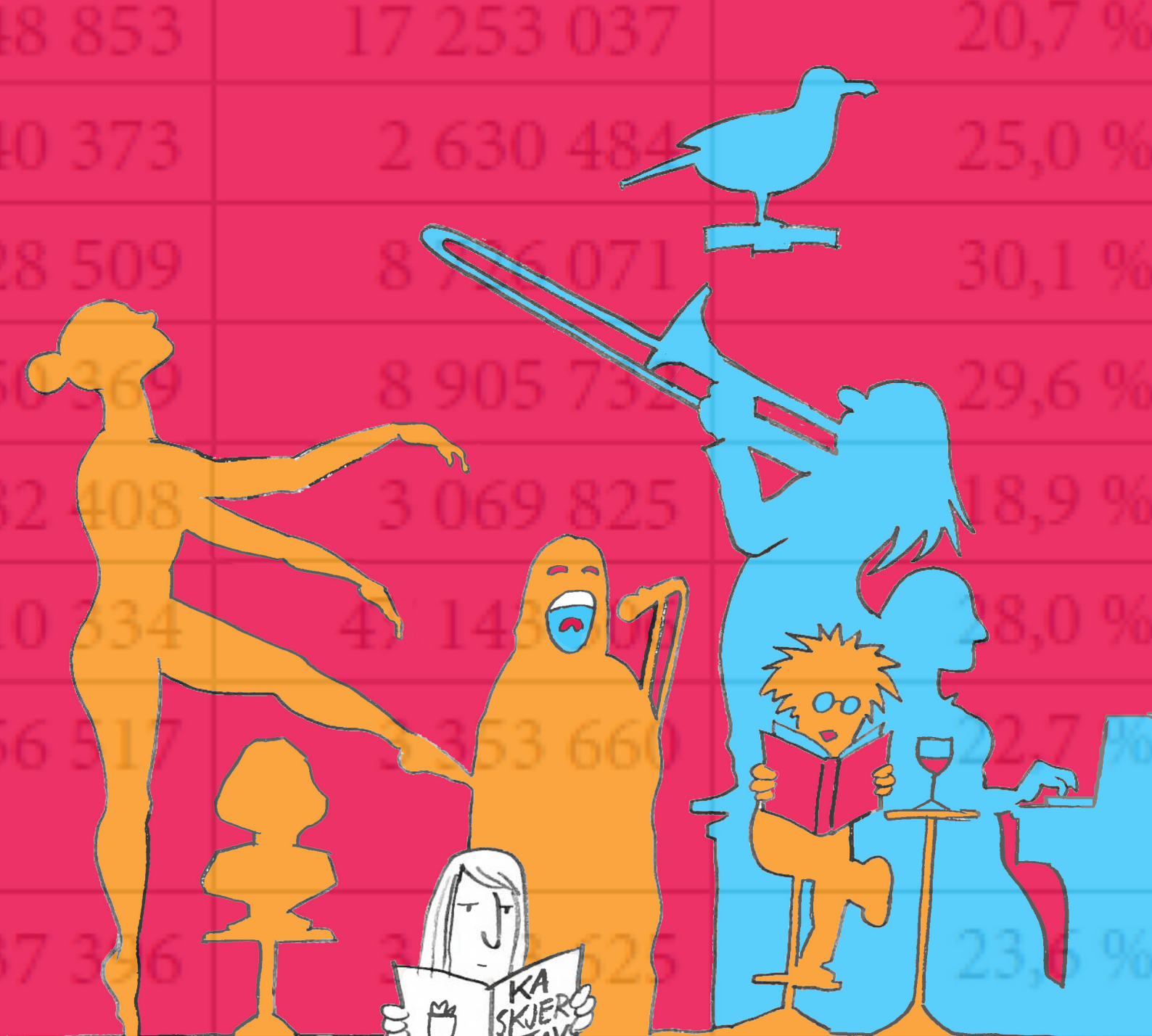

Thanx I guess...
Bitels...?
Ka va nå
det igjen
Atle?

Eeh, någe
sykedelisk
60-tals greier
tror eg...

HELT KANOON
ALTSÅ!
Dere låter litt
som Beatles'
"Helter skelter"

FOLKIEN

2 Publikum, kulturlivet og pengene – kulturbyen Stavanger i tall

2.1 Innledning

Hvor interessert er Stavangers befolkning i kultur?
I hvilken grad bruker de det kulturtilbudet de tilbys?
Og hvor tilfredse er de med dagens tilbud?

På den annen side: Hvordan er vilkårene for produksjon av kunst og kultur? Er forholdene for skapende og utøvende kunstnere blitt bedre i inneværende kommunevalgperiode? Har bystyrets vedtak om et «produksjonsløft» gitt virkninger?¹ Og tilbys befolkningen mer kunst og kultur ved slutten av perioden enn i årene før; øker produksjonen?

Og endelig: Hvor mye penger bruker kommunen på kultur? Og hvordan fordeles disse på ulike kulturuttrykk?

Disse spørsmålene henger selvsagt sammen: Størrelsen på kommunale bevilgninger til kultur har mye å si for hva slags kulturtilbud byen kan framvise, som i sin tur påvirker interessen for og forbruket av kultur. Og motsatt, interessen for og forbruket av kultur påvirker selvsagt tilbudet og den politiske viljen til å prioritere kultursektoren.

I dette kapitlet skal vi sammenstille en del foreliggende statistikk for å belyse disse spørsmålene. Hensikten er å etablere et tallmessig grunnlag, og sjekkpunkt, for de vurderinger som gjøres i denne meldingen – og i kommende kulturpolitiske samtaler og debatter.

Foreliggende statistikk er ikke skreddersydd for dette formålet. Statistikk om befolkningens interesse for og forbruk av kultur «henger etter» rent tidsmessig, dvs. at det ikke foreligger tall for siste del av denne kommunevalgperioden, og en del tallmateriale er ikke på kommunenivå, men omfatter regionen Nord-Jæren (Stavanger, Sandnes, Sola og Randaberg) eller Rogaland fylke. Videre foreligger det lite samlet og systematisk statistikk om kulturproduksjonen. Derimot er vi bedre stilt med hensyn til spørsmålene om ressursbruk og kulturpolitiske prioriteringer, i og med at kommunene er pålagt den årlige KOSTRA-rapporteringen til Statistisk sentralbyrå (SSB) basert på kommunale regnskapsdata.²

2.2 Interesser, forbruk og tilfredshet

2.2.1 Oversiktsbildet

En hovedkonklusjon i den siste regionale kulturundersøkelsen for Nord-Jæren fra 2012 er *stabilitet*; interessen for, forbruket av og tilfredsheten med kulturtilbudet i regionen er høy, og slik har det vært i mange år.³ Og ikke nok med det: Mønsteret for hvem som bruker de ulike tilbudene, hvem som er mest fornøyd, hvilke tilbud som brukes mest osv. holder seg også stabilt over tid. Det viser sammenligningen med tilsvarende undersøkelser fra 2006 og 2009. Og flytter en oppmerksomheten til det nasjonale nivå, viser SSBs statistiske materiale stort sett det samme mønster.

Forskningsleder ved IRIS, Hilmar Rommetvedt, nyanser dette bildet noe: «[...] på det holdningsmessige planet ser vi flere tegn på åpenhet og toleranse i Stavangerområdet enn i Norge for øvrig.» Dette kom bl.a. til uttrykk ved at «svært mange av dem som bor i regionen turte å prøve noe nytt» da regionen var Europeisk kulturhovedstad i 2008. «De våget å kaste seg ut i det nytenkende og vågale.»⁴ Den regionale kulturundersøkelsen fra 2012 viste imidlertid at det meste så ut til å ha falt tilbake i gamle spor allerede få år etter.

2.2.2 Interessen for kultur

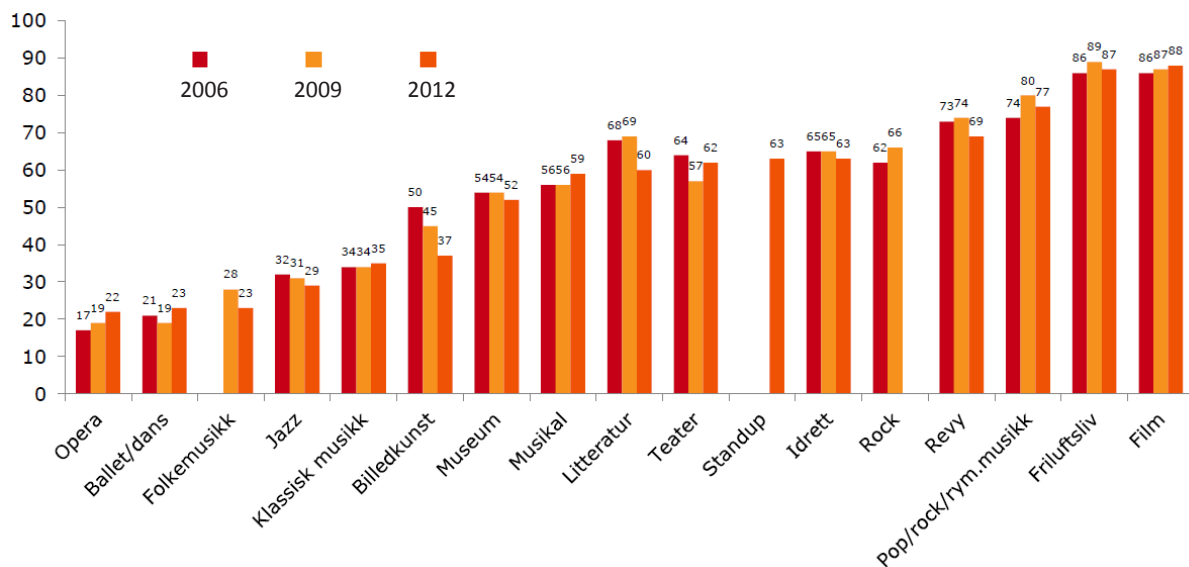
I de regionale kulturundersøkelsene for Nord-Jæren er interessen for kultur fordelt på 16 aktiviteter, inkludert idrett og friluftsliv. Figuren på neste side viser hvor stor andel av de spurte som i 2006, 2009 og 2012 svarte at de er svært eller litt interessert i hver av de 16 kulturaktivitetene.

¹ Jf. *Kulturarenaplan 2013-2025* for Stavanger kommune.

² KOSTRA = KOMmune-STat-RAPportering, <http://www.ssb.no/offentlig-sektor/kostra>.

³ *Kulturinteresse og kulturaktivitet på Nord-Jæren. Med historiske tall for 2006 og 2009*. TNS Gallup 2012. Undersøkelsene i 2006, 2009 og 2012 har vært bestilt av Interkommunalt kulturråd for Nord-Jæren (IKR) og finansiert ved et spleiselag mellom de fire IKR-kommunene Randaberg, Sola, Sandnes og Stavanger. Undersøkelsene er gjennomført som spørreundersøkelser blant et representativt utvalg av den voksne befolkningen i regionen (ca. 1300 respondenter). En ny tilsvarende undersøkelse gjennomføres høsten 2015.

⁴ *Forskerblikk på politikk II*. IRIS-rapport 2012/054, s. 43 og 49.

Figur 2.1 Andel av befolkningen på Nord-Jæren som er svært eller litt interessert i kultur i 2006, 2009 og 2012 fordelt på 16 aktivitetstyper. Kilde: Den regionale kulturundersøkelsen for Nord-Jæren 2012, TNS Gallup

Undersøkelsene viser:

- en betydelig og vedvarende interesse for de fleste aktivitetstypene og kulturuttrykkene – halvparten eller flere er interessert i 9 av de 16 aktivitetene
- stabilitet over tid – det er de samme interessene som scorer høyest og lavest i 2006 og i 2012
- bredest er interessen for film, friluftsliv, pop/rock og revy, smalest for opera og ballett/dans
- et markant fall i interessen for billedkunst over tid og et betydelig fall i interessen for litteratur fra 2009 til 2012
- kvinner er overrepresenterte innenfor en rekke kulturuttrykk, særlig teater, litteratur, ballett/dans og opera, menn kun innenfor standup og idrett
- de eldste er overrepresenterte innenfor de smaleste interessefeltene, de unge innenfor standup, pop/rock og film
- personer med høyere utdanning er overrepresenterte innenfor de smaleste interessefeltene, personer med lav utdanning er generelt sett underrepresenterte.

Norsk kulturbarometer 2012 (SSB) viser stort sett samme mønster og mye av de samme utviklingstrekkene som beskrevet ovenfor. Også på nasjonalt nivå er kino (film) det kulturuttrykket flest sier de er interessert i (81 prosent var meget, ganske eller litt interessert i dette i 2012), og ballett og opera det færrest er interessert i (hhv. 28 og 29 prosent). Og slik var det også helt tilbake i

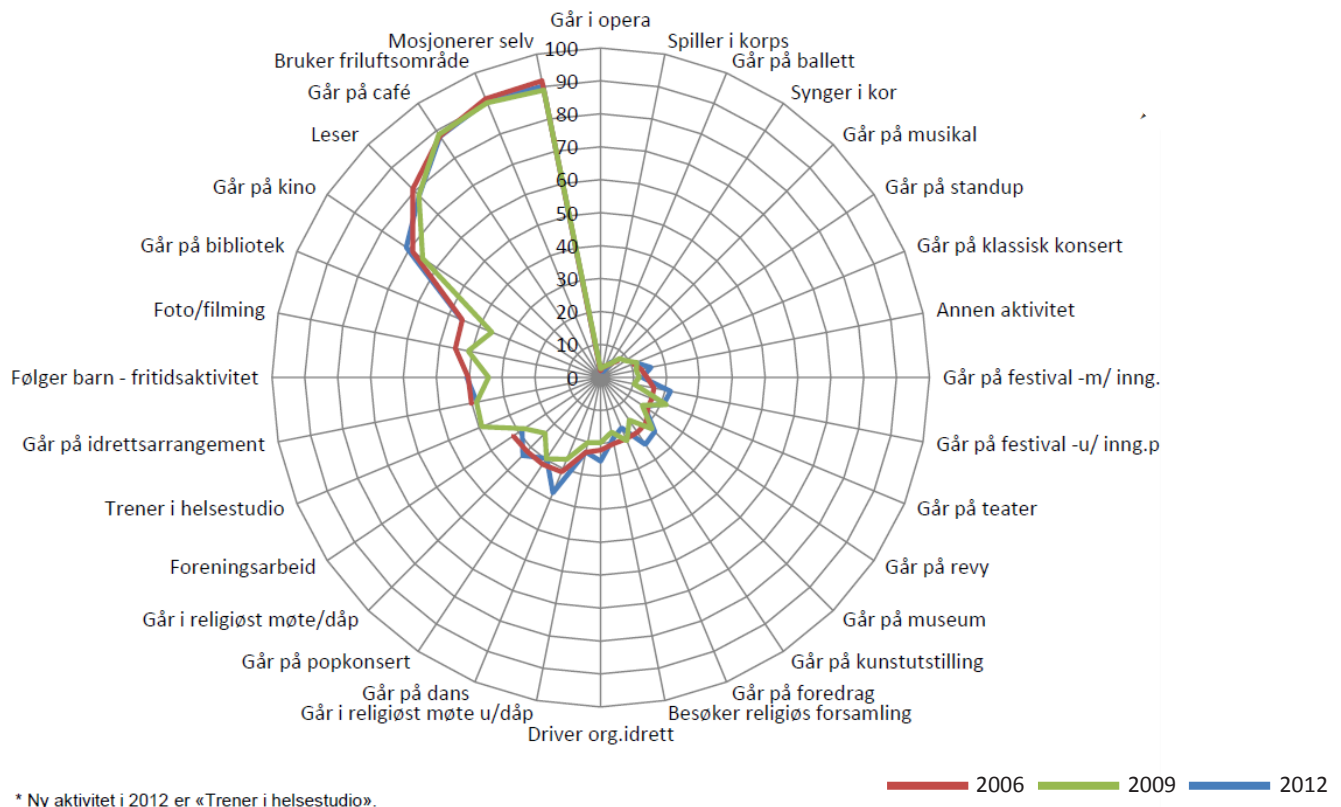
1994, som er det første året dette barometeret har med - 79 prosent var interessert i kino, 27 prosent i ballett og 30 prosent i opera.

Videre viser undersøkelsen at interessen for billedkunst/kunstutstillinger har falt også nasjonalt – mens 66 prosent uttrykte interesse for dette i 2004, var prosentandelen falt til 60 i 2012. Når det gjelder litteratur/bibliotek er bildet litt mer nyansert – mens interessen nasjonalt falt fra 73 prosent interesserte i 2004 til 69 i 2008 og videre til 65 i 2012, holdt den seg lokalt stabil fra 2006 til 2009 (hhv. 68 og 69 prosent), før den falt markant til 60 prosent i 2012. Dette kan være en forbigående dupp pga. ombygging og periodevis stenging av bibliotektilbudet på Sølvberget i den aktuelle perioden, noe den neste undersøkelsen i 2015 vil kunne gi svar på.⁵ På den annen side er det opplagt at publikums interesse for og bruk av bibliotek-/litteraturtilbudet, så vel som mange andre kulturtilbud, påvirkes av den pågående globale digitaliseringen.

2.2.3 Kulturforbruket

Følges den høye interessen for kultur opp med et tilsvarende høyt forbruk? Det enkle svaret er ja. Likevel skal vi i det følgende utbrodere og nyansere dette ved å se på forbruket av ulike kulturuttrykk, utviklingen over tid, og speile kulturforbruket på Nord-Jæren mot nasjonale mønster og utviklingstrekk.

5 Jf. sak 48/13 til kommunalstyret for kultur og idrett, «Kulturundersøkelse på Nord-Jæren 2012».

Figur 2.2 Andel av befolkningen på Nord-Jæren som utøver følgende aktiviteter minst halvårlig.
Kilde: Den regionale kulturundersøkelsen for Nord-Jæren 2012, TNS Gallup

Innbyggerundersøkelser

De regionale kulturundersøkelsene for Nord-Jæren viser kulturforbruket i regionen. Her er mer tradisjonelt kulturforbruk listet opp sammen med en rekke aktiviteter som også inkluderer idrett og friluftsliv. Figuren over viser hvor stor andel av de spurte som i 2006, 2009 og 2012 svarte at de minst halvårlig bruker eller tar del i de opplistede kultur-, idretts- og friluftslivstilbudene.

Undersøkelsene viser:

- gjennomsnittlig bruker befolkningen på Nord-Jæren 9,4 av de 32 ulike kultur-, idretts- og friluftstilbudene
- aktiviteter som kan karakteriseres som selvstendige og uforpliktende, – mosjon, turer/bruk av friluftsområdene, kafébesøk, lesing – scorer langt høyere enn aktiviteter som krever ferdigheter, organisert (og gjerne forpliktende) deltakelse eller tilgang til større/tilrettelagte arenaer, – spille i korps, synge i kor, delta i organisert idrett

- forbruket av og deltakelsen i kultur-, idretts- og friluftstilbudene samsvar med uttrykte interesser – friluftsliv og film/kino er blant de mest brukte
- forbruks- og aktivitetsmønsteret er relativt stabilt over tid
- forskjellene i forbruk og deltakelse blant befolkningen på Nord-Jæren følger stort sett det samme sosioøkonomiske mønsteret som referert i kapitlet om kulturinteresser – kvinner er noe mer aktive enn menn, de med høy inntekt er mer aktive enn de med lav, osv.
- utstrakt bruk og deltakelse i kultur-, idretts- og friluftstilbudene på tvers av kommunegrensene
- Stavanger holder stillingen som regionens «kulturhovedstad».

Tabell 2.1 Andel av den norske befolkning som har benyttet ulike kulturtilbud siste 12 måneder

Kilde: Norsk kulturbarometer 2012 (SSB)

	1991	1994	1997	2000	2004	2008	2012
Kino	58	61	60	65	68	70	67
Idrettsarrangement	57	59	54	57	55	56	55
Folkebibliotek	49	51	52	52	54	51	49
Museum	41	45	44	45	42	43	41
Teater/musikal/revy	44	45	44	50	49	53	45
Kunstutstilling	41	44	43	44	42	42	38
Konserter	48	55	57	58	61	62	61
Ballett-/danseforestilling	8	9	8	11	12	13	14
Opera/operette	5	5	6	6	5	7	8
Kulturfestival	28	32	31
Tros-/livssynsmøte	...	39	39	41	40	39	34

Tabell 2.2 Gjennomsnittlig antall besøk på ulike kulturtilbud siste 12 måneder blant den norske befolkning.

Kilde: Norsk kulturbarometer 2012 (SSB)

	1991	1994	1997	2000	2004	2008	2012
Kino	4,3	4,3	3,6	4,3	4,1	3,6	3,0
Idrettsarrangement	6,2	6,7	6,2	5,2	5,9	6,5	5,8
Folkebibliotek	5,6	5,1	5,0	5,0	6,0	5,5	4,3
Museum	1,0	1,2	1,1	1,1	1,2	1,1	1,1
Teater/musikal/revy	1,1	1,1	1,1	1,2	1,3	1,4	1,1
Kunstutstilling	1,5	1,5	1,3	1,4	1,4	1,3	1,2
Konserter	2,1	2,7	2,6	2,6	3,2	2,9	2,3
Ballett-/danseforestilling	0,2	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2
Opera/operette	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kulturfestival	0,5	0,6	0,6
Tros-/livssynsmøte	...	3,7	3,5	3,3	3,4	3,1	2,9

Norsk kulturbarometer 2012 (SSB) viser stort sett samme mønster og mye av de samme utviklingstrekkene som beskrevet ovenfor. De nasjonale undersøkelsene som er oppsummert i barometeret for 2012, opererer imidlertid med langt færre aktivitetstyper/kulturtilbud enn det som er benyttet i de regionale kulturundersøkelsene. På den annen side viser barometeret utviklingen helt fra begynnelsen på 1990-tallet.

Kulturbarometeret viser ikke bare hvor stor andel av befolkningen som bruker de ulike kulturtilbudene, men også omfanget eller hyppigheten av forbruket. Dette er vist i tabell 2.2 over.

I de regionale kulturundersøkelsene for Nord-Jæren er det som der kalles aktivitetsomfanget målt noe annerledes. Men i undersøkelsen for 2012 slås det fast at omfanget er «om lag på nivå med, eller litt i overkant av, nivået for landets øvrige befolkning.»

Publikumstall

En annen måte å etterprøve interessen for kultur og det faktiske kulturforbruket er å se på publikumsoppslutningen. På de neste sidene har vi sammenstilt besøkstall for et utvalg kulturinstitusjoner og festivaler for årene 2011, 2012, 2013 og 2014, og tatt med år 2000 som et referansepunkt. Festivalene er tatt med fordi de utgjør en vesentlig del av det samlede kulturtilbudet i Stavanger. Og deres framvekst og utbredelse kan, slik det vises til i *Kulturutredningen 2014*, påvirke publikums kulturdelaktelse:

«Kulturaktiviteter tar i økende grad form av tidsavgrensede arrangementer, eller 'events', som har til formål å skape oppmerksomhet om bestemte tema, produkter eller steder. Begivenhetskulturen viser seg blant annet i de mange kulturfestivalene som nå avholdes i landets kommuner. Disse kan bidra til en endret rytme i folks kultur deltakelse, ettersom den kontinuerlige aktiviteten erstattes av færre, men mer intensive aktiviteter.»⁶

⁶ Kulturutredningen 2014, NOU 2013:4, s. 81.

Tabell 2.3 Besøksstall for et utvalg kulturinstitusjoner i Stavanger

Kilde: Kulturinstitusjonenes årsrapporter samt tilsendt materiale

Institusjon/år	2000	2011	2012	2013	2014
1 Sjølvberget	1 673 960	1 344 326	1 162 170	1 202 609	1 639 783
2 Stavanger bibliotek	934 420	904 314	849 259	870 453	1 337 309
3 SF Kino Stavanger	548 300	431 065	447 777	462 040	436 803
4 Stavanger konserthus	103 447	123 566	233 807	243 228	255 209
5 SSO	51 365	74 458	68 478	87 315	88 313
6 Rogaland Teater	78 002	169 394	168 745	96 898	139 516
7 MUST	95 812	132 287	174 108	172 511	168 580
8 Stavanger museum	18 032	14 600	36 211	40 791	35 912
9 Stavanger kunstmuseum	32 000	30 028	40 018	37 032	38 511
10 Arkeologisk museum	43 350	55 887	48 899	51 491	50 725
11 Norsk Oljemuseum	82 000	93 517	102 823	105 244	99 260
12 Tou Scene	...	86 000	81 563	81 750	72 420
13 Kunsthall Stavanger	5 631	1 988	357	1 948	7 207

1. Sjølvberget: Viser samlet besøk ved Sjølvberget, Stavanger kulturhus. Stavanger bibliotek og SF Kino Stavanger er de to store, dominerende virksomhetene i kulturhuset. Sjølvberget er bygget om i flere omganger siden år 2000, og kulturtilbudet noe endret. Tallene er således ikke helt sammenlignbare over tid.
2. Stavanger bibliotek: Viser samlet besøk. Besøk til hovedbiblioteket, dvs. samlet besøk fratrukket besøk til Madla bibliotek og andre eksterne virksomheter, inngår i rad 1. Besøk til hovedbiblioteket var i 2014 på 1 202 980.
3. SF Kino Stavanger: Besøksstallene inngår i rad 1.
4. Stavanger konserthus: Viser samlet besøk. Publikum på SSO sine konserter inngår. Nytt konserthus åpnet i september 2012. Kuppelhallen var stengt for renovering fra juni 2012 til august 2014. Første fulle driftsår for Stavanger konserthus blir 2015.
5. SSO – Stavanger Symfoniorkester: Publikumstallene inngår i rad 4.
6. Rogaland Teater: Viser samlet besøk inkludert besøk på andre arenaer ved samarbeid. Eksempel: 11 464 besøkende til Århus Teaters forestillinger av Teaterkonsert Mozart i 2012.
7. MUST – Museum Stavanger: Viser samlet besøk til MUST sine museumsanlegg.
8. Stavanger museum: Besøksstallene inngår i rad 7. Viser besøk til museumsanlegget i Muség. 16. Norsk barnemuseum er siden 2012 en del av anlegget.
9. Stavanger kunstmuseum: Besøksstallene inngår i rad 7.
10. Arkeologisk museum, UiS: Besøksstallene inkluderer besøk til Jernaldergården.
11. Norsk Oljemuseum: Åpnet i 1999.
12. Tou Scene: Viser samlet besøk til arrangementer og andre aktiviteter. Tou Scene ble etablert i 2001. Nedgangen i besøk i 2014 på ca. 9 000 skyldes bl.a. rehabiliteringsarbeid og stengte lokaler og uterom store deler av året.
13. Kunsthall Stavanger: Kunsthallen i sin nåværende form åpnet helt på tampen av 2013. Tallene for 2000, 2011 og 2012 omfatter Stavanger kunstforenings virksomhet. Kunsthallen var stengt deler av 2013 pga. oppussing.

Sjølvberget, Stavanger kulturhus er byens og regions kulturelle storstue med et årlig besøk på ca. 1,6 millioner. Dette er skyhøyt over alle andre kulturinstitusjoner, og skyldes at huset rommer de to store publikumsvirksomhetene folkebibliotek og kino. Etter en tilbakegang de senere år, var publikumstallet for 2014 tilbake på «gammelt» nivå (år 2000). Som det framgår av tabell 2.3, er det bibliotekets fornyelse som drar opp igjen besøksstallet, mens kinoens utvidelse med nye saler så langt ikke ser ut til å stoppe nedgangen i publikumsbesøk. Målt mot referanseåret 2000, har kinoen mistet ca. 110 000 besøkende.

At Stavanger konserthus og Stavanger Symfoniorkester (SSO) har gjort store byks på statistikken de senere år, er

gledelig, men også forventet. Med det nye konserthuset og en renvert Kuppelhallen, rår dagens Stavanger konserthus over tre store saler tilpasset ulike typer musikk og sceneforestillinger. Med dette har SSO fått fasiliteter i internasjonal toppklasse både for øving og framførelse av klassisk musikk. Dessuten er driftsstøtten fra staten, fylkeskommunen og Stavanger kommune økt betraktelig de senere år, jf. kapittel 2.3.5 nedenfor.

For øvrige kulturinstitusjoner er der selvsagt svingninger over tid, men stort sett relativ stabilitet i publikumsopplutningen.

Tabell 2.4 Publikumstall for et utvalg kulturfestivaler i Stavanger

Kilde: Festivalenes søknader om kommunal festivalstøtte samt annet tilsendt materiale

Festival/år	2000	2011	2012	2013	2014
1 ICMF	4 500	6 443	5 275	5 148	5 213
2 NYCMF	Ikke etablert	1 600	2 000	2 000	2 500
3 Norsk Orgelfestival		1 160	1 039	1 234	2 199
4 Maijazz	8 500	11 600	11 850	14 500	12 100
5 Numusic		3 871	4 400	4 800	2 355
6 Rått & Råde	Ikke etablert	30 413	ca. 16 000	Avviklet	Avviklet
7 Xplosif Hiphop Festival	Ikke etablert	787	867	682	518
8 Musikkfest Stavanger	Ikke etablert	ca. 10 000	ca. 10 000	ca. 10 000	ca. 10 000
9 Nuart	Ikke etablert				
10 Kapittel	ca. 5 000	9 800	9 923	12 880	11 107
11 Litteraturuka på Sting		880	565	570	520
12 Humorfestivalen	ca. 4 000	3 002	5 137	1 479	1 889
13 TouMAZEing	Ikke etablert	Ikke etablert	Ikke etablert	Ikke etablert	475
14 Ugå		3 468	1 460	1 544	Pause

1. ICMF – International Chamber Music Festival
2. NYCMF – Norwegian Youth Chamber Music Festival. Publikumsanslaget er hentet fra festivalsøknaden.
3. Norsk Orgelfestival
4. Maijazz: Markerte 25-årsjubileum i 2013, og satte publikumsrekord.
5. Numusic: Elektronisk musikkfestival.
6. Rått & Råde: Ble arrangert i perioden 2010-2012. Gikk konkurs. Publikumstall for 2012 er basert på Aftenbladet.no.
7. Xplosif Hiphop Festival
8. Musikkfest Stavanger: Tidligere «Musikkens dag», relansert som Musikkfest Stavanger i 2009. Utendørs, gratis arrangement på dagtid, «konsertmaraton» på Tou Scene/Folken om kvelden. Publikumstallene må bli anslag.
9. Nuart: Gatekunstfestival. Hovedsakelig et utendørs arrangement med gratis adgang. Har ikke besøkstall.
10. Kapittel – Stavanger internasjonale festival for litteratur og yringsfrihet
11. Litteraturuka på Sting
12. Humorfestivalen
13. TouMAZEing: Humorfestival etablert i 2014.
14. Ugå – Studentfestivalen i Stavanger

Stavanger har en flora kulturfestivaler, og det spirer og gror – siste tilskudd er humorfestivalen TouMAZEing i 2014. Men drømmen om den store rockefestivalen brister stadig; siste gang da Rått & Råde måtte kaste inn håndkledet i 2012.

Den mest gledelige utviklingen i inneværende kommunevalgperiode står litteraturfestivalen Kapittel og gatekunstfestivalen Nuart for. Publikumstallet for Kapittel ligger nå årlig over 10 000, hvilket er mer enn en fordobling siden år 2000, og festivalen er dermed sammen med Maijazz de to store publikumsdragerne blant kulturfestivalene. Også Nuart drar etter hvert et stort, og internasjonalt, publikum, og vinner stadig økt anerkjennelse nasjonalt så vel som internasjonalt.

I den andre enden av skalaen sliter Xplosif Hiphop Festival og Humorfestivalen med synkende oppslutning. Studentfestivalen Ugå preges av stadig nye involverte og er uten regionalt fotfeste.

Kulturkonsumets prislapp

Befolkningens kulturkonsum nasjonalt og regionalt er forholdsvis høyt og altså relativt stabilt over tid. Konsument har også en prislapp; det bidrar i betydelig grad til verdiskapingen i samfunnet. SSB sin *Kulturstatistikk 2013* viser at norske husholdninger i 2013 brukte 137 milliarder kroner til kultur og fritid. Det utgjør 43 300 kroner per husholdning, og gjør kultur og fritid til den fjerde største utgiftsgruppen for husholdningene.

I denne statistikken inkluderer imidlertid SSB langt mer enn de kultur- og fritidstjenestene vi har referert til ovenfor. Statistikken omfatter så vel varer som tjenester, og både tradisjonelle kulturtjenester og fritidsaktiviteter som feriereiser og hageutstyr. Splitter en samlebeløpet opp, viser statistikken at forbruket av undergruppene kultur- og fritidstjenester utgjorde 10 100 kroner, aviser, bøker og skrivemateriell 4 900 kroner og audiovisuelt utstyr 7 500 kroner.

2.2.4 Tilfredsheten med kulturtilbudet

De regionale kulturundersøkelsene for Nord-Jæren viser at befolkningen stort sett er godt fornøyd med kulturtilbudet:

- De fleste er godt fornøyd med flere av tilbudene; de færreste misfornøyd (én-to av ti). Flest er fornøyd med «friluftsområder», «kinoforestillinger» og «bibliotektilbud».
- Tilfredshetsmønsteret er stabilt over tid.
- Brukerne er gjennomgående mer tilfredse enn ikke-brukerne, noe som er velkjent fra en rekke andre undersøkelser av tjenestetilbud.
- Det er grunn til å merke seg at «mange av tilbudene er ukjente». Andelen av befolkningen som svarer «vet ikke» på spørsmål om hvor fornøyd en er med kulturtilbudet, er oppe i 72 prosent for «operaforestillinger», 71 for «ballett/danseforestillinger» og 50-70 for «billedkunst», «klassiske konserter» og «museumsutstillinger».⁷

Hvilke kulturuttrykk eller –tilbud er befolkningen mest fornøyd med? Tabellen nedenfor viser resultatet av undersøkelsen i 2012.

At bibliotektilbudet er den kulturtjenesten befolkningen på Nord-Jæren er mest fornøyd med, er ikke overraskende. Folkebibliotekenes tjenester troner som regel øverst på denne typen undersøkelser også på nasjonalt nivå. Sist på Direktoratet for forvaltning og IKT sin landsomfattende innbyggerundersøkelse i 2013.⁸ Mer overraskende er det kanskje at populærkulturelle uttrykk som popkonserter og dans/diskoteker havner såpass langt ned på listen.

Tabell 2.5 Tilfredshet med kulturtilbudet på Nord-Jæren i 2012

«Hvor fornøyd er du med kulturtilbudet i bostedskommunen din?» 6 = Svært fornøyd, 1= Svært misfornøyd

Kilde: Den regionale kulturundersøkelsen for Nord-Jæren 2012, TNS Gallup

	Bruker		Ikke-bruker	
	Snitt	n	Snitt	n
Bibliotektilbud	5,2	474	4,7	473
Klassiske konserter	5,0	136	4,2	361
Friluftsområder	5,0	1112	4,3	87
Kinoforestillinger	4,8	639	4,5	314
Teaterforestillinger	4,7	223	4,3	570
Kulturskole	4,7	83	4,1	412
Standup	4,6	80	3,9	526
Idrettsarrangementer	4,6	444	4,3	361
Organiserte idrettsaktiviteter	4,6	211	4,4	510
Revyer	4,5	171	4,1	602
Restauranter/caféer	4,4	1023	4,3	106
Operaforestillinger	4,3	38	3,3	315
Musikaler	4,3	85	3,8	582
Museumsutstillinger	4,3	200	4,1	434
Billedkunst	4,2	176	4,0	344
Festivaler	4,2	449	4,1	394
Popkonserter	4,0	299	3,9	533
Dans/diskoteker	3,9	202	3,7	310
Ballett- og danseforestillinger	3,7	35	3,6	329

⁷ Kulturinteresse og kulturaktivitet på Nord-Jæren. Med historiske tall for 2006 og 2009. TNS Gallup 2012.

⁸ Innbyggerundersøkelsen 2013 består av en innbyggerdel og en brukerdel. Innbyggerdelen besvares av innbyggere både med og uten brukererfaring, mens brukerdelen kun besvares av dem med brukererfaring. <http://www.difi.no/innbyggerundersokelsen/>

2.3 Produksjon av kunst og kultur

2.3.1 Innledning

Før kunsten og kulturtjenestene kan konsumeres, må de produseres. Hvordan er vilkårene for produksjon av kunst og kultur i Stavanger? Er forholdene for skapende og utøvende kunstnere blitt bedre i inneværende kommunevalgperiode? Har bystyrets vedtak om et produksjonsløft gitt virkninger? Og tilbys befolkningen mer kunst og kultur ved slutten av perioden enn i årene før; øker produksjonen? Tilbys det flere utstillinger, forestillinger, konserter osv.?

Som nevnt ovenfor, foreligger det lite samlet og systematisk statistikk om kulturproduksjonen. Noe kan hentes ut fra Telemarksforskning sin årlige undersøkelse *Norsk kulturindeks*, der norske kommuner blir målt og rangert innenfor en rekke kategorier.⁹ Vi har innhentet en del grunnlagsmateriale fra disse undersøkelsene, som presenteres nedenfor. Videre finnes det enkelte relevante

undersøkelser på utvalgte områder, f.eks. Telemarksforskning sin *Atelierundersøkelsen* (2014), om ateliersituasjonen i storbyene. Og endelig inneholder kulturinstitusjonenes årsrapporter opplysninger om antall utstillinger, forestillinger, konserter osv. Basert på dette «lappeteppe» skal vi i det følgende gi noen drypp og eksempler på status og utvikling innenfor den lokale kunst- og kulturproduksjonen.

2.3.2 Antall kunstnere og sysselsatte i utvalgte kulturnæringer

To av kategoriene i Norsk kulturindeks er andelen kunstnere og andelen kulturarbeidere i befolkningen lokalt.

Antall kunstnere

Ved beregning av andelen kunstnere legger Telemarksforskning innhentede opplysninger om medlemskap i ti kunstnerorganisasjoner til grunn. I tabellen på neste side er antall kunstnere i Stavanger sammenholdt med tilsvarende for hele landet.

⁹ Se <http://www.telemarksforskning.no/>

Tabell 2.6 Antall kunstnere med medlemskap i et utvalg kunstnerorganisasjoner
Kilde: Registerdata fra Telemarksforsking, basert på medlemsoversikter fra kunstnerorganisasjonene

	Stavanger				Hele landet			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
1 MFO	297	298	320	329	7 134	7 247	7 604	7 652
2 GramArt	100	95	94	92	3 562	3 713	3 538	3 318
3 NOPA	16	16	17	17	708	753	778	778
4 Norsk skuespillerforbund	23	29	29	32	1 097	1 114	1 177	1 197
5 Norske dansekunstnere	22	23	21	22	817	845	830	815
6 Norsk filmforbund	30	27	21	13	1 044	997	1 009	1 011
7 Norske billedkunstnere	70	69	73	69	2 622	2 632	2 680	2 657
8 Norske kunsthåndverkere	16	16	17	16	846	842	818	819
9 Grafill	27	26	36	41	915	919	964	1 271
10 Den norske forfatterforening	16	17	18	18	526	549	559	565
Totalt	617	616	646	649	19 271	19 611	19 957	20 083

Tallene for Stavanger omfatter medlemmer med bostedsadresse Stavanger.

1. MFO – Musikernes fellesorganisasjon
2. GramArt – landets største interesseorganisasjon for norske artister
3. NOPA – Norsk forening for komponister og tekstforfattere
6. Norsk filmforbund – organiserer fagfolk i alle funksjoner innen norsk film, video og fjernsynsproduksjon
9. Grafill – forening for norske grafiske designere og illustratører

I følge MFO er ca. halvparten av medlemmene i GramArt også medlemmer i MFO.

Sysselsatte i utvalgte kulturnæringer

Når det gjelder omfanget av kulturarbeidere, bruker Telemarksforskning SSB sin sysselsettingsstatistikk som grunnlag. I tabellen nedenfor er antall kulturarbeidere i Stavanger, fordelt på henholdsvis kunstnerisk produksjon, kulturformidling og media, sammenholdt med tilsvarende for hele landet.

Tabell 2.7 Antall kulturarbeidere – ansatte og selvstendig næringsdrivende innen kunstnerisk produksjon, kulturformidling og media. Kilde: Telemarksforskning, basert på SSBs sysselsettingsstatistikk SN2007

	Stavanger				Hele landet			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
1 Kunstnerisk produksjon	491	510	516	533	12 126	11 635	13 466	13 684
2 Kulturformidlere	594	638	667	529	17 960	18 539	18 883	18 425
3 Media	574	553	523	465	21 909	22 414	22 208	21 455
Totalt	1 659	1 701	1 706	1 527	51 995	52 588	54 557	53 564

1. Kunstnerisk produksjon

- 32120 Produksjon av gull- og sølvvarer og lignende artikler
- 32130 Produksjon av bijouteri og lignende artikler
- 32200 Produksjon av musikkinstrumenter
- 90011 Utøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet innen musikk
- 90012 Utøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet innen scenekunst
- 90019 Utøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet ikke nevnt annet sted
- 90031 Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen visuell kunst
- 90032 Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen musikk
- 90033 Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen scenekunst
- 90034 Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen litteratur
- 90039 Selvstendig kunstnerisk virksomhet ikke nevnt annet sted

2. Kulturformidlere

- 58110 Utgivelse av bøker
- 58190 Forlagsvirksomhet ellers
- 58210 Utgivelse av programvare for dataspill
- 59140 Filmfremvisning
- 59200 Produksjon og utgivelse av musikk- og lydopptak
- 74903 Impresariovirksomhet
- 90020 Tjenester tilknyttet underholdningsvirksomhet
- 90040 Drift av lokaler tilknyttet kunstnerisk virksomhet
- 91011 Drift av folkebiblioteker
- 91021 Drift av kunst- og kunstindustrimuseer
- 91022 Drift av kulturhistoriske museer
- 85521 Kommunal kulturskoleundervisning
- 85522 Undervisning i kunsthøgskole
- 85529 Annen undervisning innen kultur

3. Media

- 58130 Utgivelse av aviser
- 58140 Utgivelse av blader og tidsskrifter
- 59110 Produksjon av film, video og fjernsynsprogrammer
- 59120 Etterarbeid knyttet til produksjon av film, video og fjernsynsprogrammer
- 59130 Distribusjon av film, video og fjernsynsprogrammer
- 60100 Radiokringkasting
- 60200 Fjernsynskringkasting

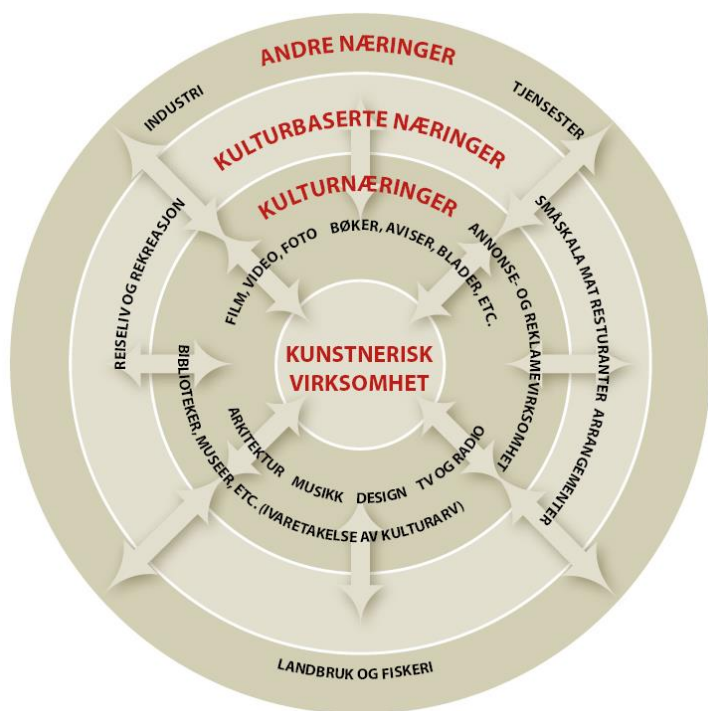
Telemarksforskning bruker altså samlebenevnelsen kulturarbeidere om disse gruppene. Definisjonsmessig og statistisk sett inngår de fleste av disse i *kulturnæringene*, men begrepene er ikke helt sammenfallende.

Likeledes er det selvsagt overlapp mellom kunstnerpopulasjonen vist i tabell 2.6 og gruppen kunstnerisk produksjon i tabell 2.7.

En mye brukt framstilling av kunstnerisk virksomhet, kulturnæring, kulturbaserte næringer og andre, relaterte næringer – og forholdet mellom disse – er vist i figuren under.

Figur 2.3 Kulturnæring og relaterte næringer

Kilde: Handlingsplan for kultur og næring, Nærings- og handelsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Kultur- og kirkedepartementet (2007)

Hvor mange er de, hvor store grupper snakker vi om?

Som det framgår, er kunstnerpopulasjonen i Stavanger – de som driver kunstnerisk virksomhet, jf. figuren ovenfor – sammensatt av relativt små grupper, som, med enkelte unntak, har holdt seg relativt stabile de senere år. Det er verdt å merke seg at tallene kun omfatter kunstnere med *bostedsadresse* Stavanger. Som storby og hovedstad

i en region med relativt korte avstander og gode kommunikasjonsmuligheter, tiltrekker Stavanger seg en god del flere kunstnere som har byen som *arbeidssted*. Et par indikasjoner på dette er at Bildende Kunstneres Forening Rogaland og Norske kunsthåndverkere, Rogaland til sammen hadde 179 medlemmer i begynnelsen av 2014,¹⁰ mens tilsvarende grupper i tabell 2.6 ovenfor teller 85 (i 2013). Og mens samme tabell viser 22 dansekunstnere i Stavanger i 2013, har interesseorganisasjonen Dansis – Dansekunst i Stavanger-regionen i dag ca. 60 betalende medlemmer. Videre omfatter tabellen bare de skjønnlitterære forfatterne i Den norske forfatterforening, mens det i 2011 var 136 medlemmer i Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening med adresse Stavanger.¹¹

Selv om det altså hefter usikkerhet ved tallene, kan Stavangers kunstnerpopulasjon anslås til cirka 600, i tillegg kommer et betydelig antall kunstnere fra omkringliggende kommuner som har byen som arbeidssted. Tar vi også med kulturformidlerne og sysselsatte innenfor film, tv og andre medier, kommer antallet kulturarbeidere opp i cirka 1 500. Dessuten er det verdt å merke seg at mens antall kulturarbeidere i Stavanger gikk ned fra 2010 til 2013, jf. tabell 2.7, økte antall sysselsatte innenfor kunstnerisk produksjon.

2.3.3 Tilrettelegte arbeidslokaler

Bystyrets vedtak av *Kulturarenaplan 2013-2025* innebar en prioritering av fem kulturarenaprojekter for perioden 2013-2016.¹² Tre av disse utgjør produksjonsløftet – atelierhus, øvingsfellesskap for rytmisk musikk og prøvelokale for dansekunst. Alle tre inngår i dag i utviklings- og byggeprosjektet Nye Tou. Denne satsingen konkretiserer mål og prioriteringer i kommunedelplanen for kunst og kultur, *Kulturbyen Stavanger 2010-2017* og den regionale kulturnæringsplanen, *Kulturnæringene i Stavanger-regionen – strategi- og handlingsplan 2010-2013* om tilrettelegging av arbeidslokaler for kunstnere og satsing på kulturnæringene.¹³ Det mangler m.a.o. ikke planer og mål, men hvordan har utviklingen vært i inneværende kommunevalgperiode?

Atelierhus

Konsulentselskapet PriceWaterhouseCoopers (PwC) gjennomførte i 2007 en kartlegging av ateliersituasjonen i norske storbyer. De avgrenset oversikten til atelier med

¹⁰ Rogalands Avis, 26.02.2014 og Stavanger Aftenblad, 27.02.2014.

¹¹ Medlemstall innhentet ifm. evalueringen av Odd Noregers litteraturstipend for sakprosa og kritikk i 2012.

¹² Jf. bystyresak 109/12.

¹³ Se kommunedelplanens hovedinnsatsområde 2, Tou-visjonen og hovedinnsatsområde 3, En attraktiv by for kunstnere, samt kulturnæringsplanens strategiske grep nr. 1, Bygge ut den kulturelle infrastrukturen i form av betre produksjonsfasiliteter for kunstnere og kulturvirksomheter.

kommunal støtte, i form av direkte tilskudd eller indirekte støtte i form av husleiesubsidiering. Oversikten deres talte 20 atelieer i Stavanger (i daværende Sandvigå 24 og på Tou Scene). Dette var færrest av samtlige byer, og ga den laveste dekningsgraden sammen med Oslo.

I 2014 publiserte Telemarksforskning rapporten *Atelierundersøkelsen. Ateliersituasjonen i Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger og Tromsø*,¹⁴ utarbeidet på oppdrag fra Unge Kunstneres Samfund. Rapporten har ikke en tilsvarende oversikt over antall atelieer. Imidlertid heter det om situasjonen i Stavanger:

«Våre informanter bekrefter at situasjonen for kunstnere i Stavanger gjennom mange år har vært svært vanskelig når det gjelder tilgang til produksjonslokaler. (.....) Ateliersituasjonen har vært, og er fortsatt, mye preget av midlertidighet, korttidskontrakter og usikkerhet, og standarden på atelieene har ofte vært dårlig.»

Med hensyn til dekningsgrad, heter det i rapporten:

«Dersom vi sorterer dette etter region, ser vi at det er i Bergen og Trondheim at tilgangen på atelieer er best, mens Oslo og Stavanger kommer dårligere ut.»

Selv om dette er «snøen som falt i fjor», er det et utgangspunkt å måle dagens situasjon opp mot. Som kjent rehabiliteres nå ateliehusbygget som inngår i Nye Tou. 19 kunstnere flyttet inn i nye atelieer i januar 2015, og når resten av huset står ferdig, trolig i 2017, vil det romme 30 atelieer, 2 prosjektrum, nytt lokale for Grafisk Verksted samt flere andre typer verksteder. Det vil ta Stavanger fra en bunnplass til toppen; med en god dekningsgrad, med et stort, godt tilrettelagt og profesjonelt arbeidsfellesskap og med produksjonsfasiliteter som vil vekke anerkjennelse ikke bare nasjonalt, men trolig også internasjonalt.

I tillegg har som kjent Stavanger kommune i inneværende kommunevalgperiode støttet etableringen av kulturnæringsfellesskapet i Erfjordg. 8, som i dag huser ca. 20 mindre virksomheter og enkeltmannsforetak innenfor kulturnæringene, hvorav fem billedkunstnere med egne atelieer. Erfjordg. 8 inneholder også visningsrommet Prosjektrum Normanns.¹⁵

Øvingslokaler for rytmisk musikk

I 2006 gjennomførte Rogaland musikkråd en omfattende kartlegging av situasjonen og behovene for øvingslokaler for det rytmiske musikkmiljøet i regionen. Med dette som utgangspunkt anbefalte musikkrådet kommunene på Nord-Jæren å etablere et regionalt øvingsfellesskap for rytmisk musikk for 50-60 band eller ca. 250-300 musikere, i tillegg til lokaler for organisasjoner og andre musikk- og kulturaktører. Øvingsfellesskapet ble foreslått med ca. 20 øvingsrom, preproduksjonsscene, lydstudio, møte- og oppholdsrom, kontorlokaler og lager.¹⁶

Anbefalingen ble i 2007 fulgt opp med en ny kartlegging utført av Rogaland musikkråd, denne gangen av egnede bygg for etablering av øvingsfellesskapet. Konklusjonen var at gamle Tou bryggeri framstod som det beste alternativet.¹⁷

Disse anbefalingene er senere lagt til grunn for arbeidet med et slikt øvingsfellesskap som del av Nye Tou-prosjektet. Dette arbeidet resulterte først i at øvingsfellesskapet ble foreslått i nytt bygg ved siden av ateliehuset, og forprosjekt for dette, sammen med tilsvarende for ateliehuset, ble godkjent av formannskapet i 2011.¹⁸ Deretter ble øvingsfellesskapet vedtatt flyttet til Tou Scenedelen av bygningsmassen, dette som del av den reviderte mulighetsstudien som bystyret vedtok i desember 2014.¹⁹ Den reviderte mulighetsstudien viser et litt krympet øvingslokale med 18 øvingsrom.

Det er p.t. usikkert når øvingsfellesskapet vil bli bygget. Det er ikke avsatt midler til dette i gjeldende handlings- og økonomiplan. I bystyrets vedtak av den reviderte mulighetsstudien heter det at «det tas sikte på at arbeidet med prosjektering av Tou Scene-delen av bygningsmassen, inkludert øvingsfellesskap for rytmisk musikk og kunsthall i øllhallene, starter når arbeidet med ateliehuset er fullført, med sikte på utbygging av denne delen av anlegget i årene etterpå.»

Det har så langt ikke latt seg gjøre å få forpliktende vedtak om deltakelse i prosjektet fra nabokommunene eller fylkeskommunen, dette selv om Interkommunalt kulturråd for Nord-Jæren i flere omganger har uttrykt interesse og engasjement for prosjektet.

¹⁴ TF-rapport nr. 337.

¹⁵ <http://www.erfjordgt8.no/> og <http://www.prosjektrumnormanns.com/>

¹⁶ *Øvingsfellesskap i Stavanger-regionen. Forprosjekt om etablering av et regionalt øvingsfellesskap i Stavanger, Rogaland musikkråd.* Rytmisk musikk omfatter musikkformer og –genrer som rock, blues, R&B, soul, pop, rap, metal, techno, dance osv. – inkludert diverse side- og undergenrer.

¹⁷ *Kartlegging av egnede bygg/lokaler for etablering av regionalt øvingsfellesskap i Stavanger-regionen, Rogaland musikkråd.*

¹⁸ Jf. formannskapsak 296/11.

¹⁹ Jf. bystyresak 187/14.

I påvente av realisering av øvingsfelleskapet, har Stavanger kommune inneværende kommunevalgperiode kjøpt inn tre spesialbygde øvingskonteinere, som sammen med en tidligere innkjøpt, i dag er plassert på gårdsplassen til Tou og utgjør Tou øvingspark.²⁰ Tre leies ut til band på avtalebasis, én av konteinerne er en såkalt drop in, dvs. at avtale om bruk gjøres fortløpende etter behov. De tre førstnevnte ble våren 2015 brukt av 10 band med ca. 45 musikere, drop in-konteineren av gjennomsnittlig 12 band per uke. Konteinerne er delvis finansiert av den statlige Musikkutstyrsordningen. Tou øvingspark driftes av Tou Scene etter avtale med Stavanger kommune.

I tillegg har Stavanger kommune i inneværende kommunevalgperiode gitt betydelig støtte til etablering og drift av Stavanger Rockeri, som i dag tilbyr 15 øvingsrom til ca. 25 band.²¹

Parallelt med arbeidet for etablering av et øvingsfelleskap for rytmisk musikk, er det etablert «et stort antall spesialbygde øverom (for symfoniorkesteret), i forskjellige størrelser, i Stavanger konserthus.»²²

Prøvelokale for dansekunst

Det profesjonelle dansekunstmiljøet i Stavanger har i inneværende kommunevalgperiode vært henvist til midlertidige lokaler for øving og profesjonell dansetrening (PRODA) i festsalen i den gamle Hermetikkfagskolen.

Etablering av et permanent og fullverdig prøvelokale har vært utredet i flere omganger: I 2013 ble det lagt fram en mulighetsstudie for etablering i 2. etasje i den gamle utenriksterminalen.²³ Det ble i saken også gitt en beskrivelse av dansemiljøet, behovene for et prøvelokale og vist til lignende tilbud i andre norske storbyer.

1. etasje i den gamle utenriksterminalen ble for flere år siden bygget om og tilrettelagt med tre dansesaler for undervisningsformål.

Mulighetsstudien viste to større dansesaler i 2. etasje, garderobes, møte-/personalrom m.m. Ved den politiske behandlingen ble saken i første omgang utsatt, senere ble denne delen av bygget vedtatt solgt.

I neste omgang ble prøvelokalet utredet som del av Nye Tou-prosjektet. I den reviderte mulighetsstudien for Nye Tou er det lagt inn et noe krympet prøvelokale i 2. etasje av atelierhuset. Dette består av to dansesaler á ca. 100 m² samt garderobes.²⁴ Det er satt av midler i

gjeldende handlings- og økonomiplan til rehabilitering og ombygging av 2. etasje i atelierhuset, inkludert prøvelokale for dansekunst, i 2015 og 2016.

Parallelt med arbeidet for etablering av et prøvelokale for det frie, profesjonelle dansekunstmiljøet, er det etablert en rekke dansesaler for undervisningsformål innenfor Bjergsted kulturpark – i den gamle utenriksterminalen, i den nye kulturskolen, i den gamle kulturskolen (etter ombygging) og i den nye videregående skolen. I forbindelse med arbeidet med nevnte mulighetsstudie av 2. etasje i den gamle utenriksterminalen, ble undervisningsinstitusjonene i Bjergsted kontaktet om mulig ledig kapasitet og eventuell sambruk med det profesjonelle dansemiljøet. Tilbakemeldingen var at eksisterende og planlagte dansesaler for undervisningsformål har – og vil ha – full kapasitetsutnyttelse, og således ikke er aktuelle som prøvelokale for det profesjonelle dansekunstmiljøet.

Har bystyrets vedtak om et produksjonsløft gitt virkninger?

Ved utgangen av kommunevalgperioden vil Stavanger kommune ha kommet et godt stykke på vei med produksjonsløftet. Imidlertid vil en ikke nå målet om å gjennomføre (hele) produksjonsløftet i løpet av perioden 2013-2016, slik bystyret vedtok da de behandlet *Kulturarenaplan 2013-2025*. Basert på gjeldende handlings- og økonomiplan og gjeldende framdriftsplan for byggeprosjektet Nye Tou, vil en på det tidspunktet kun ha ferdig første del av atelierhuset, forhåpentligvis ha påbegynt prøvelokalet for dansekunst, men ikke ha påbegynt øvingslokalet for rytmisk musikk.

Sammen med de private initiativene det er vist til ovenfor (Erfjordg. 8 og Stavanger Rockeri), gjør den etappevise realiseringen av produksjonsløftet at situasjonen når det gjelder tilrettelagte arbeidslokaler for produksjon av kunst og kultur er bedre ved utgangen av kommunevalgperioden enn ved starten – og ikke minst vil bli betydelig bedre noen år inn i kommende periode.

2.3.4 Kompetanseutvikling og profesjonalisering

Parallelt med arbeidet for å forbedre tilgangen på tilrettelagte arbeidslokaler for produksjon av kunst og kultur, har Stavanger kommune de senere år bidratt med midler til kompetanseutvikling og profesjonalisering. Det siktes her til utvikling av kunstnerskapene som næringsvirksomhet. Kommunen er partner i etablerings-

²⁰ Se <http://www.musikkutstyrsordningen.no/tilskuddsomrader/musikkbinger/>

²¹ <http://www.stavangerrockeri.no/>

²² <http://www.stavanger-konserthus.no/om-konserthuset/1264625/>

²³ Jf. sak 60/13 til kommunalstyret for kultur og idrett.

²⁴ Jf. bystyresak 187/14.

veilederen Skape²⁵ og bidrar med årlige bevilgninger til driften av Kulturinkubatoren²⁶ som drives av Ipark AS.

Siden 2008 har nærmere 60 selskaper innenfor kulturnæringene lokalt, både aksjeselskaper og enkeltmannsforetak, vært gjennom Iparcs 2-3 årige inkubatorprogram. Kulturnæringsfeltet er bredt og strekker seg fra kunstnerisk virksomhet til design, kommunikasjon og digital teknologi. Inkubatoren er åpen for alle typer virksomheter i kulturnæringsfeltet og virksomheter i skjæringsfeltet mellom lyd, bilde, kommunikasjon og digitalteknologi. Kulturinkubatoren bistår med forretningsutvikling og kommersialisering basert på bransjerettet kunnskap, nettverk og risikokapital.

For profesjonelle billedkunstnere har inkubatoren i tillegg et eget program; *Kunst som levebrød*, som ble opprettet i 2011. For årene 2015-2016 planlegges dette programmet også med deltakere fra gallerier, visningsrom og kunstnerdrevne visningssteder.

Utover dette gir STAR, kompetansesenteret for musikkmiljøet i Rogaland, Filmkraft Rogaland og Rogaland

kunstsenter fortløpende råd og holder årlig en rekke kompetanseutviklende tiltak innenfor sine respektive bransjer.

2.3.5 Økonomisk støtte fra nasjonale instanser

I tillegg til tilrettelagte arbeidslokaler og god kompetanse, må det selvsagt økonomiske ressurser til for å produsere kunsten og kulturtjenestene. I noen grad skaffer kunstnere og kulturvirksomheter det økonomiske grunnlaget fra markedet; fra salg av kunst, billettinntekter mv. Likevel utgjør offentlig støtte i form av tilskudd, stipender mv. en vesentlig inntektskilde. Én av kategoriene kommunene rangeres etter i *Norsk kulturindeks* fra Telemarksforskning, er størrelsen per innbygger på offentlige tilskudd fra sentrale instanser til kunstnere og kulturvirksomheter i kommunen. Vi har innhentet grunnlagsmateriale om dette for Stavangers vedkommende, jf. tabell nedenfor.

Tabell 2.8 Offentlige tilskudd til kunst- og kulturformål over statsbudsjettet og fra Norsk kulturfond (Kulturrådet).
Kilde: Telemarksforskning, Norsk kulturindeks

	Stavanger			Hele landet		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Statsbudsjettet og Kulturrådet	66 421 000	73 651 000	82 324 500	715 080 000	773 314 257	793 592 500

Fra statsbudsjettet er følgende poster inkludert:

Kap. 320 Allmenne kulturformål:
Post 74 Tiltak under Norsk kulturråd
Post 78 Ymse faste tiltak
Kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom:
Post 78 Ymse faste tiltak
Kap. 323 Musikkformål:
Post 70 Nasjonale institusjoner
Post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner
Post 72 Knutepunktinstitusjoner
Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål:
Post 72 Knutepunktinstitusjoner
Kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål:
Post 78 Ymse faste tiltak
Kap. 334 Film- og medieformål:
Post 78 Ymse faste tiltak

Fra Norsk kulturfond er følgende programområder/avsetninger

inkludert:
Musikk:
Arrangører
Bestillingsverk
Tilskudd til musikkfestivaler
Rytmask musikk – arrangører
Kirkemusikk
Litteratur:
Litteraturfestivaler
Billedkunst:
Kunsthøst
Kunst og ny teknologi
Utstyrsstøtte fellesverksteder
Andre formål:
Tverrfaglige prosjekter
Scenekunst
Profesjonelle dansemiljøer
Scenekunsttiltak

²⁵<http://www.skape.no/>

²⁶<http://www.ipark.no/inkubator/kultur--design---kommunikasjon>

En nærmere oversikt over søknader til og bevilgninger fra Kulturrådet for perioden 2009-2013 ble lagt fram i rapporten *Gjennomgang av Norsk kulturråd* (2014) utarbeidet av et offentlig utvalg på oppdrag fra Kulturdepartementet.²⁷

Tabell 2.9 Norsk kulturfond – gjennomsnittlig fylkesvis fordeling 2009-2013.

Gjennomsnitt fylkesvis fordeling 2009-2013			
Fylke	Antall søknader	Antall bevilgninger	Innvilgede søknader i prosent
Akershus	414	123	29,7 %
Aust Agder	71	30	42,3 %
Buskerud	159	62	39,0 %
Finnmark	93	40	43,0 %
Hedmark	109	37	33,9 %
Hordaland	697	288	41,3 %
Møre og Romsdal	102	36	35,3 %
Nordland	202	79	39,1 %
Nord-Trøndelag	96	37	38,5 %
Oppland	157	57	36,3 %
Oslo	2823	1122	39,7 %
Rogaland	267	100	37,5 %
Sogn og Fjordane	91	43	47,3 %
Sør-Trøndelag	386	147	38,1 %
Telemark	154	59	38,3 %
Troms	200	86	43,0 %
Vest-Agder	127	49	38,6 %
Vestfold	141	38	27,0 %
Østfold	150	44	29,3 %
Totalt	6439	2477	38,5 %

Gjennomsnitt fylkesvis fordeling 2009-2013			
Fylke	Søknadssum	Samlet sum	Innvilget søknadssum i prosent
Akershus	83 448 853	17 253 037	20,7 %
Aust Agder	10 540 373	2 630 484	25,0 %
Buskerud	29 028 509	8 726 071	30,1 %
Finnmark	30 050 369	8 905 732	29,6 %
Hedmark	16 282 408	3 069 825	18,9 %
Hordaland	168 110 334	47 143 306	28,0 %
Møre og Romsdal	14 756 517	3 353 660	22,7 %
Nord-Trøndelag	13 337 396	3 143 625	23,6 %
Nordland	56 669 795	18 107 664	32,0 %
Oppland	25 729 542	6 298 256	24,5 %
Oslo	652 167 195	194 679 657	29,9 %
Rogaland	60 703 280	16 939 541	27,9 %
Sogn og Fjordane	13 369 202	3 649 825	27,3 %
Sør-Trøndelag	84 403 041	21 889 892	25,9 %
Telemark	30 229 878	7 018 662	23,2 %
Troms	41 605 926	12 246 730	29,4 %
Vest-Agder	24 664 281	6 124 470	24,8 %
Vestfold	35 866 933	7 200 230	20,1 %
Østfold	36 953 765	6 203 294	16,8 %

Kilde: Kulturrådet

Som det framgår av tabell 2.8, økte støtten over statsbudsjettet og fra Kulturrådet til kunstnere og kulturvirksomheter i Stavanger med nesten 16 mill. kr eller ca. 24 prosent fra 2011 til 2013. Tilsvarende økning for hele landet sett under ett var på 10,5 prosent. Hovedsakelig skyldes denne positive utviklingen for Stavangers vedkommende i den aktuelle perioden det nasjonale Kulturløftet, som i betydelig grad løftet de store kulturinstitusjonene, hvorav de fleste er lokalisert i storbyene.²⁸ Den statlige støtten til Stavanger Symfoniorkester alene økte med hele 12,4 mill. i den aktuelle perioden, fra 61,7 til 74,1 mill., jf. innflytting i nytt konserthus med bl.a. påfølgende økte leieutgifter. Dette utløste også en betydelig økning i det årlige driftstilskuddet til orkesteret fra Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune

med utgangspunkt i gjeldende fordelingsnøkkel. Denne typen budsjettmessig fordelingsnøkkel finnes også for Rogaland Teater og MUST – Museum Stavanger.

Kommunalstyret for kultur og idrett fikk i sak 69/13, Kulturbudsjett 2014 – omprioritering, en orientering om det Stavanger Aftenblad omtalte som «kulturhovudstadens knipe»; at nesten hele økningen av kulturbudsjettet de senere år er medgått til å følge opp den statlige økningen til nevnte institusjoner, med det resultat at forskjellen mellom de store og små i det lokale kulturlivet, og mellom det institusjonaliserte og det frie kunst- og kulturlivet, har økt år for år.

²⁷<https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/Gjennomgang-av-Norsk-kulturrad/id761188/>

²⁸Jf. NOU 2013:4, *Kulturutredningen 2014*.

Tabell 2.9 viser at det i perioden 2009-2013 årlig ble sendt 267 søknader til Kulturrådet fra kunst- og kulturvirksomheter i Rogaland. Antall bevilgninger per år var 100, en innvilgningsprosent på 37,5, som er litt lavere enn landet sett under ett og også litt lavere enn for storbyfylkene Hordaland og Sør-Trøndelag. Går en noe lenger tilbake i tid, var situasjonen stort sett den samme. I *Kulturnæringene i Stavanger-regionen – strategi- og handlingsplan 2010-2013* viste vi at det i perioden 2001-2007 årlig ble sendt 206 søknader til Kulturrådet fra Rogaland, og det ble gitt 86 bevilgninger per år, en innvilgningsprosent på 41,7. Tilsvarende tall for Hordaland var 591, 238 og 40,2. Mens Hordaland altså økte antall søknader og innvilgningsprosenten fra perioden 2001-2007 til perioden 2009-2013, gikk innvilgningsprosenten for Rogalands vedkommende ned med 4 prosent, selv om antallet søknader økte. Dette kan tyde på at Rogaland – og trolig Stavanger – på dette feltet har en dobbel utfordring: Det sendes relativt sett for få søknader, og for mange av disse er ikke gode nok. Dette er et tankekors når en av tabellen ser at Sør-Trøndelag årlig mottok ca. 5 mill. kr mer enn Rogaland, Hordaland mer enn 30 mill. kr mer.

2.3.6 Øker produksjonen?

Et naturlig oppfølgingsspørsmål til gjennomgangen ovenfor er, øker kunst- og kulturproduksjonen? Har tilretteleggingen av arbeidslokaler, satsingen på kompetanseutvikling og økte offentlige tilskudd resultert i mer kunst og kultur til befolkningen i Stavanger ved slutten av inneværende kommunevalgperiode enn i årene før? Vi har innhentet grunnlagsmateriale fra *Norsk kulturindeks* (Telemarksforskning) om antall kinoforestillinger, konserter, teater- og operaforestillinger og danseforestillinger, jf. tabell nedenfor.

Tabell 2.10 Antall kinoforestillinger, konserter, teater- og operaforestillinger og danseforestillinger
Kilde: Telemarksforskning, Norsk kulturindeks

	Stavanger				Hele landet			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
1 Kinoforestillinger	8 722	8 855	8 115	10 082	316 018	343 428	345 931	340 676
2 Konserter		730	556	673		21 467	15 980	21 626
3 Teater- og operaforestillinger		551	448	483		7 866	8 034	8 378
4 Danseforestillinger	10	40	13	25	794	927	1 076	1 431

1. Antall kinoforestillinger. Kilde: KOSTRA og Film & Kino
2. Antall TONO-registrerte konserter. Kilde: TONO
3. Antall scenekunstforestillinger. Kilde: Norsk teater- og orkesterforening, Riksteatret og regionteatrenes årsrapporter
4. Antall danseforestillinger. Kilde: Danseinformasjonen.no

²⁹ NOU 2013:4, *Kulturutredningen 2014*, s. 15 og 17.

Mens antall kinoforestillinger har økt markant, har antall konserter, teater- og operaforestillinger og danseforestillinger falt noe i perioden 2010-2013. Dette er selvsagt ikke hele «produksjonsbildet» for Stavangers vedkommende; tabellen har ikke med antall utstillinger, antall litterære arrangement (jf. Sølvbergets omfattende programvirksomhet), mv. Men legger en tabellen til grunn, ser situasjonen i Stavanger ut til å være den samme som Enger-utvalget rapporterte for hele landet i sin evaluering av det nasjonale Kulturløftet:

«Det har vært en stor økning i bevilgningene til kultur etter innføringen av Kulturløftet, fra 5 milliarder kroner i 2005 til 9,95 milliarder kroner i 2013. [...] Har Kulturløftet skapt mer og bedre kultur? Etter utvalgets oppfatning står ikke økningen i bevilgninger på flere 'tunge' budsjettområder i forhold til økningen i kunstproduksjonen og publikumsoppslutningen. Styrkingen av kulturinstitusjoner på flere av feltene har (også) i liten grad stimulert den skapende kunstneriske virksomheten utenfor institusjonene.»²⁹

Som Enger-utvalget er inne på, er imidlertid bildet mer sammensatt enn som så – også lokalt: Selv om ikke kunst- og kulturproduksjonen målt i *antall forestillinger* har økt, har *publikumstilstrømningen* til mange av kulturinstitusjonene og festivalene økt, jf. kapittel 2.2.3. Dette kan tolkes som at kulturtilbudet i økende grad oppleves som attraktivt og godt, noe også de regionale kulturundersøkelsene underbygger, jf. kapittel 2.2.4. Når eksempelvis kulturinstitusjonen SSO er tilført økte ressurser til utvidelse av orkesteret og til å ta i bruk fasilitetene i Stavangers nye konserthus, har dette satt orkesteret i stand til å gi et mer mangfoldig og bedre tilbud til publikum, samt at publikum nå tilbys konserthusfasiliteter på internasjonalt nivå. I sum har dette gitt denne

formen for kulturtilbud lokalt et kvalitativt løft som har resultert i en markant økt publikumsoppslutning.

Selv om det må være lov å etterspørre «tallenes tale» også innenfor kultursektoren, viser gjennomgangen ovenfor at forenklede input-output-analyser kan føre galt av sted og resultere i meningsløse kulturpolitiske debatter. På den annen side vil den kulturpolitiske debatten bli mer meningsfylt om den i økende grad preges av fakta og analyse, i mindre grad av påstander og følelser.

En annen måte å «måle» eller beskrive den lokale kunst- og kulturproduksjonen, og det omfattende kulturtilbudet i Stavanger på, ble gjort av Stavanger Aftenblads kultur- og debattredaktør, Solveig Grødem Sandelson, etter det hun opplevde som en «ekstremuke» høsten 2013, se faksimile på denne side.

2.4 Ressursbruk og prioritering

2.4.1 Innledning

Hvor mye penger bruker Stavanger kommune på kultur? Og hvordan fordeles disse på ulike kulturuttrykk? Størrelsen på kommunale bevilgninger til kultur har mye å si for hva slags kulturtilbud byen kan framvise, som i sin tur påvirker interessen for og forbruket av kultur. Og motsatt, interessen for og forbruket av kultur påvirker selv sagt tilbudet og den politiske viljen til å prioritere kultur.

I det følgende skal vi se på ressursbruken over tid, samt sammenligne ressursbruken og prioriteringene med ASSS-kommunene.³⁰ ASSS er forkortelsen for Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner, et samarbeid som strekker seg tilbake til midten av 1980-tallet, og som i dag koordineres av KS. ASSS-kommunene omfatter Norges ti mest folkerike kommuner: Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Kristiansand, Fredrikstad, Sandnes, Drammen, Tromsø og Bærum. Til sammen bor om lag 1/3 av Norges befolkning i disse kommunene.

Det er betydelige forskjeller mellom ASSS-kommunene med hensyn til inntektsgrunnlag, utgiftsbehov og ressursbruk. I og med at kommunene har forskjellig inntektsgrunnlag, kan de heller ikke ha samme nivå på de kommunale tjenestene. Kommunene med de høyeste inntektene kan gjennomgående ha bedre tjenestetilbud

Kommentar

Ekstremveka

SIST HELG avslutta Kaizers si siste konsertrekke i DNB Arena. 45.000 kom. Denne veka har Symfoniorkesteret og Britt Synnøve Johansen spelt Piaf for 3000 i Stavanger Konserthus. Dei kunne selt ut fleire salar. Konserten inngjekk i Kapittel-festivalen, som i år har med seg verdsnamn som historikar og forfattar Geert Mak, Jody Williams, som fekk Nobels fredspris for arbeidet mot landminer, og den indisk/britiske forfattaren Hari Kunzru.

Kapittel er festivalen både for litteratur og ytringsfridom, i tidlege år gøynde dei seg veldig langt inne på Sjølvberget, og diskuterte med få og alt innvidde. Nå er Per Fugelli og Geir Lippestad blant dei inviterte, det er også forfattarar som Agnes Ravatn, Erlend Loe og Helge Torvund. Til saman gir det Kapittel både toppnamn, kvalitet og publikumsappell, piafkonsertane aleine kjem til å dra publikums-talet kraftig opp, men kven skul- le vel gjetta at eit foredrag og ein film om den tyskjødiske filo- sofen Hanna Arendt, som skreiv om «ondskapens banalitet», ville bli utseld på førehand?

SAMTIDIG HAR «Sex og Sid- disliv 2» premiere på den private scena Stavangeren, med lokalt forankra artistar som Sigrun Eriksen og Kristin Svendsen. Komikaren Rune Bjerga set opp fleire forestillingar enn først an- nonsert av humorshowet «Jøye meg» som går på Gaffel og Karaffel, Johnny Cash-konserten til jærseke Aasland bros, fylte Folken i helga, alt mens Nuart ennå pregar byen, Numusic så- vidt har tona ut, og den overalt anerkjende Sophie Calle har opna i Stavanger Kunstmuseum. Om ikkje det skulle vera nok, så har Rogaland Teater premiere, urpremiere på Teaterkonsert Beethoven i kveld, og forventar at 17.000 av oss vil sjå den. Det vil nok dei fleste som såg van- viltige Teaterkonsert Mozart i fjor, når kollega Beethoven blir utsett for noko tilsvarande.

DET MESTE AV dette er lokalt forankra, det er byens egne som driv det fram. Symfonior- kesteret samarbeider med Britt Synnøve Johansen, som ikkje er tilsatt nokon stad, teateret likte å samarbeida med dei nokså frittflygande danskane bak teaterkonsert Mozart i fjor, og har like godt laga ein heilt ny teaterkonsert saman med dei - det blir den største satsinga til Rogaland Teater nokon sinne. Nuart fyller veggene i kvardagen til kven som helst av oss, Kapittel er høgt og lågt blant kjende og ukjende, vidt og smalt.

Det er eit kulturmylder som passar Stavanger.

VI BUR I ein by der vi ganske lett beveger oss mellom sosiale

lag og skiljelinjjer. Gründertanken står sterkt, skap noko sjølv, finn nokon å gjera det saman med, jobb helst hardt, og hiv deg rundt når tidene forandrar seg.

Bergen, for eksempel, har vo- re langt meir konservativ. Dei har fleire familiar med bindestrek og w i etternamnet. Kva familie du kjem frå synes for oss utanfrå å vera like viktig som kva du kan, og når det gjeld kulturlivet, har institusjonane ofte vist seg både tunge og seg sjølv nok, men så markerte at det sprett opp subkulturar ved sida av dei. Bergen er dobbelt så stor som Stavanger-regionen, omtrent, med sterkare tradisjonar for eit etablert kulturliv, og med eit le- vande studentmiljø midt i byen. Kulturlivet i Bergen er stort og mangfaldig, og det er bergensk.

HER, I DENNE ekstremveka på kulturfronten, går det på tvers av etablerte sjangrar, på tvers av kven som høyrer til kor og bør driva med kva, på tvers av tan- ken om at noko er kommersielt og lett og dreg mykje folk, mens andre ting er smale og sære, dreg ikkje folk, men er veldig viktig, spesielt i raud-grøn kul- turpolitikk, blant kulturkjerringar og deira like, som oss i kulturre- daksjonane rundt forbi.

Bergen treng slett ikkje sjå til Stavanger for vår del. Det er ikkje så viktig kor imponerte folk andre stader blir over kva som skjer her, kor mange kompetente hovud vi nå måtte klara få til byen, eller om vi nå endeleg set oss sjølv på kartet.

DETTE ER MEST av alt ein måte å gi oss kultur på som passar vårt eige lynne. Og som slett ikkje går utover verken kvalitet eller mangfald. Sjølv sagt ligg det årevis med både hardt arbeid og meir eller mindre vellykka erfa- ringar bak, det er ikkje noko som har oppstått over natta. Men i ei slik ekstremveke blir det plutse- leg synleg: Stavanger har eit kul- turliv som har funne seg sjølv.

Stavanger Aftenblad, 21.09.2013

³⁰Gjennomgangen er avgrenset til kommunens driftsregnskap. Dette vil likevel fange opp mange av investeringene innenfor kultursektoren, som ofte finansieres i form av kommunale tilskudd til eksterne selskaper, tilskudd som føres i driftsregnskapet, jf. kapittel 2.4.4.

enn kommunene med de laveste inntektene. Kommunene har også forskjellig utgiftsbehov. Forskjeller i utgiftsbehov skyldes generelt sett forskjeller med hensyn til befolkningssammensetningen, andre sosioøkonomiske forhold og bosettingsmønsteret.

Innenfor kultursektoren har de største bykommunene/regionsentrene utgifter til drift av regionteatre, symfoniorkestre og regionmuseum, en type utgifter de mindre byene ikke har, eller har langt mindre av. Dette kan eksemplifiseres med forskjellen i kulturtilbudet mellom tvillingbyene Stavanger og Sandes, som tilhører samme storbyområde. Driften av nevnte kulturinstitusjoner finansieres vanligvis etter budsjettmessige fordelingsnøkler mellom staten, fylkeskommunen og kommunen. Men også mellom de største bykommunene må sammenligninger av ressursbruken ta hensyn til ulike utgiftsbehov – eksempelvis har Oslo og Bergen flere kulturinstitusjoner som er hundre prosent statlig finansierte, Stavanger ingen.

2.4.2 Hva menes med «kultur» i statistikken, hva omfatter tallene?

Framstillingen nedenfor bygger på KOSTRA-tall fra SSB.³¹ I deres leserveiledning blir det gjort oppmerksom på at det for enkelte områder kan forekomme forskjeller mellom kommunene i måten å føre utgifter på. Det kan også forekomme feilføringer som påvirker resultatene.

Videre omfatter framstillingen såkalte konserndata, dvs. Stavanger kommune som konsern. Konkret alle kulturformål som dekkes av bykassen pluss særbedriftene Sølvsberget KF (kommunalt foretak), Stavanger konserthus IKS (Stavangers eierandel) og Folkehallen IKS (Stavangers eierandel i Sørmarka Arena, Sandneshallen og Randaberg Arena).³²

Grunnen til at sistnevnte idrettsarenaer inngår, er at «kultur» i KOSTRA- og ASSS-sammenheng omfatter kultur og idrett, jf. det utvidede kulturbegrepet. Dette fører dessverre til mange misforståelser, der «netto driftsutgifter til kultur» blir lest – og brukt – som utgifter utelukkende til kunst og kultur, ikke idrett, hvilket altså er feil.

I framstillingen nedenfor vil vi derfor konsekvent bruke benevnelsen «kultur og idrett». I det SSB benevner «kultur» inngår følgende funksjoner:

Kultur og idrett i KOSTRA

- 231 Aktivitetstilbud til barn og unge
- 370 Folkebibliotek
- 373 Kino
- 375 Museer
- 377 Kunstformidling (scenekunst, musikk, visuell kunst, film, litteratur, tverrestetiske uttrykk, internasjonalt kulturarbeid)
- 380 Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg
- 381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg
- 383 Musikk- og kulturskoler
- 385 Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kultur- og idrettsbygg
- 386 Kommunale kulturbygg

Som det framgår, omfatter altså tallgrunnlaget i det følgende flere kulturtjenester enn de som i Stavanger kommune sorterer under kommunalstyret for kultur og idrett, og administrativt under kulturavdelingen.

2.4.3 Netto driftsutgifter til kultur og idrett

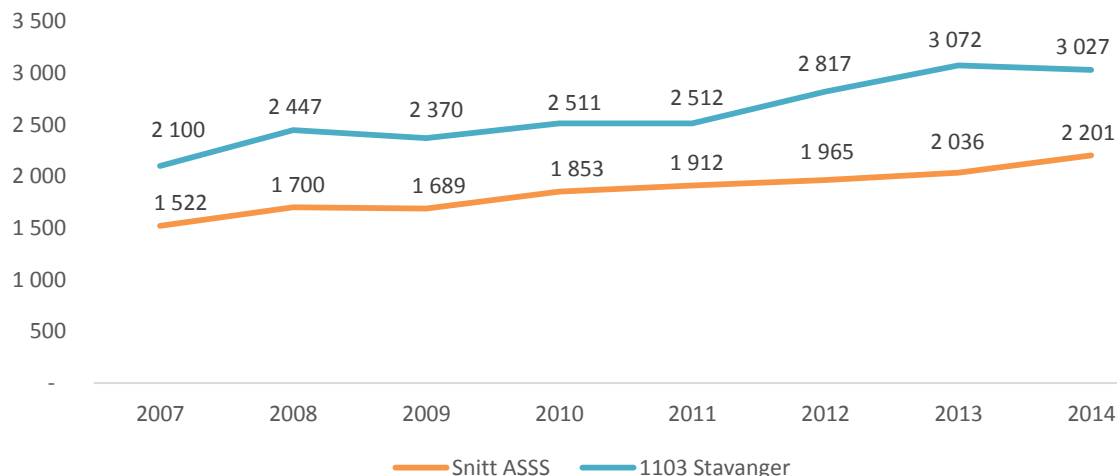
Stavanger kommune har økt utgiftene til kultur og idrett per innbygger så vel i inneværende som i forrige kommunevalgperiode. Det samme gjelder for ASSS-kommunene samlet. I 2014 utgjorde netto driftsutgifter til kultur og idrett i Stavanger ca. 414 millioner kroner, jf. tabell 2.11 nedenfor. Per innbygger ble dette 3 027 kroner, som var det høyeste blant ASSS-kommunene (Bærum kom nærmest med 2 995 kroner).

³¹ KOSTRA = KOMMune-STat-RApportering, <http://www.ssb.no/offentlig-sektor/kostra>.

³² SF Kino Stavanger/Sandnes AS inngår ikke i denne sammenheng. Det selv om «kultur» i KOSTRA-sammenheng omfatter funksjonen 373 Kino, jf. oppstillingen på denne siden. I så vel Stavanger som Sandnes regnskapsføres utbytte (inntekter) fra kinovirksomheten under KOSTRA-funksjonen 870 Renter/utbytte og lån. Denne praksisen påvirker kommunenes «netto driftsutgifter til kultur og idrett» negativt (utgiftene framstår som noe høyere enn de faktisk er), gitt overskudd og utbytte fra kinovirksomheten. I 2014 mottok Stavanger kommune et samlet utbytte fra kinoen på 8,6 millioner kroner. Mye av dette var et ekstraordinært utbytte. Det er i handlings- og økonomiplanen for 2015-2018 budsjettet med et årlig ordinært utbytte på 2 millioner kroner.

Figur 2.4 Netto driftsutgifter til kultur og idrett per innbygger, i kroner

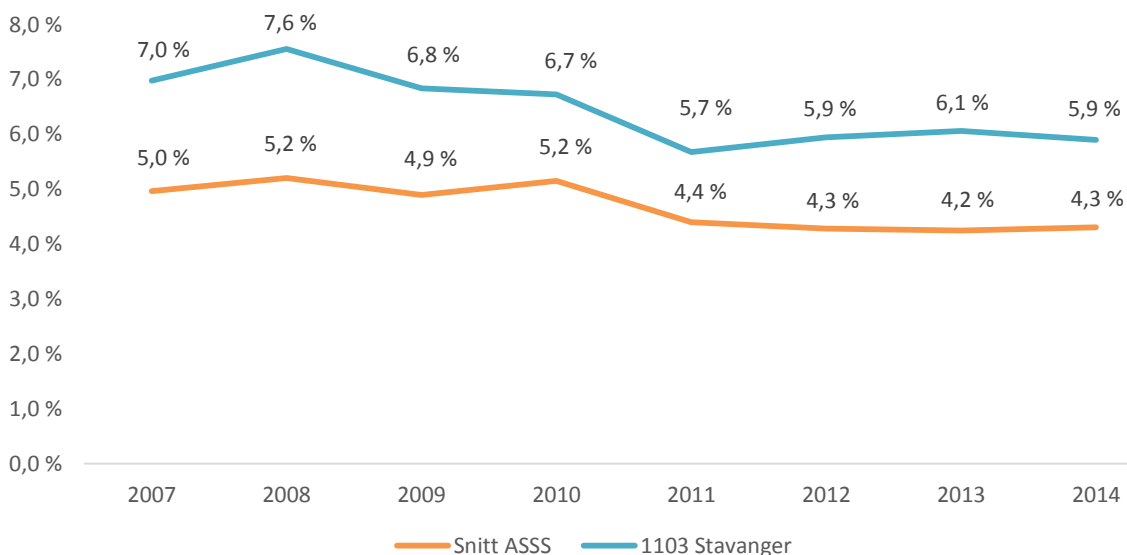
Kilde: KOSTRA, SSB

Selv om utgiftene per innbygger har økt i begge de siste kommunevalgperiodene, er bildet annerledes om en ser på netto driftsutgifter til kultur og idrett som andel av kommunens samlede netto driftsutgifter, jf. figur nedenfor.

Figur 2.5 Netto driftsutgifter til kultur og idrett som andel av samlede netto driftsutgifter

Kilde: KOSTRA, SSB

Stavanger kommune brukte i 2014 5,9 prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter på kultur og idrett, som var det høyeste blant ASSS-kommunene (Bærum kom nærmest med 5,6 prosent).

Trekkes det fra utgifter til idrett, brukte Stavanger kommune 5,3 prosent til andre kulturformål. Dersom det også korrigeres for de kommunale tilskuddene til kulturinstitusjoner med statlige driftstilskudd, jf. kapit-

tel 2.4.1, samt kapitalutgifter som belastes driften som følge av Folkehallene IKS, brukte Stavanger kommune 4,5 prosent til øvrige kulturformål.

Andelen av kommunebudsjettet som brukes på kultur og idrett nådde en foreløpig topp i 2008, og falt deretter relativt mye fram til 2011. Deretter har andelen stabilisert seg på i underkant av 6 prosent.

Selv om så vel Stavanger som de øvrige ASSS-kommunene over tid i snitt bruker stadig mer på kultur og idrett målt som nominelle utgifter per innbygger, er andelen, eller kakestykket som serveres kultur- og idrettssektoren, mindre i innværende kommunevalgperiode enn i forrige.

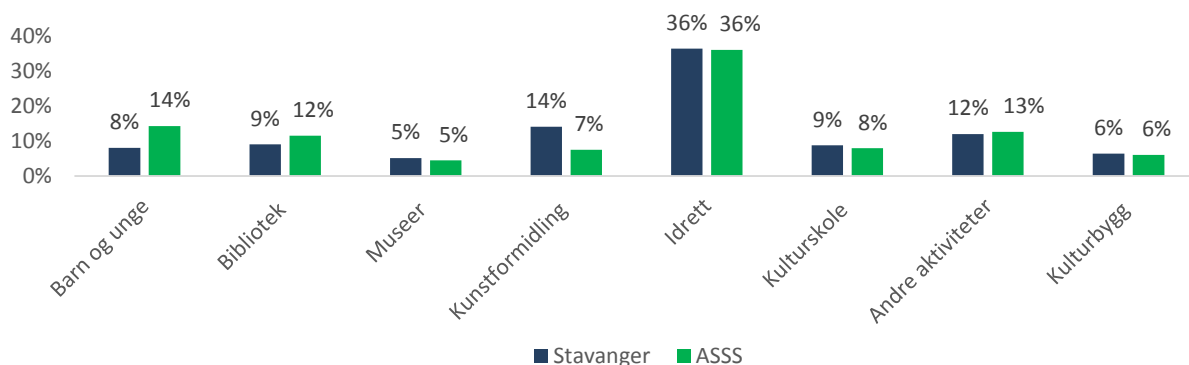
2.4.4 Prioritering – netto driftsutgifter fordelt på ulike kultur- og idrettsformål

Hvordan er så kultur- og idrettskakestykket sammensatt? Hvor mye ressurser bruker Stavanger kommune på de formålene som til sammen utgjør «kultur og idrett»? Og bruker Stavanger mer eller mindre enn snittet for ASSS-kommunene? Utgiftfordelingen, eller prioriteringen, for 2014 er vist i figur 2.5 nedenfor.

Stavanger brukte i 2014 i overkant av 1/3 av ressursene avsatt til kultur og idrett til idrettsformål. Dette tilsvarer gjennomsnittet for ASSS-kommunene og er noe i overkant av gjennomsnittet for norske kommuner (32 prosent).³³ For Stavangers vedkommende var dette omtrent 2,5 ganger så mye som til kunstformidling. Og kunstformidling omfatter i denne sammenheng langt mer enn formidling av visuell kunst; det er under denne KOSTRA-funksjonen tilskudd til scenekunst, musikk, visuell kunst, film, litteratur, tverrestetiske uttrykk og internasjonalt kulturarbeid regnskapsføres, jf. kapittel 2.4.2 ovenfor.

Stavanger brukte i 2014 imidlertid relativt sett dobbelt så mye ressurser til kunstformidling som snittet for ASSS-kommunene, og relativt sett en god del mindre på kulturtiltak for barn og unge. Som nevnt innledningsvis i denne gjennomgangen av ressursbruk og prioritering (kapittel 2.4.1), har storbyene, naturlig nok, ansvar for

Figur 2.5 Netto driftsutgifter til ulike kultur- og idrettsformål i 2014 målt som andel av samlede netto driftsutgifter til kultur og idrett. Kilde: KOSTRA, SSB

Tabell 2.11 Netto driftsutgifter til ulike kultur- og idrettsformål i Stavanger, i 1000 kroner

Kilde: KOSTRA, SSB

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Endring 07-14
Aktivitetstilbud barn og unge	22 582	31 365	33 044	27 590	29 682	30 074	35 415	33 186	47 %
Folkebibliotek	21 227	18 082	16 020	12 771	35 784	31 803	33 863	37 552	77 %
Museer	10 312	17 558	17 623	20 626	18 711	19 080	16 824	21 303	107 %
Kunstformidling	48 703	46 512	50 434	57 148	53 949	57 151	58 445	58 355	20 %
Idrett, idrettsbygg og idrettsanlegg	69 700	78 178	81 469	91 125	84 076	130 841	151 591	151 054	117 %
Musikk- og kulturskole	25 181	29 303	31 732	33 261	26 269	33 434	33 151	36 283	44 %
Andre kulturaktiviteter	53 444	65 819	38 446	39 238	49 057	41 116	51 371	49 793	-7 %
Kommunale kulturbygg	-	10 752	24 724	34 593	22 762	20 462	20 956	26 471	146 %

³³ https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/kultur_kostr

flere kulturinstitusjoner og dermed andre og høyere utgifter til kunstformidling enn gjennomsnittet av norske kommuner. I 2014 var tallene 14 prosent (Stavanger) og 4 prosent (gjennomsnittet for norske kommuner).

Idrettens sterke stilling i stavangerkulturen er ikke av ny dato, og idretten sammen med kommunale kulturbygg og museumsfeltet har hatt den prosentvis største veksten i form av ressurser om en ser de to siste kommunevalgperiodene under ett, jf. tabell 2.11.

Tabellen viser netto driftsutgifter. Utgifter regnskapsført under «idrettsbygg» og «kulturbygg» omfatter dels ordinære utgifter knyttet til driften av disse, dels tilskudd til særbedrifter eller andre for oppføring, leie og/eller drift av bygg, eksempelvis tilskudd til Folkehallen IKS (jf. Stavangers eierandel i idrettsarenaene Sørmarka Arena, Sandneshallen og Randaberg Arena) og til Stavanger konserthus IKS (Stavangers eierandel), jf. kapittel 2.4.2 ovenfor. Sistnevnte ble som kjent bygget og drives av det interkommunale selskapet Stavanger konserthus. Stavanger kommunes bidrag til konserthuset er årlige tilskudd til selskapet til hhv. betjening av kapitalutgifter (byggelån) og til driften. Disse tilskuddene føres under KOSTRA-funksjonen 385 Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kultur- og idrettsbygg. Bygg Stavanger kommune oppfører selv føres i investeringsregnskapet.

Samlet sett ble bevilgningene til *idrett* (KOSTRA-funksjonene 380 og 381) mer enn fordoblet fra 2007 til 2014. Det er i hovedsak to forhold som forklarer dette: Utbygging og drift av de regionale idrettsarenaene som inngår i Folkehallen IKS – Sørmarka Arena, Sandneshallen og Randaberg Arena – og utbygging/leie og drift av idrettsarenaene som inngår i Stavanger Forum-området – Stavanger Ishall, Siddishallen, DNB Arena og Forum Expo. I sum har dette gitt idretten et kraftig løft med hensyn til tilgang på tilrettelagte haller/arenaer.

Den prosentvis sterke veksten for *museumsfeltet* (KOSTRA-funksjon 375) skyldes flere forhold, men først og fremst konsolideringer som har utløst økte statlige, fylkeskommunale og kommunale bevilgninger, samt satsinger i perioden som historieverket *Stavanger bys historie*, jf. kapittel 3.2.9.

Endelig har også bevilgningene over driftsbudsjettet til *kommunale kulturbygg* (KOSTRA-funksjon 386) hatt en prosentvis kraftig vekst i samme periode. Etter betydelige svingninger i forrige kommunevalgperiode, har utgiftene de siste årene stabilisert seg på 20-25 millioner kroner per år. Dette dreier seg hovedsakelig om driften (energi,

renhold, avgifter, forsikringer osv.) av kommunale kulturbygg som Stavanger kulturskole, ungdomskulturhuset Metropolis, bydelshusene og ikke minst storstuen Sølvberget, Stavanger kulturhus.

Mens de nevnte tre områdene alle har hatt en vekst i bevilgninger i perioden 2007-2014 på over 100 prosent, har bevilgningene til *kunstformidling* (KOSTRA-funksjon 377) «bare» økt med 20 prosent. Med en prisstigning i samme periode på 15,4 prosent (SSB), har tilskuddsmidlene til scenekunst, musikk, visuell kunst, film, litteratur, tverrestetiske uttrykk og internasjonalt kulturarbeid i realiteten økt marginalt.

Det er videre grunn til å minne om at innenfor funksjonen kunstformidling, har det institusjonaliserte kulturlivet de senere år fått en stadig større andel av midlene på bekostning av det frie kunst- og kulturlivet. Denne utviklingen – og konsekvensene av den – ble relativt utførlig omtalt i sak 69/13, Kulturbudsjett 2014 – omprioritering, lagt fram for kommunalstyret for kultur og idrett i juni 2013:

«Mesteparten av auken i kulturbudsjettet dei seinare åra er gått til store kulturinstitusjonar med budsjettmessig fordelingsnøkkel (stat, fylke, kommune) – Stavanger Symfoniorkester, Rogaland Teater og MUST – Museum Stavanger.³⁴ Tilsvarende utviklingstrekk på nasjonalt nivå er dokumentert i *Kulturutredningen 2014*, NOU 2013:4. Her viser det såkalla Enger-utvalet at store delar av regjeringas Kulturløftet 1 og 2 er gått med til styrking av statleg finansierte kulturinstitusjonar medan det utvalet kallar den kulturelle grunnmuren i lokalsamfunna – folkebiblioteket, kulturskulen, fritidsklubben og det frivillige kulturlivet – har blitt hengande etter.

For Stavangers kulturbudsjett er konsekvensen at løyvingane til kulturinstitusjonar med fordelingsnøkkel har auka i takt med den statlege auken medan store delar av det øvrige kulturlivet har stått stille i fleire år. Eksempelvis er driftstilskotta til Filmkraft Rogaland og Norsk Oljemuseum nøyaktig dei same i 2013 som i 2007. Det same gjeld for fleire av tilskottsordningane (frie midlar).

Det er sjølv sagt gledeleg at staten har gått føre og løfta eksempelvis Symfoniorkesteret; utfordringa for Stavanger kommune er å balansera dette i forhold til det øvrige kunst- og kulturlivet. For det ligg i dette også ein kime til ei polarisering mellom det institusjonaliserte og det ikkje-institusjonaliserte kunst- og kulturlivet, mellom det etablerte og nye uttrykk og aktørar.»

³⁴ Stavanger Symfoniorkester og Rogaland Teater: Staten 70 %, Rogaland fylkeskommune 10 %, Stavanger kommune 20 %. MUST – Museum Stavanger: Staten 41 %, Rogaland fylkeskommune 27 %, Stavanger kommune 32 %.

2.5 Oppsummering

Interesser, forbruk og tilfredshet

Vi har i denne delen av kulturmeldingen sett på stavangerkulturen i tall. Vi har hentet fram tilgjengelig statistikk om innbyggernes interesse for, forbruk av og tilfredshet med kulturtilbudet, om den lokale kunst- og kulturproduksjonen, og om kommunal ressursbruk og prioritering av kunst- og kultursektoren. Vi har satt sammen et «lappeteppe» av tall til et mer helhetlig bilde, og supplert med forklaringer og analyse, vel vitende om at denne typen *kvantitativ* beskrivelse og analyse har sine begrensninger. Kulturtilbudets kvalitet er bare indirekte berørt.

Vi startet gjennomgangen med å vise til at en hovedkonklusjon i den siste regionale kulturundersøkelsen for Nord-Jæren fra 2012 er *stabilitet*; interessen for, forbruket av og tilfredsheten med kulturtilbudet i regionen er høy, og slik har det vært i mange år. Og ikke nok med det: Mønsteret for hvem som bruker de ulike tilbudene, hvem som er mest fornøyd, hvilke tilbud som brukes mest osv. holder seg også stabilt over tid. Det viser sammenligningen med tilsvarende undersøkelser fra 2006 og 2009. Og flytter en oppmerksomheten til det nasjonale nivå, viser SSBs statistiske materiale stort sett det samme mønster.

Vi har beskrevet en by og en region preget av et rikt og mangfoldig kulturtilbud, som blir tatt godt imot av et stort og bredt sammensatt publikum. På den annen side har vi vist til at gamle og innarbeidede forbruksmønstre består uavhengig av skiftende tiltak og prioriteringer i kulturpolitikken. I så måte er Stavanger og Nord-Jæren-regionen verken bedre eller verre enn landet for øvrig. Utfordringen er at en, så vel lokalt som nasjonalt, år etter år formulerer kulturpolitiske mål om en annen utvikling, om å nå nye publikumsgrupper, om en utjevning av sosiale forskjeller. Dét får en i liten grad til, noe norsk kulturforsknings nestor, professor emeritus Per Mangset ved Høgskolen i Telemark, har oppsummert slik:

«[Det er] solid empirisk dekning for å fastslå at nordmenns kulturbruk stadig i høy grad er systematisk differensiert etter sosiale bakgrunnsfaktorer, særlig ut ifra utdanningsnivå, yrkesstatus, alder og bosted, men også ut ifra kjønn. Det er ingen generell tendens til at disse forskjellene forsvinner, selv om det har skjedd og skjer viktige endringer på enkelte kulturbruksområder og innenfor enkelte sosiale sjikt. [...] hovedkonklusjonen på denne analysen må være at selv om samfunnet endrer

seg, har viktige sosiale forskjeller i kulturbruk en tendens til å bestå.»³⁵

I hvilken grad ny teknologi og nye formidlingskanaler i form av digitale medier endrer forbruksmønsteret, er ikke belyst i denne gjennomgangen. Det skyldes først og fremst at det så langt ikke foreligger noe samlet statistisk materiale som kan belyse dette skiftet for kulturforbruket. Likevel vet vi at innspilt musikk i dag hovedsakelig kjøpes fra digitale strømmetjenester, selv om mange, og stadig flere, sverger til vinylformatet. Tilsvarende ser folk i økende grad film via internett og filmleietjenester. Mange handler bøker fra nettbutikker, og et økende antall kjøper e-bøker eller benytter seg av bibliotekenes e-bok-utlån, selv om tallene her foreløpig er relativt lave. Det vi mao. kan si er at *sammensetningen* av kulturforbruket er i endring – slik det alltid har vært. «Tusenkronesspørsmålet» er hvordan dette over tid vil slå ut på forholdet mellom bruken av fysiske formidlingsformer og digitale, mellom fellesskapsarenaer og private, individuelle arenaer. Igjen er bildet sammensatt: Mens videobutikkene snart er historie og mange platebutikker forsvinner, bygges det stadig nye og større kinoer, og folkebibliotekene opplever økt publikumstilstrømning.

Enger-utvalget pekte i evalueringen av Kulturløftet på fem strukturelle utfordringer for kulturpolitikken: Kunstnerens levekår, kostnadsveksten ved kulturinstitusjonene, kvalitetsvurderinger som del av kulturpolitikken, mangfoldsutfordringen og, ikke minst, digitaliseringsutfordringen.

«De mest omfattende endringene som har funnet sted i kulturlivet de siste tiårene, dreier seg utvilsomt om digitaliseringen av kulturproduksjon og kulturdistribusjon.

Digitalisering og internettformidling av kulturuttrykk har skapt omveltninger i kulturlivet og kommer til å fortsette å gjøre det i framtiden. Overgangen til digital produksjon og distribusjon av kulturprodukter innebærer store bransjemessige utfordringer med hensyn til opphavsrettigheter og kulturprodusenters muligheter til å skaffe seg inntekter fra sitt arbeid. Dette gjelder ikke minst musikkbransjen, som allerede har gjennomgått strukturelle omstillinger som følge av digitaliseringen. Av samme grunner antas bokbransjen og filmbransjen å stå overfor store endringer i årene som kommer.»³⁶

Produksjon av kunst og kultur

Stavangers kunstnerpopulasjon er sammensatt av relativt små grupper, som, med enkelte unntak, har holdt seg

³⁵Per Mangset: *Demokratisering av kulturen? Om sosial ulikhet i kulturbruk og –deltakelse*, TF-notat nr. 7/2012, s. 47 og 49.

³⁶NOU 2013:4, *Kulturutredningen 2014*, s. 79.

relativt stabile de senere år. Selv om det hefter usikkerhet ved tallene, kan antallet anslås til cirka 600, i tillegg kommer et betydelig antall kunstnere fra omkringliggende kommuner som har byen som arbeidssted. Tar vi også med kulturformidlere og sysselsatte innenfor film, tv og andre medier, kommer antallet kulturarbeidere opp i cirka 1 500.

Kunstnere og kulturarbeidere, som alle andre, trenger tilrettelagte arbeidslokaler. Bystyrets vedtak av *Kulturarenaplan 2013-2025* innebar en prioritering av fem kulturarenaprojekter for perioden 2013-2016. Tre av disse utgjør produksjonsløftet – atelierhus, øvingsfelleskap for rytmisk musikk og prøvelokale for dansekunst. Alle tre inngår i dag i utviklings- og byggeprosjektet Nye Tou.

Ved utgangen av kommunevalgperioden vil Stavanger kommune ha kommet et godt stykke på vei med produksjonsløftet. Imidlertid vil en ikke nå målet om å gjennomføre (hele) produksjonsløftet i løpet av perioden 2013-2016, slik bystyret vedtok da de behandlet kulturarenaplanen. Basert på gjeldende handlings- og økonomiplan og gjeldende framdriftsplan for byggeprosjektet Nye Tou, vil en på det tidspunktet kun ha ferdig første del av atelierhuset, forhåpentligvis ha påbegynt prøvelokalet for dansekunst, men ikke ha påbegynt øvingslokalet for rytmisk musikk.

Sammen med de private initiativene det er vist til i gjennomgangen ovenfor (Erfjordg. 8 og Stavanger Rockeri), gjør den etappevise realiseringen av produksjonsløftet at situasjonen når det gjelder tilrettelagte arbeidslokaler for produksjon av kunst og kultur er bedre ved utgangen av kommunevalgperioden enn ved starten – og ikke minst vil bli betydelig bedre noen år inn i kommende periode.

Kompetanse og økonomiske ressurser er også vesentlige innsatsfaktorer i den kunstneriske produksjonen, og det er i gjennomgangen ovenfor vist til en rekke kompetanseutviklende tiltak innenfor kunst- og kultursektoren som er gjennomført de senere år. Videre er det vist at offentlige tilskudd til kunst- og kulturformål i Stavanger over statsbudsjettet og fra Norsk kulturfond (Kulturrådet) har økt de senere år. Rogaland har også en relativt grei uttelling på søknader til Kulturrådet. Likevel har vi foranpekt på at Rogaland – og trolig Stavanger – på dette feltet har en dobbel utfordring: Det sendes relativt sett for få søknader, og for mange av disse er ikke gode nok.

Har så tilretteleggingen av arbeidslokaler, satsingen på kompetanseutvikling og økte offentlige tilskudd resultert i mer kunst og kultur til befolkningen i Stavanger ved slutten av innværende kommunevalgperiode enn i årene før?

Vi har i gjennomgangen ovenfor vist at mens antall kinoforestillinger har økt markant, har antall konserter, teater- og operaforestillinger og danseforestillinger falt noe i perioden 2010-2013.

Selv om ikke kunst- og kulturproduksjonen målt i *antall forestillinger* har økt samlet sett, har *publikumstilstrømningen* til mange av kulturinstitusjonene og festivalene økt. Dette kan tolkes som at kulturtilbudet i økende grad oppleves som attraktivt og godt, noe også de regionale kulturundersøkelsene underbygger.

Ressursbruk og prioritering

Stavanger kommune har økt utgiftene til kultur og idrett per innbygger så vel i innværende som i forrige kommunevalgperiode. Det samme gjelder for ASSS-kommunene samlet.

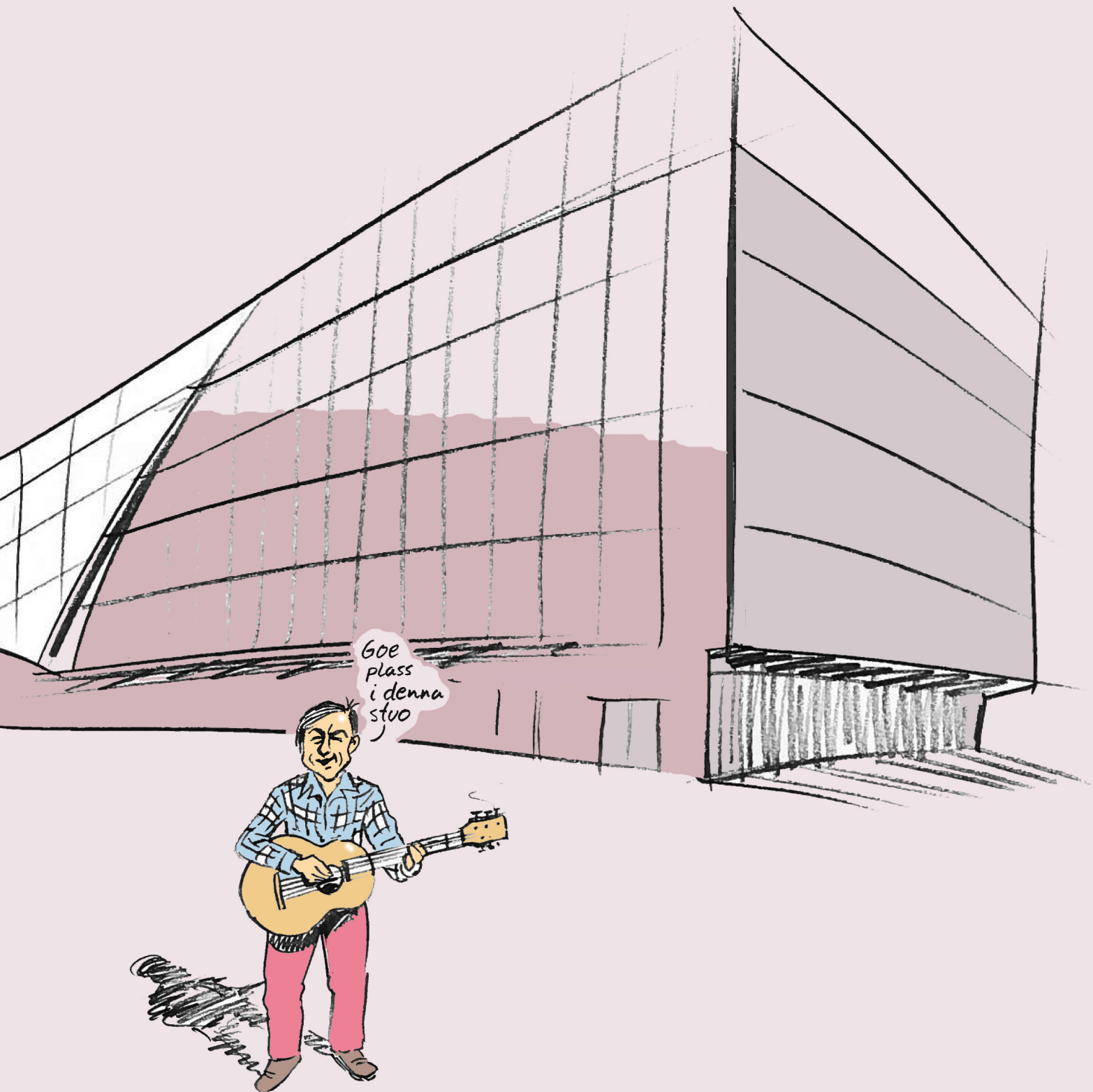
Andelen av kommunebudsjettet som brukes på kultur og idrett nådde en foreløpig topp i 2008, og falt deretter relativt mye fram til 2011. Andelen er i dag på ca. 5 prosent om en holder utgifter til idretten utenom.

Selv om så vel Stavanger som de øvrige ASSS-kommunene i snitt bruker stadig mer på kultur og idrett målt som nominelle utgifter per innbygger, er andelen som tildeles kultur- og idrettssektoren mindre i innværende kommunevalgperiode enn i forrige.

Fordelt på ulike formål, er det bevilgningene til idrett, kommunale kulturbygg og museumsfeltet som har hatt den største prosentvise veksten i perioden 2007-2014 (de to siste kommunevalgperiodene). Utgiftene til kunstformidling, dvs. til scenekunst, musikk, visuell kunst, film, litteratur, tverrestetiske uttrykk og internasjonalt kulturarbeid, har derimot økt marginalt. Dessuten går en stadig økende andel av disse midlene til de store institusjonene, mens det øvrige kunst- og kulturlivet enten står stille eller må kjempe om reduserte tilskuddsmidler.

3 Kulturpolitiske innsatsområder og kunstfelt – status og utfordringer

3.1 Innledning

Hvilke utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger har preget kultursektoren i Stavanger i kommunevalg-perioden 2011-2015? I dette kapitlet skal vi rapportere utviklingen med utgangspunkt i prioriterte innsatsområder i kommunens overordnede styringsdokument på kulturfeltet, *Kulturbyen Stavanger 2010-2017 – kommunedel-plan for kunst og kultur*, samt prioriterte kulturarena-prosjekter i *Kulturarenaplan 2013-2025*. Begge planene er vedtatt av bystyret, og kan leses på kommunens nettsider.³⁷

3.2 Kulturbyen Stavanger 2010-2017 – status og utfordringer

3.2.1 Realisering av Bjergstedvisjonen

Hovedinnsatsområde 1 i kommunedelplanen for kunst og kultur er «konkretisering og realisering av innholdet i

Bjergstedvisjonen» – Bjergsted kulturpark som et nasjonalt kraftsenter for musikk og kunst.

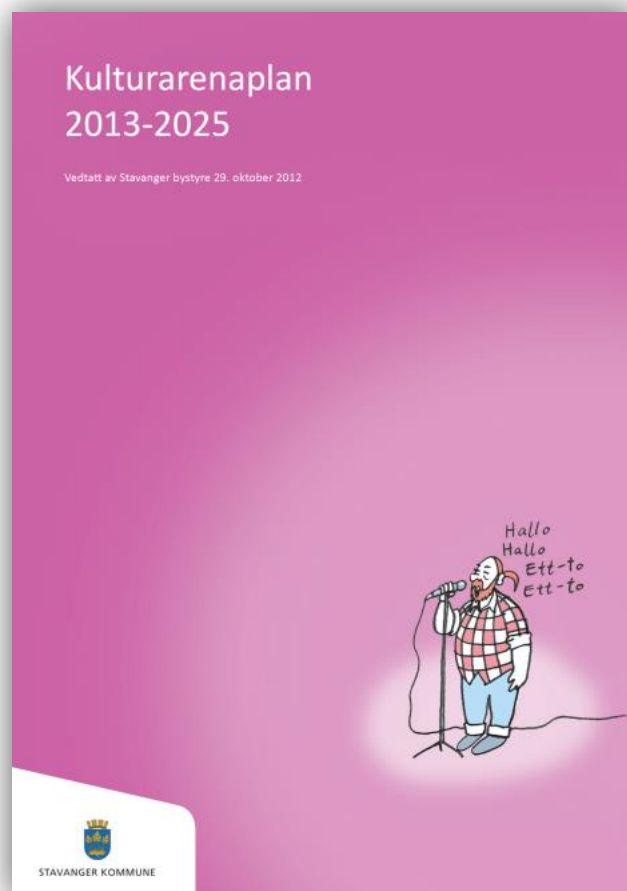
Tiltak: En helhetlig strategi for utvikling av innholdet i Bjergsted kulturpark, et pedagogisk tilbud med livslang læring og felles prosjekter mellom profesjonelle og amatører, legge til rette for at Stavanger og regionens kulturaktører kan benytte det nye konserthuset, videreutvikle Stavanger Symfoniorkester som et musikkfaglig knutepunkt med høy internasjonal standard.

Utviklingen 2011-2015

Utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger:

Ferdigstillingen av Bjergstedutbyggingen har preget kulturbyen Stavanger i valgperioden. Det er etablert en kulturell infrastruktur for musikk- og kulturlivet av topp internasjonal standard.

Bjergsted kulturpark er en av de største infrastrukturelle kulturutbyggingene som er gjort i Norge. Det er gjort investeringer for over 2 milliarder kroner. Milepælene i perioden var bl.a.:

³⁷ <http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Kultur-idrett-og-fritid/Kultur/Kulturplaner/>

- **Åpning ny kulturskole og ny videregående skole** våren 2012.
- **Åpning nytt Stavanger konserthus** høsten 2012 med bl.a. to store, tilpassede konsertsaler.
- **Kuppelhallen ferdig renoveret** og tatt i bruk igjen høsten 2014.
- **Sluttrapport «Prosjekt Bjergstedvisjonen»**, vedtatt av Stavanger formannskap høsten 2013.
- **Stavanger katedralskole avd. Bjergsted**, musikk, dans og drama. Gode fasiliteter, og deres første 3. klassing-er uteksamineres våren 2015.
- **Stavanger kulturskole** har nå 3 500 elever, 60 årsverk, og meget gode fasiliteter.
- **Frivillig musikkliv** er også fornøyd med utbyggingen, bl.a. med nye øvingsrom, og de vil øke bruken av Kuppelhallen fremover.

Videre er kaianlegg, uteområder og parkeringsanlegg opparbeidet, samt at det er foretatt ombygging av den gamle kulturskolen, med musikkrom for kor og korps, samt dansesaler for Universitetet i Stavanger (UiS).

Kort status for de viktigste aktørene:

- **Stavanger konserthus** satte ny besøksrekord i 2014 med et publikum på 255 209, fordelt på 399 arrangementer. Det er etablert en kompensasjonsordning for det frivillige amatørkulturlivets bruk av konserthuset, der det etter søknad kan innvilges inntil 40 prosent rabatt. Ordningen har en ramme på kroner 800 000 for 2015.
- **Ensemblet 1B1** er et profesjonelt ensemble som har vokst ut av musikkmiljøet i Bjergsted. Det består i hovedsak av unge musikere som har sin bakgrunn fra Universitetet i Stavanger og de øvrige utdanningsinstitusjonene i Bjergsted, i tillegg til enkelte musikere fra SSO. 1B1 mottok Spellemannsprisen 2014, og ble de første som fikk innvilget støtte fra Talent Norge.

Bjergsted kulturpark. Illustrasjon fra <http://www.bjergsted.no/>

- **Stavanger Symfoniorkester (SSO)** holder svært høy kunstnerisk kvalitet, og opplever ny energi i den akustiske Fartein Valen-salen. Også SSO satte besøksrekord med 88 313 i 2014, fordelt på 204 opptredener.
- **UiS, institutt for musikk og dans**, har 220 elever innenfor klassisk, jazz, musikkproduksjon og dans (bl.a. eneste danseopplæring på universitetsnivå utenfor Oslo). UiS opplever økt attraktivitet som følge av gode faglige og infrastrukturelle forhold.
- Flere av institusjonene i Bjergsted har vært aktive pådrivere for opprettelsen av **Opera Rogaland IKS** og deltar i selskapets styre. Selskapet ble etablert i 2014 og eies av kommunene Sandnes og Stavanger.

Etter overlevering av sluttrapport for «Prosjekt Bjergstedvisjonen» i 2013, har Samarbeidsutvalget i Bjergsted kulturpark definert fire satsingsområder for en ny planperiode 2014-17. Utvalget har følgende strategiske mål:

1. **Formidling.** Gjennom tverrfaglig samarbeid å jobbe publikumsbyggende og nå ut til flest mulig, og særlig til nye målgrupper.
2. **Sambruk.** Koordinering mellom aktørene som sikrer best mulig utnyttelse av infrastruktur og ressurser.
3. **Regionale, nasjonale og internasjonale prosjekter.** Legge til rette for unike prosjekter som stimulerer læring, deltakelse, utøvelse.
4. **Læring på tvers.** Høyne kvaliteten i grunnutdanningen.

Samarbeidsutvalget i Bjergsted ferdigstilte våren 2015 strategidokumentet «Talentutvikling i Rogaland». Planen ble behandlet av kommunalstyret for kultur og idrett i juni samme år.

Framtidig bruk av 2. etasje i den gamle utenriksterminalen har vært utredet i perioden. I 2013 ble det lagt fram en mulighetsstudie for etablering av et prøvelokale for dansekunst med to dansesaler. 1. etasje ble for flere år siden bygget om og tilrettelagt med tre dansesaler for undervisningsformål. Ved den politiske behandlingen ble saken om mulighetsstudien i første omgang utsatt,

senere ble denne delen av bygget vedtatt solgt, jf. kapittel 2.3.3.

Stavanger ble kåret til Årets musikkommune 2012, Stavanger kulturskole og Stavanger katedralskole avd. Bjergsted fikk sammen Statens byggeskikkpris 2013, og Stavanger ble kåret til Årets kulturskolekommune 2014. Stavanger konserthus ble i 2014 tildelt «The Quadrennial Award for practical excellence in design», som deles ut hvert fjerde år av The Society of Theatre Consultants, i konkurranse med en lang rekke internasjonale konserthusprosjekter.

Utfordringer 2015-2019

Sentrale utfordringer for neste kommunevalgperiode:

- I den kommende revideringen av kommunedelplanen for kunst og kultur må man se nærmere på mulighetene for å styrke det gode samarbeidet i Bjergsted. Det er behov for både tydelige mål, klare strategier og avklaringer om hvordan dette arbeidet skal operasjonaliseres. Samarbeidsutvalget i Bjergsted bør være en sentral part i dette arbeidet, spesielt

Stavanger konserthus. Foto: Jiri Havran/Stavanger konserthus

hvis kommunen velger å beholde et eget innsatsområde for Bjergstedaktørene.

- Det er på den annen side viktig at Bjergstedmiljøet har nært samarbeid med resten av kulturaktørene i byen og regionen, for å nå de ambisiøse målene om et «nasjonalt og regionalt kraftsenter for musikk og kunst».
- Samarbeidet om talentutvikling er sentralt, og Bjergstedinstitusjonene utgjør en betydelig ressurs i dette videre arbeidet, og da spesielt innenfor klassisk musikk og dans.
- Skattemyndighetene har foretatt en fortolkning av unntaksbestemmelsene i «Lov om momskompensasjon for kommuner og fylkeskommuner», og Stavanger konserthus mottok i forlengelsen av dette våren 2015 et varsel fra Skatt Vest om krav om tilbakebetaling av momskompensasjon på kroner 256 millioner. Tilsvar er sendt fra Stavanger konserthus, og saken er høsten 2015 fortsatt under behandling.
- Realisering av det planlagte hotellet i Bjergsted vil kunne styrke driften av Stavanger konserthus.

3.2.2 Tou-visjonen – Nye Tou

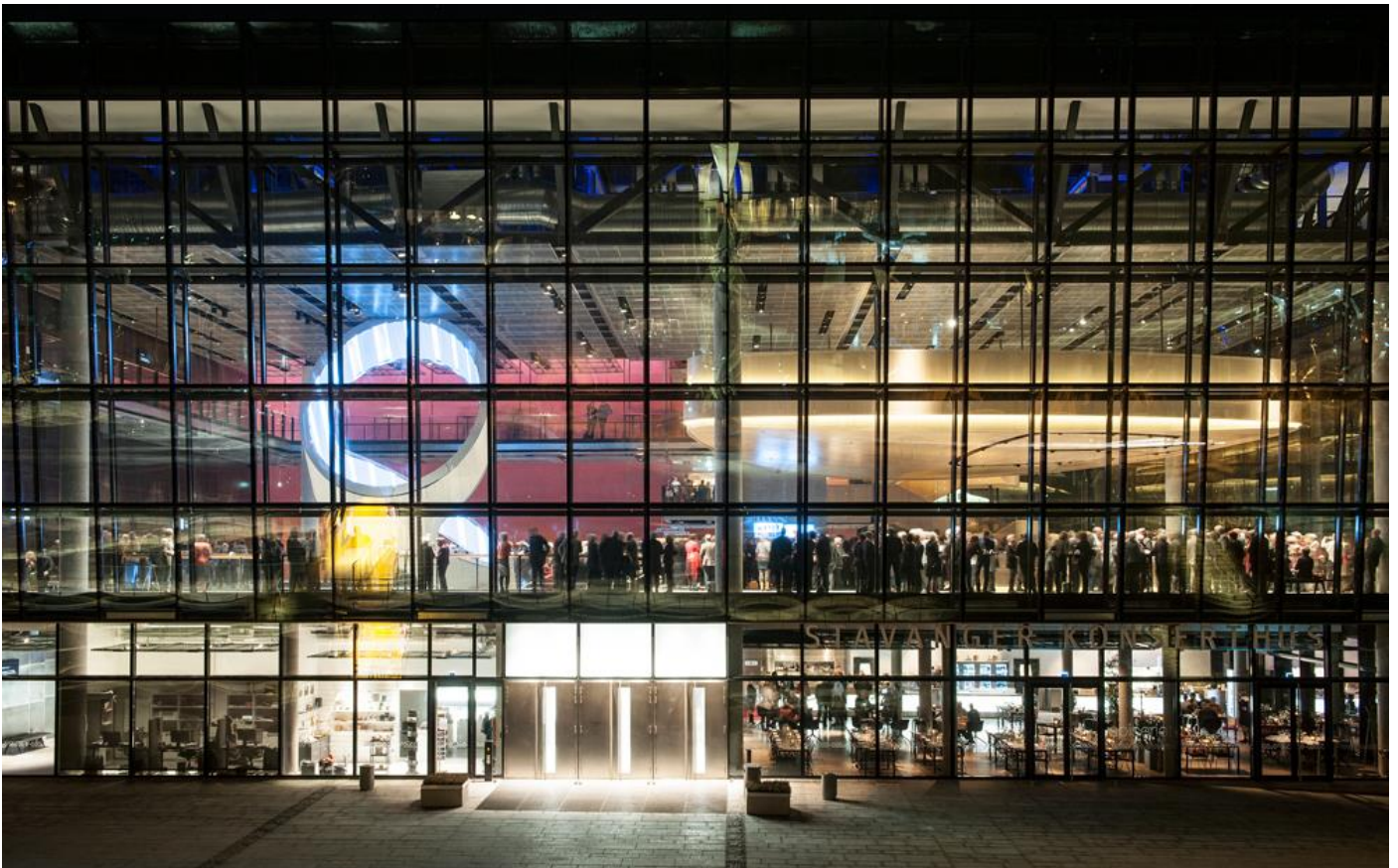
Hovedinnsatsområde 2 i kommunedelplanen for kunst og kultur er å «utvikle gamle Tou bryggeri som et regionalt og nasjonalt senter for produksjon og formidling av kunst og kultur.»

Tiltak: Atelierhus, øvingsfellesskap for rytmisk musikk, arenaer for samarbeid på tvers av kunstneriske uttrykksformer samt videreutvikling av Tou Scene. Senere er det også vedtatt å integrere et prøvelokale for dansekunst i prosjektet.

Utviklingen 2011-2015

Utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger:

- **Forprosjekt for atelierhus (bygg 3) og øvingsfellesskap for rytmisk musikk (bygg 2)** ble lagt fram til politisk behandling våren 2011 og vedtatt av formannskapet høsten 2011.
- **Midlertidig bruk** og støtte til arrangementet **Tou Camp** ble lagt fram til politisk behandling våren 2011. Formannskapet vedtok at «etablering av (nye) arbeidsplasser på midlertidig basis» ikke skulle tillates, men støttet temporær bruk av lokalene, jf. Tou Camp.

Stavanger konserthus. Foto: Jiri Havran/Stavanger konserthus

Nye Tou - mulighetsstudie vedtatt i 2010

1. Gjestebolig for kunstnere
Senere solgt
2. Øvingslokale for rytmisk musikk
Senere vedtatt flyttet til bygg 5
3. Atelierhus med fellesverksteder for billedkunstnere og kunsthåndverkere
Senere er det vedtatt å bruke en del av dette bygget til prøvelokale for dansekunst
4. Kunsthall (i øllhallene)
5. Ny mellomstor scene for musikk og fri scenekunst
Senere vedtatt droppet. I stedet blir Maskinhallen utvidet som klubbscene
6. Formidlingslokale for barn
7. Utleie til kultur næringsvirksomhet
Ikke lenger aktuelt pga. endringer mht. innkjøring til gårds plass
8. Tou Scene – inngang/foajé, scener, kafé, kontor fellesskap/administrasjon

Revidert mulighetsstudie ble vedtatt av bystyret i 2014, og merknadene i kursiv ovenfor er i tråd med vedtaket.

- **Etablering av midlertidig øvingslokale for rytmisk musikk** i form av øvingskonteinere ble lagt fram til politisk behandling våren 2011. Formannskapet vedtok innkjøp av tre konteinere. Disse ble utplassert på gårdsplassen til Tou Scene sammen med en tilsvarende konteiner som var innkjøpt tidligere. Øvingskonteinerne er kjøpt inn med støtte fra den statlige Musikkutstyrsordningen. Det midlertidige øvingslokalet, Tou øvingspark, åpnet i januar 2012, og driftes av Tou Scene etter avtale med Stavanger kommune.
- **Salg av deler av bygningsmassen** ble lagt fram til politisk behandling våren 2012. Dette var en oppfølging av bystyrets vedtak i saken om handlings- og økonomiplan for 2012-2015. Formannskapet vedtok å selge bygg 1, som var planlagt som gjestebolig for kunstnere, og å utrede omregulering og salg av bygg 5. Bygg 1 er senere solgt, salg av bygg 5 er droppet, i stedet foreslo rådmannen i 2014 å selge bygg 2. Bystyret vedtok at bygget skulle «vurderes utleid/solgt», jf. nedenfor om revidert mulighetsstudie.
- **Rehabilitering og ombygging av første del av atelierhuset**, inkludert utvendig oppussing og oppgradering av teknisk infrastruktur, ble igangsatt høsten 2013 og ferdigstilt i januar 2015. Da flyttet 19 billedkunstnere inn i husets tredje etasje.
- **Valg av driftsmodell** ble lagt fram til politisk behandling våren 2014. Formannskapet vedtok at Tou Scene AS skal drive hele anlegget for Stavanger kommune på avtalebasis (tjenestekonsesjon). Framforhandlet driftsavtale med Tou Scene AS ble godkjent av formannskapet høsten 2014. Tou Scene overtok driften fra 1. oktober 2014. Formannskapet vedtok i samme sak navnet Tou Scene & Kunstfabrikk som navn på hele Tou-anlegget.
- **Revidert mulighetsstudie** ble utarbeidet i 2014 og vedtatt av bystyret i desember 2014. Vedtaket innebærer at øvingsfellesskapet flyttes fra bygg 2 til bygg 5, at planen om en ny mellomstor scene for musikk og fri scenekunst dermed er droppet til fordel for en utvidelse og oppgradering av Maskinhallen (klubbscene), at et prøvelokale for dansekunst skal integreres i atelierhuset og at bygg 2 skal «vurderes utleid/solgt». I tillegg til at den mellomstore scenen er ute, medfører vedtaket bortfall av fire atelier og to øvingsrom sett opp mot den opprinnelige mulighetsstudien fra 2010. Ny kostnadskalkyle for hele anlegget ble i saken stipulert til ca. 240 mill. kroner inkl. mva., mot opprinnelig 304 mill.
- Nye Tou har i inneværende kommunevalgperiode gått fra skrive- og tegnebordet til å bli en byggeplass. Den første puljen kunstnere er flyttet inn, og Tou Scene har overtatt driftsansvaret. På den annen side er prosjektet krympet, og det ligger etter framdriftsplanen, jf. kapittel 2.3.3 om bystyrets vedtak om et produksjonsløft i perioden 2013-2016.

Utfordringer 2015-2019

Sentrale utfordringer for neste kommunevalgperiode:

- **Sikre videre utbygging** og rehabilitering av anlegget med utgangspunkt i revidert mulighetsstudie og basert på formannskapetets vedtak i 2010 om at «den samlede prosjektperioden forutsettes å strekke seg over 10-12 år», dvs. fullføring rundt år 2020-2022.
- **Sørge for at Tou Scene & Kunstfabrikk driftes på en god måte** og at bygningsmassen forvaltes forsvarlig, jf. vedtatt driftsmodell og inngått driftsavtale med Tou Scene AS.
- **Legge til rette for økt kunstnerisk produksjon og satsing**, slik at visjonen om Nye Tou som et regionalt og nasjonalt senter for produksjon og formidling av kunst og kultur kan nås.

3.2.3 Universitets- og studentbyen

Et tredje hovedinnsatsområde i kommunedelplanen for kunst og kultur er å «skape en attraktiv universitets- og studentby.»

Tiltak: Videreutvikling av studentersamfunnet Folken, tilrettelegging for sterkere tilstedeværelse fra universitetet i sentrum, sterkere profilering utad av student- og universitetsbyen Stavanger, utredning av studentrabatter på kulturarrangementer.

Utviklingen 2011-2015

Utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger:

- Arbeidet med **Melding om universitetsbyen Stavanger** har stått sentralt i valgperioden. Meldingen, som ble vedtatt av bystyret i januar 2014, har et eget kapittel om studenttrivsel, som bl.a. omfatter kultur- og fritidstilbudet til studentene. Bl.a. heter det i meldingen at «en vil se nærmere på Folkens rolle som studentenes sentrumshus og knutepunkt for studentaktiviteter, sammen med øvrige eksisterende og eventuelle nye studenttilbud i sentrum.» Kommunens oppfølgingsansvar for dette er tillagt kulturavdelingen og kommunalstyret for kultur og idrett.

Kommunalstyret behandlet høsten 2014 sak om oppfølging av universitetsbymeldingen, og vedtok videre utredning av studenttrivsel og sentrumstilbudet, samt vurdering av studentersamfunnet Folkens rolle og framtid.

Årlig driftstilskudd til Folken er på kroner 675 000, samt at det gis støtte til konsertaktivitetene og studentfestivalen Ugå. Det ble våren 2015 bevilget kroner 100 000 i et spleiselag til en mindre oppussing av Storsalen i Folken.

- Oversikt over hvilke **rabattordninger** studenter tilbys ved de største kulturinstitusjonene i Stavanger, samt en orientering om kulturkortet for ungdom, som har vært et konkret tiltak for å sikre ungdom rimelig tilgang til et bredt kulturtilbud, ble lagt fram til politisk behandling høsten 2013. Oversikten viste at det allerede finnes en rekke gode rabattordninger, men, som kommunalstyret for kultur og idrett påpekte i sitt vedtak, at det bør arbeides for å gjøre disse enda bedre kjent.
- Våren 2015 ble det lagt fram en ny nasjonal **helse- og trivselsundersøkelse** for studenter. Til tross for en fin forbedring av scoren, ligger Stavanger klart lavest blant de større norske universitetsbyene mht. tilfredshet med studentbyen. Kulturtilbudet får også lav score, med 62, mot et landsgjennomsnitt på 79.
- **Studentenes utviklingsmuligheter i Bjergsted** er betydelig forbedret etter utbyggingen i Bjergsted kulturpark. Studiene har økt sin attraktivitet, og dermed øker kvaliteten på studentene som velger Stavanger som studiested.

Andre faktorer knyttet til studenttrivselen blir av Stavanger kommune fulgt opp i arbeidet med en egen områdeplan for universitetsområdet, en handlingsplan for studentboliger og en kollektivpakke for bedre transportløsninger.

Utviklingen 2011-2015

Utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger:

Publikumsbygging er primært kulturinstitusjonenes eget ansvar. Kommunen bidrar til at kunnskap og gode erfaringer samles og deles, bl.a. ved undersøkelser og kulturdialoger.

- I 2012 ble **den tredje regionale kulturundersøkelsen for Nord-Jæren** gjennomført. Undersøkelsens opplegg og resultater er presentert i kapittel 2 og 3.2.6. Hovedkonklusjonen er stabilitet; interessen for, forbruket av og tilfredsheten med kulturtilbudet i regionen er høy. Ny regional kulturundersøkelse gjennomføres høsten 2015.
- Det ble i 2012 også presentert en **publikumsundersøkelse sammen med de andre storbyene**, hvor siktemålet var å undersøke kunstkonsum og hvordan de større kulturinstitusjonene arbeider med dette.
- Stavanger kommune vedtok i 2014 ny **Arrangementsstrategi for Stavanger kommune**. Denne har flere tiltak for å øke antallet større arrangementer i Stavanger. Omtales også i kapittel 3.3.5.
- Våren 2015 ble Stavanger kommunes **Frivillighet i Stavanger – strategiplan for samhandling mellom frivillige og Stavanger kommune 2015-2018** vedtatt. Den legger grunnlag for en fortsatt høy deltagelse av frivillige i kulturproduksjoner; til glede for et stort publikum. Omtales også i kapittel 3.2.11.
- Stavanger kommune har høy aktivitet både innenfor Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken. Dette bygger publikum i disse målgruppene. Omtales også i kapittel 3.2.12.
- I 2014/2015 ble prosjektet **«Flerkulturelt kulturliv»** igangsatt. Det har en langsiktig intensjon om å øke flerkulturelles innflytelse på program, markedsføring og/eller ledelse i Stavangers kulturinstitusjoner. Økt innflytelse vil forhåpentligvis bidra til å øke oppslutningen fra et flerkulturelt publikum. Omtales også i kapittel 3.2.5.

Utfordringer 2015-2019

Sentrale utfordringer for neste kommunevalgperiode:

- Utredning av **sentrumstilbudet til studentene**, samt vurdering av studentersamfunnet **Folkens rolle og framtid**, jf. vedtak i kommunalstyret for kultur og idrett høsten 2014 referert til ovenfor.
- Ved behandlingen av universitetsbymeldingen ble det lagt til grunn at **kontakten mellom studentene og kommunens politiske ledelse skal styrkes**. Alternativer til den nåværende kontaktformen, herunder om et politisk oppnevnt studentråd kan være en mulighet, skal utredes.

3.2.4 Publikum

Mål: «Styrke arbeidet med publikumsutvikling blant byens kulturaktører slik at disse både kan holde på sitt eksisterende publikum og trekke til seg nye.»

Tiltak: Deling av kompetanse mellom kulturaktørene, utviklingsprosjekter, innsamling av kunnskap om stavangerpublikummets kulturbruk, samarbeid med reiselivet om markedsføring av kulturtilbudet.

Utfordringer 2015-2019

Sentrale utfordringer for neste kommunevalgperiode:

- **Markedskommunikasjonen** er i stor utvikling/ endring i sosiale medier. Stavanger kommune håper derfor at den gode dialogen mellom institusjonene og aktørene i Stavanger fortsetter. Slik vil de kunne dele erfaringer, og fortsette å holde høy standard på markedsarbeidet.

- **Arrangementsstrategien** synliggjorde at det er bygget mange nye store arenaer de siste år, som alle trenger nytt publikum og nye arrangementer. Det har bl.a. vært utfordrende å få til en oppgave- eller segmentfordeling mellom disse arenaene.
- **Et utvidet samarbeid med destinasjonsselskapet Region Stavanger** kan gi nye muligheter for publikumsbygging, også for kulturaktørene.

3.2.5 Den internasjonale kulturbyen

Mål: «Styrke Stavangers posisjon som internasjonal kulturby gjennom utvikling og vedlikehold av nettverk og partnerskap.»

Tiltak: Følge opp kulturhovedstadsåret med samarbeids-tiltak utenlands så vel som i Stavanger, prioritere tilskuddsmidler til internasjonal kulturutveksling, forbedre den internasjonale markedsføringen av Stavangers kunst- og kulturliv, videreutvikle festivalene og kulturinstitusjonene som bidragsyttere til internasjonaliseringen av kulturlivet, arbeide for kulturelt mangfold, videreutvikle Internasjonalt Hus sitt kulturtilbud.

Utviklingen 2011-2015

Utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger:

- Stavanger har 11 **vennskapsbyer** fordelt på fire verdensdeler. Vennskapsbyarbeidet skal i hovedsak være kunst- og kulturellt, og kommunens oppgave er å legge til rette for kontakt og utveksling mellom organisasjoner, grupper og enkeltpersoner.
- Det har vært en erkjennelse de senere år at for en del vennskapsbyrelasjoner har Stavanger og de aktuelle byene utviklet seg i ulike retninger hva gjelder størrelse, næringsgrunnlag, kultur etc. Man har derfor til en viss grad erstattet et tradisjonelt vennskapsbysamarbeid med bilaterale **samarbeidsavtaler** med byer som i større grad har hatt en tilsvarende utvikling, og dermed større gjensidig glede og utbytte av et samarbeid. På kulturfeltet gjelder dette i første rekke en egen kulturavtale («Letter of Intent») med Liverpool i forbindelse med at begge byene var europeiske kulturhovedsteder i 2008, og med Bilbao, som har medført en rekke temporære samarbeidsprosjekter mellom de to byene.
- **Texas Days in Stavanger** er et vennskapelig utvekslingsprogram mellom Stavanger og de amerikanske søsterbyene Houston og Galveston. Helt siden 1982 har det vært utveksling av ungdom mellom byene,

med reiser hvert andre år. Programmet har en bredt sammensatt komité, og finansieres i all hovedsak av hovedsponsor ConocoPhillips.

- Stavanger kommune deltar i nettverket av tidligere, nåværende og kommende europeiske kulturhovedsteder, **ECoC**. Nettverket har regelmessig kontakt og møtes to ganger hvert år. Erfaringsutveksling omfatter ledelse og struktur, finansiering, relasjoner til lokale og sentrale myndigheter, og det pågår prosjektsamarbeid mellom hele eller deler av nettverket.
- Stavanger har vært medlem av kulturorganisasjonen **Les Rencontres** (Association of European cities and regions for culture) siden 1999. Les Rencontres har sekretariatet i Paris og har vært subsidiert av EU. Alle europeiske land er medlemmer. På bakgrunn av redusert økonomisk bistand fra EU, er Les Rencontres' fremtid for tiden noe usikker.
- **Stavanger Symfoniorkester** er en viktig internasjonal aktør og ambassadør for Stavanger. Det kunstneriske ansvaret er delt mellom en italiensk og en argentinsk dirigent. Av de 84 fast ansatte musikerne er halvparten ikke-norske, og representerer 21 forskjellige nasjonaliteter fra fem kontinenter. Orkesteret har dessuten gjennomført svært vellykkede internasjonale turneer, med blant annet opptredener i Carnegie Hall i New York og de mest anerkjente konsertsalene i Spania.
- Flere andre av **Stavangers kulturaktører** er viktige bidragsyttere til internasjonaliseringen av kulturlivet. Blant mange eksempler nevnes festivalene Maijazz, International Chamber Music Festival, Numusic, Nuart, Kapittel og TouMAZEing, som har hatt mange internasjonale artister i sine programmer. Museum Stavanger sitt hovedprosjekt under Grunnlovsjubileet, var en flott Nablus-utstilling. Stavanger Brass Band har mottatt imponerende internasjonale triumfer, med blant annet seire både i North American Championships og i French Open. I Tyskland ble Randi Tytingvåg nominert til en prestisjetung kritikerpris, og hennes siste CD ble utpekt som «Månedens album» der. Både dybwikdansen og Findlay//Sandmark har presentert vellykkede produksjoner i utlandet. Flere band/artister har turnert, og kunstnere med tilknytning til kulturnæringsfellesskapet i Erfjordgata 8 har hatt utstillinger i utlandet. Ikke minst så har Kunsthall Stavanger hatt flere utstillinger med internasjonale kunstnere.
- **Kunstnerleiligheter**. Stavanger kommune har kunstnerleiligheter for gjestende kunstnere i Frida Hansens hus og i Gamle Stavanger. Disse forvaltes av

Rogaland kunstsenter. I tillegg har Stavanger kommune tilbud om gjesteleiligheter og atelier i flere europeiske byer, i første rekke fra tidligere eller kommende europeiske kulturhovedsteder. Endelig har Stavanger kommune siden 1999 hatt en egen attraktiv kunstnerleilighet i Berlin for lokale kunstnere.

- **Internasjonalt kulturnettverk** blir drevet videre av Sølvberget, Stavanger kulturhus etter nedleggelsen av Internasjonalt Hus for noen år siden. Kulturnettverket arrangerer internasjonal kafé og formidler utleie av lokaler til innvandrersorganisasjoner.
- **Tilskudd til innvandrersorganisasjoner** er overført fra fylkeskommunene til de største kommunene. Stavanger og Sandnes har valgt å samarbeide om ordningen, og midlene forvaltes av frivilligkoordinator i Stavanger kommune i samråd med ressursgruppen for mangfold.
- I forbindelse med en utviklingspermisjon i 2013 gjennomførte kultursjefen en uavhengig **undersøkelse** av hva 12 tidligere europeiske kulturhovedsteder ville ha gjort annerledes som kulturhovedstad med den erfaringen de har i ettertid.

Utfordringer 2015-2019

Sentrale utfordringer for neste kommunevalgperiode:

- Avtaler og ordninger for kunstnerutveksling – **residensprogrammer** – bør gjennomgås. Dette er svært viktige ordninger, både for gjestende kunstnere i Stavanger, og som tilbud til våre lokale kunstnere, som gjennom slike ordninger sikrer seg internasjonal inspirasjon, læring og samarbeidsrelasjoner. Slike ordninger bidrar også til å gjøre Stavanger til en mer attraktiv by for kunstnere.
- Stavangers **kulturinstitusjoner og øvrige kulturaktører** bør oppmuntres og stimuleres til internasjonal orientering og samarbeid. Dette bør skje både gjennom økonomisk stimulans, veiledning, konferanser og dialogmøter. Lokale artisters turnevirksomhet i utlandet, bør prioriteres på bekostning av turneer i Norge.
- Gjeldende **internasjonale kulturavtaler og utvekslingsprogrammer** bør gjennomgås og eventuelt reforhandles og/eller suppleres med nye avtaler. Som eksempel kan nevnes at i forbindelse med evaluering av utvekslingsprogrammet med Houston/Galveston, vedtok kommunalutvalget å videreføre prosjektet, samtidig som det ble foreslått justeringer rundt utvelgelse av deltakende ungdomsgrupper.

3.2.6 Tettere regionalt kultursamarbeid

Mål: «Jobbe for et tettere regionalt kultursamarbeid gjennom å bygge videre på erfaringene og partnerskapet fra Stavanger2008.»

Tiltak: Ta initiativ til et regionalt kultursamarbeidsprogram for 2010-2013, videreføre det regionale samarbeidet om kulturnæringsutvikling, videreutvikle operasamarbeidet i Rogaland, etablere et regionalt dokumentasjonsenter for pop og rock på Sølvberget, utrede interkommunalt samarbeid innenfor bibliotekområdet.»

Utviklingen 2011-2015

Utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger:

- Rogaland fylkeskommune utarbeidet i 2014 ny **regional kulturplan**. Kommunene Stavanger, Sandnes, Sola og Randaberg vedtok en felles høringsuttalelse til planen. Dette anses som viktig, da disse fire kommunene utgjør fylkets største tyngdepunkt med hensyn til befolkningstetthet, og med spesielle forutsetninger, behov og utfordringer.
- Formelt skjer det regionale kultursamarbeidet på Nord-Jæren gjennom **Interkommunalt kulturråd for Nord-Jæren (IKR)**, som møtes to ganger per år, og hvor de mest sentrale kulturpolitikere i Stavanger, Sandnes, Sola og Randaberg deltar, sammen med de respektive kommunenes kultursjefer, samt fylkeskultursjefen. Administrativt møtes kultursjefene oftere, blant annet for å forberede møtene i IKR, samt drøfte konkrete samarbeidsprosjekter.

IKR er et rådgivende organ for tjenesteområdet allmenn kultur i de fire nevnte kommunene. Rådet skal drøfte saker av felles interesse (ikke idrettssaker). Målet er å få en bedre behovsdekning og best mulig ressursutnyttelse, samt harmonisering og samordning av tiltak.
- I 2012 gjentok IKR den **regionale kulturundersøkelsen Kulturinteresse og kulturaktivitet på Nord-Jæren**, etter samme mønster som tilsvarende undersøkelser i 2006 og 2009, jf. omtale i kapittel 2. Hensikten med disse undersøkelsene er å tilrettelegge kulturpolitikken på Nord-Jæren, ved å:
 - o gi en indikasjon på kulturlivets omfang i kommunene
 - o måle publikums holdning og tilfredshet med kommunenes kulturtilbud
 - o kartlegge bevegelsesmønsteret blant regionens kulturbrukere

- o gi et bedre grunnlag for vurdering av hvilke områder en bør ha en regional arbeidsdeling på, eventuelt bedre samarbeid.

Resultatene viste at det kun var marginal forskjell på verdiene i de tre undersøkelsene, som blant annet dokumenterte at et stort flertall av regionens innbyggere er fornøyd med regionens kulturtilbud. Øvrige sentrale funn var:

- o Stavangers rolle som «kulturhovedstad» ble bekreftet i den forstand at de fleste aktiviteter utføres hyppigere i Stavanger enn i egen kommune, blant innbyggere i de øvrige kommunene.
- o Lokale kulturtilbud besøkes naturlig nok hyppigst av de lokale innbyggerne, men besøkene går i stor grad på tvers av kommunegrensene.
- o Stavangerregionen utmerker seg som fellesarena på flere områder: friluftsliv, kino, teater, museer, festivaler og konserthus.
- I 2014 lyktes endelig regionen med å etablere et eget **regionalt operaselskap**, noe som har vært en forutsetning fra statens side for å utløse statlige midler. Slik statsstøtte er en økonomisk forutsetning for å kunne sette opp fullskala produksjoner i regionen. Erfaringene fra andre regionale operaselskap tilsier at dette kan ta flere år.

Alle de andre regionale operaselskapene har skrevet støtteerklæring for å få Opera Rogaland inn på statsbudsjettet. I erklæringen sier de seg villige til å redusere «sin» andel av statsbudsjettet for at Opera Rogaland skal få plass.

Selve etableringsprosessen er gjennomført, og daglig leder er tilsatt i 40 prosent stilling. Selskapet er tilknyttet nasjonalt nettverk «Ad Opera». Blant aktiviteter som allerede er i gang, nevnes operakafé, støtte til forestillingen *David og Batsheba* i Domkirken (samarbeid med UiS), direkte overføringer på kino fra operascener, samt samtaler med andre operaselskap om prosjekter.

Utfordringer 2015-2019

Sentrale utfordringer for neste kommunevalgperiode:

- Den største utfordringen på dette innsatsområdet, blir konsekvensene som knytter seg til **kommunereformen**. Reformen åpner muligheter, og den gir utfordringer, også på kulturområdet. Begreper som demokrati, identitet, faglig kompetanse, befolkningsgrunnlag, infrastruktur osv. angår selvsagt kultursektoren i stor grad.

- Utløse statsstøtte til **Operaselskapet**, som er en økonomisk forutsetning for å kunne sette opp fullskala produksjoner.
- **Øke Interkommunalt kulturråd for Nord-Jæren** sin status og kjennskap blant Stavangers politikere, slik at rådet kan bli en viktigere aktør enn hittil i arbeidet for et bedre regionalt kultursamarbeid.
- Følge opp resultatene fra **den regionale kulturundersøkelsen for Nord-Jæren 2015**, som blir gjennomført høsten 2015. Resultatene vil foreligge våren 2016.

3.2.7 Kulturformidling langs livsløpet

Mål: «Stavanger kommune skal gi et profesjonelt kulturtilbud som er tilgjengelig for alle langs hele livsløpet.»

Tiltak: Videreutvikling av Den kulturelle skolesekken (DKS) og Kulturnettverkene (KN) for mennesker med tilretteleggingsbehov, som ble etablert i kulturhovedstadsåret 2008.

Utviklingen 2011-2015

Både Den kulturelle skolesekken og Kulturnettverkene ledes og styres av Oppvekst og levekår. Kulturavdelingen deltar i utformingen av tilbudet og koordineringen av aktivitetene. Kulturtilbudet til eldre gjennom Den kulturelle spaserstokken forvaltes av kulturavdelingen, mens levekår deltar i utformingen og koordineringen.

Utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger:

- **Den kulturelle skolesekken** er nærmere beskrevet i kapittel 3.2.12 Kultur i skolen.
- **Kulturnettverkene** ble etablert i forbindelse med kulturhovedstadsåret i 2008 for å gi grupper med behov for spesiell tilrettelegging mulighet til å ta del i kulturaktiviteter. Det gjaldt mennesker med psykiske lidelser, eldre, mennesker med bistandsbehov og barn i barnehager. Det er i dag bare nettverket for mennesker med psykiske lidelser som er aktivt. Nettverket er tverrfaglig sammensatt med deltakere fra kommunale/private virksomheter og frivillige organisasjoner. Tilbudet finansieres med avsatte midler i *Plan for psykisk helse*.
- Nettverket for alders- og sykehjem samt boliger for eldre hadde midler til kulturtiltak via Eldres **nistepakke**. Disse midlene, samt midler fra **Den kulturelle spaserstokken**, blir i dag forvaltet av kulturavdelingen. Via denne ordningen får seniorer og eldre et tilrettelagt kulturtilbud i 22 institusjoner i regi av

en rekke kulturinstitusjoner og –organisasjoner. Et eksempel er Sølvbergets programserie Bokprat, som kan vise til svært gode besøkstall.

Utfordringer 2015-2019

Sentrale utfordringer for neste kommunevalgperiode:

- Opprettholde det tilrettelagte kulturtilbudet til alle elever via **Den kulturelle skolesekken**. Tiltaket er ikke hjemlet i lov eller forskrifter, og etter hvert som skolene presses av stadig flere tiltak som skal gjennomføres, kan det være fare for at enkeltskoler nedprioriterer DKS.
- Opprettholde **kulturnettverket for mennesker med psykiske lidelser**, vurdere reetablering av de øvrige nettverkene og styrke tilbudet til eldre gjennom **Den kulturelle spaserstokken**.
- At kvalitet skal tilstrebes også når det gjelder kunst- og kulturtilbud for mennesker med behov for spesiell tilrettelegging.

3.2.8 Litteratur og yringsfrihet

Mål: «Stavanger skal videreutvikle og styrke profilen som litteratur- og yringsfrihetsbyen.»

Tiltak: Utvikle et fremtidsrettet bibliotektilbud, videreutvikle Sølvberget som regionens litteraturhus, følge opp Kielland-satsingen – etablere et Kiellandsenter som også blir et litteraturhus, arbeide for at Kapittelfestivalen gis knutepunktstatus og videreutvikle ICORN som internasjonalt nettverk for byer som tar imot forfulgte forfattere.

Utviklingen 2011-2015

Statistikk fra Kulturrådet viser at litteraturbransjen omsatte for 6,2 milliarder kroner i 2013. Salg av bøker står for den største andelen av totalomsetningen med 6 milliarder kroner, kun 1,5 prosent av dette kommer fra e-bøker. 84 prosent av omsetningen skjer fremdeles gjennom «fysiske utsalgssteder», først og fremst bokhandlere.³⁸

Stavanger kommunes satsing på litteratur og yringsfrihet kanaliseres i hovedsak gjennom det kommunale foretaket Sølvberget KF, som driver Stavanger bibliotek, litteratur- og yringsfrihetsfestivalen Kapittel, Stavanger fribysenter, prosjektet Litteraturhus og Kiellandsenter i

Stavanger, samt huser det internasjonale fribysekretariatet ICORN (International Cities of Refuge Network).

Utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger:

- **Stavanger bibliotek** er i en utfordrende omstillingsfase, jf. digitalisering, endrede forbruksmønstre og ny biblioteklov med vekt på formidling. Det nye «superbiblioteket» i Sølvbergets første etasje, som åpnet i januar 2014, er ett svar på dette. Tiltaket har fått omfattende nasjonal oppmerksomhet og anerkjennelse, og er tatt svært godt imot av innbyggerne: Stavanger biblioteks besøk økte fra ca. 870 000 i 2013 til hele 1,3 millioner i 2014, dvs. med 54 prosent. Det samlede utlånet økte imidlertid bare svakt, med 2 prosent, mens utlånet av e-bøker økte med over 300 prosent. Dette utgjør imidlertid fremdeles en liten del av det samlede utlånet; ca. 20 000 av i alt ca. 685 000 utlån. Samlet sett illustrerer tallene både bibliotekets sentrale rolle som kulturarena i lokalsamfunnet og de endrings- og omstillingsprosesser folkebibliotekene er i, jf. kapittel 2.2.3.
- **Kapittel, Stavanger internasjonale festival for litteratur og yringsfrihet** har nå årlig over 10 000 publikummere, hvilket er mer enn en fordobling siden år 2000, og festivalen er dermed sammen med Maijazz de to store publikumsdragerne i den lokale kulturfestivalfloraen, jf. kapittel 2.3.3. Sammen med Norsk Litteraturfestival – Sigrid Undset-dagene på Lillehammer,³⁹ som i 2014 hadde et publikum på i overkant av 24 000, og Bjørnsonfestivalen i Molde, er Kapittel i dag regnet som en av landets største og beste litteraturfestivaler. Det finnes for øvrig mer enn 50 litteraturfestivaler spredd over hele landet.

³⁸ <http://www.kulturradet.no/fou/vis-artikkel/-/pressemelding-musikk-og-litteratur-i-tall-2015>.

³⁹ Norsk litteraturfestival – Sigrid Undset-dagene har knutepunktstatus og brukes som arena for årsmøter mv. av litteraturbransjen, jf. den relativt korte avstanden til Oslo.

Sølvberget, Stavanger bibliotek og kulturhus' nye «superbibliotek» i 1. etasje er blitt svært populært.
Foto: Sølvberget KF

- **Litteraturhus- og Kiellandsenter-prosjektet** har vært framlagt til politisk behandling flere ganger innværende kommunevalgperiode. Høsten 2012 vedtok formannskapet å forlenge prosjektets første fase samt å igangsette arbeidet med et skisse-/for-prosjekt for innpassing av et litteraturhus og Kiellandsenter i Kulturbanken. Våren 2014 vedtok formannskapet at litteraturhuset og Kiellandsenteret organisatorisk skal være en del av Sølvberget KF. Med dette var så vel lokalisering som drifts-/organisasjonsmodell valgt.

Budsjettvedtaket høsten 2014 om å legge Kulturbanken ut for salg, endret imidlertid forutsetningene. Styret for Sølvberget og rådmannen innstilte på denne bakgrunn våren 2015 på at «Sølvberget er og skal utviklast som Stavangers litteraturhus», at «det skal setjast av areal til eit Kiellandsenter i samband med utviklinga av 2.-4. etasje i Sølvberget» og at «det skal leggst fram ny sak med konkretisering av plassering og innhald i eit Kiellandsenter på Sølvberget». Innstillingen ble vedtatt av formannskapet i april 2015.

- **Kåå kverulantkatedralen** er en ny debattarena lokalisert til Café Sting. Kåå er en ikke-kommersiell stiftelse som «[...] skal bidra til å skape og styrke offentligheten lokalt og nasjonalt. Gjennom arrangementer og debatter ønsker vi å skape engasjement for kunstneriske uttrykk, kulturelle dilemma og samfunnsproblemer,» heter det på stiftelsens nettsider. Kåå åpnet dørene i 2014 og har på kort tid gjennomført et høyt antall arrangementer med godt besøk. Stavanger kommune støttet etableringen av Kåå.

- **Stavanger fribysenter og ICORN (International Cities of Refuge Network)**. Stavanger var den første byen i Norge som ble friby for forfulgte forfattere. Som friby påtar Stavanger seg å være vertskap for en forfulgt forfatter, byen får en ny forfatter hvert andre år. I 2013 kom Elahe Rahronia fra Iran til Stavanger som byens niende fribyforfatter. Det er Sølvberget ved Stavanger fribysenter som i alle år har administrert Stavangers engasjement og forpliktelser som friby.

Stavanger og Sølvberget ble i 2006 valgt til sekretariat for ICORN, det internasjonale fribynettverket. Fra 2010 er ICORN etablert som en uavhengig internasjonal medlemsorganisasjon, men fremdeles med hovedkvarter i Stavanger. Organisasjonen har vært i sterk vekst og har i 2015 over 50 medlemsbyer i og utenfor Europa.

- Stavanger kommune har siden 2007 hatt en **egen tilskuddsordning for litteratur og ytringsfrihet**. Det ble årlig satt av kroner 230 000 til formålet. Dette ble i 2011 kuttet til kroner 200 000, og er innværende år redusert ytterligere til kroner 150 000.

Videre har kommunen siden 2007 årlig delt ut **Odd Noregers litteraturstipend for sakprosa og kritikk**. Stipendet er på kroner 50 000. Stipendøknadene vurderes av en egen komité, og tildelingen finner sted under Kapittelfestivalen. Stipendordningen ble evaluert våren 2012. Kommunalstyret for kultur og idrett vedtok i sak 8/12 enstemmig evalueringen og opplegget for videreføring av ordningen.

- **Årets stavangerkunstner 2015** er forfatteren Ida Løkås. Hun er dermed den andre forfatteren som er tildelt denne æren siden ordningen ble innstiftet i 2003.
- **Alfred Hauge-jubileum i 2015 og Sigbjørn Obstfelder-jubileum i 2016.** Stavanger kommune tok initiativ til 100-årsjubileet for Alfred Hauge, og har støttet jubileet økonomisk samt deltatt i styringen av jubileumsåret.

Sølvberget er allerede godt i gang med planleggingen av 150-årsjubileet for Sigbjørn Obstfelder. Kommunestyret for kultur og idrett tok våren 2015 forprosjektet til orientering. Videre ble Noreger-stipendet for 2013 tildelt Hanne Lillebo for arbeidet med en ny Obstfelder-biografi, som etter planen skal foreligge til jubileumsåret.

- **Nasjonale priser og utmerkelser i perioden.** Ida Løkås vant Schibsted Forlag sin manuskonkurranse i 2012 med *Det fine som flyter forbi* (utgitt samme år). Terje Torkildsen fikk UPrisen – årets ungdomsbok i 2012 for *Dystopia III*.⁴⁰ Og Øyvind Rimereid fikk Kritikerprisen i 2013 for diktsamlingen *Orgelsjøen*.⁴¹

Utfordringer 2015-2019

Sentrale utfordringer for neste kommunevalgperiode:

- Videreutvikle Sølvberget som byens og regionens **litteraturhus** og **Stavanger bibliotek** som et av landets mest nyskapende og beste folkebibliotek.
- Innpasse et **Kiellandsenter** i Sølvberget.
- Gjennomføre **150-årsjubileet for Sigbjørn Obstfelder** i 2016 basert på forprosjektets idé «på vandring med Obstfelder».

3.2.9 Kulturarv

Mål: «Stavanger kommune vil legge til rette for en aktiv og levende formidling av byens og regionens kulturarv.»

Tiltak: Utvikle en slagkraftig museumsstruktur, utnytte historieverket Stavanger bys historie til levende formidling, utvikle Stavanger som senter for kystkultur og stimulere til formidling av næringshistorien.

Utviklingen 2011-2015

Utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger:

- **Museum Stavanger AS – MUST** er fem år i 2015, dvs. at det konsoliderte museets første år sammenfaller med inneværende kommunevalgperiode. MUST er et regionalt museum som skal fremme interessen og forståelsen for kulturhistorie, naturhistorie, maritim historie, industrihistorie og kunsthistorie. Museet har driftsansvar for ni museumsanlegg med til sammen 18 bygninger, en ornitologisk stasjon og to flytende kulturminner, seilfartøyene Wyvern og Anna af Sand.

Utstein Kloster ble innlemmet i MUST fra 2012. Samtidig kom Rennesøy kommune inn på eiersiden.⁴² Det nyreiste middelalderbygget Abbedens hus, som er en del av klosteret, ble åpnet av riksantikvar Jørn Holme i 2013.

I 2012 skiftet Stavanger sjøfartsmuseum navn til Stavanger maritime museum, og ett år senere åpnet museets nye foajé på Strandkaien 22.

Norsk grafisk museum ble midlertidig stengt i 2013 da museet måtte flytte ut av lokalene i Sandvigå 11. MUST planlegger nye lokaler til museet samlokalisert med Norsk hermetikkmuseum i Gamle Stavanger, jf. nedenfor.

Sommeren 2013 sank Wyvern mellom Öland og Gotland i forbindelse med deltakelsen i Tall Ships Races 2013. Etter forliset ble seilskuten hevet, og den er senere restaurert.

MUST har i dag et samlet årlig besøk på ca. 170 000, som er en gledelig oppgang fra ca. 130 000 i 2011 og ca. 95 000 tilbake til år 2000, jf. kapittel 2.2.3.

MUST har i perioden gjennomført en omfattende tilstandsregistrering av bygningsmassen, utarbeidet en mulighetsstudie med påfølgende arkitektkonkurranse for nytt bygg til Norsk grafisk museum, tenkt samlokalisert med Norsk hermetikkmuseum i Gamle Stavanger, utarbeidet en mulighetsstudie for fornyelse og utvidelse av museumsanlegget i Muség. 16, samt vedtatt en egen strategiplan for utvikling av bygg og anlegg 2014-2025. Store deler av museets anlegg trenger en bygningsmessig oppgradering,

⁴⁰ UPrisen er ungdommens egen kåring av årets beste norske ungdomsbok. Kåringen går over et helt skoleår og involverer 900 ungdommer. UPrisen deles ut under Norsk Litteraturfestival i mai. <http://uprisen.no/>.

⁴¹ <http://kritikerlaget.no/nb/pages/392-Priser>

⁴² Etter dette har Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune hver en eierandel på 47 prosent, Rennesøy kommune en eierandel på 6 prosent.

jf. omtalen av behovet for et «museumsløft» i arbeidet med *Kulturarenplan 2013-2025*.

I tillegg er det nedlagt betydelige ressurser i å tilpasse og utvikle organisasjon og ledelse etter en lengre konsolideringsprosess.

- **Norsk Oljemuseum** var 15 år i 2014. Samme år vant museet den internasjonale DASA-prisen (Deutsche Arbeitsschutz Ausstellung) for museets utstilling om nordsjødykkerne. Prisen deles ut av The European Museum Academy.

I 2013 utvidet museet sin formidlingstjeneste med et eget Newton-rom; et undervisningstilbud for niendeklassinger i Stavanger. Newton-rommet er en del av realfagssatsingen til Stavanger kommune, Statoils talentprogram Morgendagens helter og museets satsing på real- og teknologifag.

Det har i inneværende kommunevalgperiode vært arbeidet videre for å skaffe museet et nytt magasinbygg. Stavanger kommune har for lengst stilt tomt til disposisjon, tegninger for nybygg foreligger, men finansieringen er enda ikke på plass.

Museet har de siste årene hatt et årlig besøk på rundt 100 000, jf. kapittel 2.2.3.

- **Arkeologisk museum** er fra 2009 en del av Univer sitetet i Stavanger. Museet har ansvar for innsamling, konservering og bevaring av funn fra før-reformatorisk tid med tilhørende dokumentasjon fra Rogaland. Museet har siden etableringen i 1975 prioritert tverrfaglig forskning i skjæringspunktet mellom humaniora og naturvitenskap. I tillegg til anlegget i Peder Klowsgr., driver museet Jenaldergarden på Ullandhaug.

Det har i inneværende kommunevalgperiode vært arbeidet videre med å skaffe museet et tilbygg. Arkeologisk museum har et sterkt behov for både formidlings- og publikumsareal og nye magasiner. Utvidelse av dagens bygningsmasse er reguleringsmessig godkjent av Stavanger kommune. Det er Statsbygg og Kunnskapsdepartementet som håndterer byggeprosjektet og finansieringen av utbyggingen. Forprosjekt ble levert til departementet sommeren 2014, Statsbygg avventer nå klarsignal for videreføring til detaljprosjekt.

Museet har de siste årene hatt et årlig besøk på rundt 50 000, jf. kapittel 2.2.3.

- **Vålandstårnet** rehabiliteres i 2014-2015. I denne omgang er det selve tårnbygget som oppgraderes. På sikt er planen å forvandle de gamle vannbas-

sengene til lokaler for utstillinger, møter, konferanser e.l., samt å ruste opp uteområdet.

- **Stavanger bys historie** i fire bind ble lansert høsten 2012. Historieverket er skrevet av noen av landets fremste historikere og formidlere, med Knut Helle og Harald Hamre som hovedredaktører. Mer enn fem års forskning og historieskriving og om lag 20 årsverk ligger bak. Stavanger bys historie er skrevet på oppdrag fra Stavanger kommune, og utgitt av Wigestrands Forlag.
- **Veteranskipet M/S Rogaland** fra 1929 ble i 2014 fredet av Riksantikvaren, som våren 2015 fulgte opp med å tildele skipet i overkant av 1 million kroner til fartøyvern. M/S Rogaland kan i dag benytte benevnelsen «byskip», etter at Stavanger formannskap godkjente dette våren 2015.

Utfordringer 2015-2019

Sentrale utfordringer for neste kommunevalgperiode:

- **Stavanger trenger et museumsløft**, jf. *Kulturarenplan 2013-2025* og MUST sin plan *Et museumsløft for fremtiden – strategiplan for utvikling av bygg og anlegg 2014-2025*, tatt foreløpig til orientering av kommunalstyret for kultur og idrett samt formannskapet høsten 2014/våren 2015. Som nevnt ovenfor har MUST alene ansvar for ni museumsanlegg med hele 18 bygninger. «Flere av disse anleggene preges av slitasje og manglende funksjonalitet både i forhold til gjennomføring av museets oppgaver og universell tilgjengelighet. Behovet for fornyelse gjelder særlig Stavanger museum [...], Stavanger kunstmuseum, Norsk grafisk museum og Stavanger maritime museum.» (Strategiplanen)

I saken om strategiplanen skrev rådmannen høsten 2014 at planen er «et godt grunnlag for videre dialog med MUST om framtidig utvikling og drift av museumsanleggene.» Og videre at «kommunens prioriteringer av museumsanleggene vil framgå av bystyrets vedtak av kulturarenplanen, med oppfølgende økonomiske avsetninger i handlings- og økonomiplanene.»

- Bidra til å løse **Norsk Oljemuseums magasinbehov**. Viktige bestanddeler og historisk viktige objekter forfaller og må i dag skrotes på grunn av manglende lagring.

Forslag til nytt Norsk grafisk museum, til venstre, samlokalisert med Norsk hermetikkmuseum i Gamle Stavanger. Illustrasjon: Edel Bieser Arkitekter AS/MUST - Museum Stavanger

3.2.10 Tyngdepunkt for kulturnæringer

Mål: «Stavanger skal være et tyngdepunkt for kulturnæringer.»

Tiltak: Utvikle egnede produksjonslokaler for kunstnere og kulturvirksomheter, videreføre tilbudet om forretningsmessig kompetanseutvikling, vurdere etablering av et eget kulturnæringsfond.

Utviklingen 2011-2015

Den regionale kulturnæringsplanen *Kulturnæringsplanen i Stavanger-regionen – strategi- og handlingsplan 2010-2013*, som bystyret sluttet seg til i 2009, gikk ut på dato ved utgangen av 2013 og ble således evaluert i sak til kommunalstyret for kultur og idrett samt formannskapet våren 2014. I saken ble det pekt på Stavangers kulturnæringspolitikk i inneværende kommunevalgperiode omfatter «tre planer og en rød tråd» – den regionale kulturnæringsplanen, kommunedelplanen for kunst og kultur og kulturarenaplanen, der utbygging av den kulturelle infrastrukturen i form av bedre produksjonsfasiliteter for kunstnere og kulturvirksomheter snor seg som en rød tråd gjennom planene.

I nevnte evalueringssak ble det foretatt en systematisk gjennomgang av kulturnæringsplanens 16 ulike tiltak. Gjennomgangen nedenfor er et resymé av dette.

Utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger:

- **Utbygging av egnede produksjonslokaler** er gjennomført dels som del av Nye Tou-prosjektet, jf. om atelierhus, øvingslokale for rytmisk musikk og prøvelokale for dansekunst i kapittel 2.3.3 ovenfor, og dels i form av støtte til private initiativ, jf. Stavanger Rockeri og kulturnæringsfelleskapet i Erfjordg. 8.
- **Kulturinkubatoren** i regi av Ipark er videreført i perioden som et tilbud om forretningsmessig kompetanseutvikling for kunstnere. Stavanger kommune har siden 2008 støttet tiltaket, som så langt har omfattet ca. 60 selskaper innenfor kulturnæringsplanens lokalt, jf. kapittel 2.3.4.
- **Etablering av et regionalt informasjons- og kompetansesenter for kulturnæringsplanen** er utredet av konsultantselskapet Ipx og ble lagt fram til politisk behandling i kommunalstyret for kultur og idrett samt formannskapet i 2012. Det har ikke vært mulig å framskaffe regional finansiering (spleiselag) for tiltaket.
- **Opprettelse av et regionalt kulturnæringsfond** er utredet av Ipx og ble lagt fram til politisk behandling i kommunalstyret for kultur og idrett samt formannskapet i 2012. Ipx foreslo å arbeide videre med ideen om et *investeringsfond*, og det ble i rapporten og saken til politisk behandling pekt på en rekke problemstillinger som må avklares i det videre. Hovedutfordringen er imidlertid å framskaffe fondskapitalen. Det har så langt ikke vært mulig å framskaffe regional finansiering (spleiselag) for tiltaket.

- **Støtte til næringsutvikling** (tidligere omtalt som «næringsfondet»), som er en tilskuddsordning i Stavanger kommune, og som forvaltes av nærings-sjefen, ble i 2010 utvidet til også å omfatte kultur-næringene samt påplussert 1 million kroner årlig. Tilskuddsordningen har vært benyttet til å støtte så vel Kulturinkubatoren som etableringen av Stavanger Rockeri og kultur-næringsfellesskapet i Erfjordg. 8.
- **Tilskudd til etablering og drift av produksjons-fellesskap innenfor kunst og kultur** ble etablert som tilskuddsordning (egen budsjettpost) i Stavanger kommune fra og med 2014.
- Stavanger kommune driver **nettverksbygging og kompetansedeling** overfor det frivillige kulturlivet gjennom blant annet festivalforum og kulturdialoger. Det er ansatt en egen frivilligkoordinator, som har ansvar for kommunens samhandling med frivillige innenfor alle sektorer. Frivilligtorget ble gjennomført første gang i 2014 på Sølvberget, og ble gjentatt i august 2015. Her kan de frivillige organisasjonene vise fram sine aktiviteter, og rekruttere nye medlemmer.
- **Støtteordninger til kor, korps og kulturorganisa-sjoner** er videreført i perioden.

Utfordringer 2015-2019

Sentrale utfordringer for neste kommunevalgperiode:

- Videre utbygging av **egne produksjonslokaler**, jf. kulturarenaplanens prioriterte tiltak for et produksjonsløft.
- Følge opp formannskapets vedtak om en **offensiv kulturnæringspolitikk** med følgende satsings-områder:
 - o kulturell infrastruktur
 - o kapital
 - o kompetanse
 - o kontakt og nettverk.
- **Stavanger kulturskole** har en sentral rolle i frivillig-arbeidet ved at de sikrer kompetente dirigenter i byens skolekor og skolekorps.
- Aktørene som er samlokalisert i Sandvigå 27 i Bjerg-sted, med Rogaland musikkråd og Norges Musikkorps Forbund Rogaland som de mest sentrale, representerer amatørmusikkfeltet og gjør en viktig koordinerende innsats.
- Blant mange gode korps fremstår **Stavanger Brass Band** (SBB) som det klare flaggskipet. I denne perioden har korpset blant annet blitt norgesmester, de har vunnet Siddis Brass, og ikke minst har de hatt flotte internasjonale triumfer, med blant annet seire både i North American Championships og i French Open.

3.2.11 Amatørkulturlivet og samarbeidet mellom frivillige og profesjonelle

Mål: «Stavanger kommune vil legge til rette for at inn-byggerne skal kunne delta i kunst- og kulturaktiviteter gjennom et aktivt amatørkulturliv preget av tett samar-beid med profesjonelle kunstnere.»

Tiltak: Utarbeide en egen handlingsplan for det frivillige kulturlivet og amatørkulturen, vurdere en egen frivillig-hetskoordinator for kunst og kultur, etablere en frivillig-hetsdatabase, bidra til styrking av kulturinstitusjoners frivillighetsarbeid.

Utviklingen 2011-2015

Utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger:

- Bystyret vedtok i 2015 **Strategiplan for samhandling mellom frivillige og Stavanger kommune**. Her presiseres viktigheten av frivillighet i byens kulturliv, både som motivasjon og engasjement for den enkelte, men også som ressurs for store opplevelser for byens kulturaktører og befolkning. Strategiplanen peker på at det er dreining i de frivilliges motivasjon, og at de ikke i samme grad ønsker langsiktige bind-inger, samt at mye av den nye frivillighet utføres på nett.

Slike prestasjoner inspirerer brassmiljøet i regionen. Både unge og gamle trenger gode forbilder å strekke seg etter. For kanskje like viktig som alle triumfene, er det viktige arbeidet som SBB gjør med skolekorps, hvor flertallet av de dyktige musikantene i SBB også er dirigenter og instruktører.

- Stavanger kommune inngikk samarbeidsavtale med **Tilskuddsportalen** i 2014, slik at lokale frivillige organisasjoner og lag enkelt kan finne frem til gode søknadsmuligheter.

Utfordringer 2015-2019

Sentrale utfordringer for neste kommunevalgperiode:

- øke kompetansen i frivilligfeltet (påfyll og kompe-tansedeling)
- bedre finansieringen for kulturorganisasjonene (bl.a. synliggjøre ordninger)
- legge til rette for rekruttering (erfaringsdeling mellom aktørene).

3.2.12 Kultur i skolen

Mål: «Stavanger kommune vil legge til rette for at de skolene som ønsker det skal kunne ha et fast årlig kulturprosjekt som en integrert del av undervisningen, hvor andre fag på skolen trekkes inn.»

Tiltak: Vurdere årlige prosjektmidler.

Utviklingen 2011-2015

Utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger:

- Kulturtiltak i skolen, inkludert **Den kulturelle skolesekken** (DKS), og Kulturskolen, ivaretas, finansieres og forvaltes av Oppvekst og levekår. DKS er det mest konkrete, viktigste og mest omfattende kulturtiltaket i skolen. Alle de offentlige skolene i Stavanger deltar, og de private gis tilbud om deltakelse. Profesjonelle kunstnere leies inn og det presenteres produksjoner av høy kvalitet innen musikk, visuell kunst, dans, film, kulturarv og litteratur. DKS samarbeider også tett med byens kulturinstitusjoner. Kulturavdelingen deltar både i styrings- og arbeidsgruppen til DKS.
- Kommunalstyret for kultur og idrett har i noen få enkelttilfeller gitt **økonomiske tilskudd** til konkrete prosjekter/tiltak i skolen, f.eks. til Gosenrevyen. Dette har vært begrunnet med bl.a. tiltakets kvalitet, og det at revyen delvis har vært organisert som en selvstendig driftsenhet.

- Gosen skole ble under kulturhovedstadsåret 2008 utpekt som pilotskole for kulturverksteder og har siden innlemmet kunst og kultur som satsingsfelt og besitter nå en av byens fineste kunstsamlinger.

Utfordringer 2015-2019

Sentrale utfordringer for neste kommunevalgperiode:

- Dersom skolene i Stavanger skal kunne søke støtte fra kulturbudsjettet til sine kulturtiltak, jf. om Gosenrevyen ovenfor, vil slik støtte måtte tas fra kulturbudsjettets frie midler, som allerede er presset, jf. kapittel 2.4.4. Det er følgelig behov for en **grenseoppgang** mellom kultur- og oppvekst-avdelingens ansvar her. Kommunalstyret for kultur og idrett har anmodet om en sak om problemstillingen, som vil bli presentert i løpet av høsten 2015.

3.3 Status og utfordringer for felt som ikke er eget innsatsområde i kommunedelplanen

3.3.1 Innledning

Gjeldende kommunedelplan for kunst og kultur, *Kulturbyen Stavanger 2010-2017*, er som det går fram av gjennomgangen ovenfor, inndelt i 13 innsatsområder. Av kunstfeltene er det bare litteratur som er eget innsatsområde. Det betyr ikke at visuell kunst, scenekunst osv. ikke omfattes av planen, men omtalen av og innsatsen mot disse feltene er spredd på en rekke (andre) innsatsområder. Det gjør det vanskelig å få oversikt over utviklingen på kunstfeltene visuell kunst, scenekunst, film og rytmisk musikk basert på gjennomgangen ovenfor. Nedenfor er det derfor tatt med en gjennomgang også av disse feltene, samt området festival-, arena- og arrangementsutvikling. I gjennomgangen er visjonen for feltene fra handlingsplanene som ble vedtatt på midten av 2000-tallet gjengitt innledningsvis i kursiv. Disse planene er i senere år evaluert.

3.3.2 Visuell kunst

Stavanger skal være en kunstnervennlig by der publikum får oppleve et bredt spekter av nyskapende visuell samtidskunst på høyt nivå, skapt av norske og internasjonale profesjonelle kunstnere.

Utviklingen 2011-2015

Utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger:

- **Produksjon/arbeidsplasser.** Det fremste målet for det visuelle kunstfeltet i denne perioden har vært det vi kaller produksjonsløftet. Bystyret vedtok i 2009 å kjøpe bygningsmassen til gamle Tou bryggeri som et ledd i å løse mangelen på arbeidsplasser både for profesjonelle billedkunstnere og andre kunstnergrupper. Rehabiliteringen av første del av atelierhuset ble ferdigstilt ved årsskiftet 2014/2015 med 21 nye atelierer.

Som en del av satsingen på kunstproduksjon, har Stavanger kommune også bidratt med til sammen 600 000 kroner til etablering og utvidelse av kultur-næringsfellesskapet i Erfjordgt. 8.

Med disse tiltakene er produksjonsforholdene for visuelle kunstnere i byen betydelig bedret. Når atelierene i Tou Scene & Kunstfabrikk og i Erfjordgata 8 nå er tatt i bruk, vil flere atelierer andre steder bli frigjort for nye kunstnere. Om det fremdeles er et behov for atelierer i byen ut over det som i dag er tilgjengelig, – og under utbygging – og hvor stort behovet eventuelt er, vil være tydeligere etter at bruken av de nye arbeidsplassene har «satt» seg. Det er ikke et mål for Stavanger kommune å sørge for arbeidsplass til alle kunstnere.

Stiftelsen Grafisk Verksted drives ved hjelp av kommunal og fylkeskommunal støtte. Det kommunale bidraget har økt i takt med opptrappingen av virksomheten. Både lokale og tilreisende

kunstnere produserer kunst og deltar på kurs i ulike teknikker ved verkstedet. Grafisk Verksted har de siste årene foretatt en oppgradering av utstyr til silketrykk. Grafisk Verksted, som holder til på Nytorget, er med i planene for neste byggetrinn av atelierhuset.

- **Visning og formidling.** Situasjonen har de siste årene ikke vært tilfredsstillende når det gjelder visningssteder for profesjonell samtidskunst i Stavanger.

Galleri Sølvberget har vært stengt i flere år, blant annet på grunn av ombygginger. Styret for Sølvberget KF har vedtatt at galleridriften skal tas opp igjen, og i 2014 er det jobbet videre med å finne en profil og modell for galleridrift i Sølvberget. Planlagt oppstart for galleriet er høsten 2015.

Stavanger kunstforening (SKF) utstillingsvirksomhet har vært på et minimum i hele perioden. En lang prosess mellom Stavanger Kunstforening, Stavanger kunstmuseum og Stavanger kommune førte ikke fram til en avtale om overtakelse og rehabilitering av bygg og ny utstillingsvirksomhet der.

SKF vedtok i 2012 å drive videre som eiere av bygget. Det ble ansatt ny daglig leder, og 10. november 2013 åpnet Kunsthall Stavanger i Madlaveien 33. For å drive kunsthallen profesjonelt og etter internasjonale standarder, var det nødvendig med økte driftsrammer. Verken SKFs søknad om en betydelig økning av driftstilskuddet i forbindelse med etablering av kunsthallen, eller SKFs initiativ for å selge skulpturen *Figure for Landscape* av Barbara Hepworth, ble imøtekommet fra kommunens side.

SKF besluttet derfor å selge skulpturen våren 2014. Beslutningen utløste sterke følelser hos mange, både i og utenfor kunstmiljøet. Debatten som fulgte er den heftigste kunstdebatten på svært mange år i Stavanger. Salget innbragte mer enn 37,5 millioner kroner, som er ment å sikre kort- og langsiktig drift av kunsthallen.

Tou Scene har ikke hatt økonomi til å kunne satse jevnt på samtidskunstprosjekter. Blant flere prosjekter, var billedkunstnere involvert i Tou Camp, et publikumsrettet tiltak der kunstnere innen visuell kunst, musikk, dans, teater og kulturlivet for øvrig, gikk sammen for å vise det store potensialet som lå i Tou Scene og Nye Tou. Prosjektet fikk mye positiv oppmerksomhet.

Rogaland kunstsenter (RKS) er et formidlings- og kompetansesenter for samtidskunst. RKS har i perioden vært aktiv i flere innen- og utendørs

kunstprosjekter og har jevnlig presentert norske og utenlandske samtidskunstnere.

Selv om R-Open var et kunstnerinitiert prosjekt, var RKS involvert. Målsetningen for R-Open var å gjøre kunstnerne og deres arbeid mer synlig og lettere tilgjengelig for et bredt publikum. Store deler av byens kunstnere deltok. Blant annet av økonomiske grunner ble det bestemt at R-open ikke skulle fortsette etter de to første arrangementene.

Stavanger kunstmuseum (SKM) har ansvar for ivaretagelse, formidling og utvidelse av museets kunstsamling og formidling av samtidskunst. SKM har vist flere flotte utstillinger i perioden, f.eks. to omfattende fotoutstillinger fra Kina i 2014. Blant lokale kunstnere som er presentert kan nevnes Roald Kyllingstad i 2012, Geir E. Bergjord og Roland Lengauer i 2013, Ole Nesvik i 2014 og Marit Victoria Wulff Andreassen i 2015.

Flere av kunstinstitusjonene har lite økonomisk armslag til viktige formidlingsoppgaver. Derfor ble kulturbudsjettet i 2014 tilført tilskuddsmidler på kr 500 000 til styrking av formidlingen ved institusjonene på det visuelle kunstfeltet.

Den frie kunstscenen. Et svakt område på byens visuelle kunstscene er den frie, ikke-institusjonelle aktiviteten. At nye visningssteder oppstår mens andre avvikles er ikke uvanlig og kan like gjerne være et uttrykk for en viss dynamikk, som noe negativt. Kunstnerdrevne visningssteder startes ofte av kunstnere i etableringsfasen fordi de ikke har like lett tilgang til visningssteder som mer etablerte kunstnere.

Slike initiativ oppstår sjeldent her, og i mindre grad enn i for eksempel Tromsø, Bergen og Oslo. I Stavanger har vi ett visningssted i denne kategorien, nemlig **Studio 17**, som drives av unge kunstnere. Stavanger kommune bidrar med driftstilskudd.

For å illustrere betydningen av høyere utdanning på kunstfeltet så vel som for andre samfunnsområder, kan nevnes at det i kjølvannet av etableringen av et kunstakademi i Tromsø i 2007 oppstod to kunstnerstyrte visningssteder, samtidig som gjennomsnittsalderen for profesjonelle kunstnere er blitt betydelig lavere.

Den spinkle kunstneriske «underskogen» i byen, som blant annet skyldes fraværet av kunstutdanning på høgskole-/universitetsnivå, gjør at kommunen må være lydhør overfor initiativ som tas og bidra økonomisk, slik at nye miljøer kan vokse fram.

Prosjektrom Normanns i Erfjordgata 8 er en slik positiv tilvekst. De mottar kulturarrangørmidler fra kommunen til driften.

Nuart-festivalen har befestet sin posisjon som en viktig gatekunstaktør nasjonalt og internasjonalt. Det som vises er på et høyt nivå og har samtidig stor publikumsoppslutning. Norske byer besøker Stavanger for å trekke lærdom og bli inspirert av Nuart. Festivalen har hatt en avgjørende betydning for aksepten av dette uttrykket som en egen kunstform.

Contemporary Art Stavanger (CAS) har eksistert som pilotprosjekt siden 2014. Rogaland kunstsenters (RKS) og Kunsthall Stavanger er initiativtakere. Stavanger kommune er positiv til CAS og har bidratt til finansieringen. CAS er blitt et oversiktlig og informativt nettsted med kunstkalender og mange gode innlegg og artikler. Formålet er å profesjonalisere den kritiske diskursen rundt billedkunst og sette den lokale kunstscenen i et internasjonalt perspektiv ved hjelp av anmeldelser, intervjuer og essays. Det er viktig for å synliggjøre de mange utstillingene og arrangementene som finner sted i vår region. CAS vil fortsatt være avhengig av kommunal støtte for å kunne utvikle seg til et uavhengig nettsted.

Stavanger har flere private gallerier som presenterer kunstnere med base både i og utenfor regionen. Ett galleri, **Galleri Opdahl**, skiller seg ut fra de øvrige private galleriene. Stedet viser samtidskunst av høy kvalitet og har en profil og et noe annet nedslagsfelt enn de øvrige. Galleriet ble gjenåpnet i 2013 etter å ha vært stengt en periode.

- **Egne prosjekter og større oppgaver.** Stavanger kommune spiller en aktiv rolle som oppdragsgiver til store kunstprosjekter og er den kommunen i Rogaland som tildeler flest oppdrag i året. Sammenlignet med fylkets øvrige kommuner setter Stavanger også av de største summene til kunstprosjekter i kommunale bygg. Når f.eks. skole-, barnehage-, og sykehjemsbygg i Stavanger kommune oppføres eller rehabiliteres, tilføres midler til kunst. I løpet av denne fireårsperioden er åtte store og mindre kunstprosjekter ferdigstilt, og flere er igangsatt. Utendørs kunstprosjekt, som ikke minst betyr noe i historisk sammenheng, ble også realisert. Vi kan trekke frem både minnesmerket over ofrene etter 22. juli og de fjorten snublesteinene som ble lagt ned sju steder i byen som et minne over ofrene for nazismen.

Stavanger kommunes retningslinjer for kunst i offentlig rom er revidert. Internrutiner for avsetning og overføring av midler til kunstprosjekter i bygg er gjennomgått og nye regnskapsrutiner er innført. Implementering i alle samarbeidende ledd har tatt noe tid. Vi har ikke lyktes med å få på plass en årlig avsetning av midler til kunst i byens uterom. Skilting av skulpturer er i gang og blir fullført i 2015.

- **Nasjonale priser og utmerkelser i perioden.** Kunsthall Stavanger ble i 2013 utnevnt til *Årets Kunstforening* av Norske Kunstforeninger. Kunsthall Stavanger var inkludert i kunstbiennalen *Performa 2013* i New York, med performance på åpningen av Lina Viste Grønli's utstilling *Tinging*, som ble streamet for publikum der. Mona Orstad Hansen var *Årets Stavangerkunstner 2011*, Line Viste Grønli vant konkurransen om kunst foran FN-bygget. Elin Melberg ble utnevnt til *Public space winner*, ARTHK11, Hongkong, 2011 og *Artists Wanted - A year in review*, Category Fine Art Winner, New York, 2011.

Utfordringer 2015-2019

Sentrale utfordringer for neste kommunevalgperiode:

- **Gode produksjonsvilkår** er avgjørende for hvor en kunstner velger å etablere seg. Tilrettelegging for gode og rimelige arbeidsplasser og gode stipend- og tilskuddsordninger er viktig. Men aller viktigst er at kunstneren kan leve av sin virksomhet. Synlighet, formidling, salg og oppdrag er sentrale stikkord.
- Lokale og regionale kunstnere inviteres jevnlig til å konkurrere om **kunstoppdrag** når kommunale bygg skal utsmykkes. Oppdrag som utførende kunstner og kunstkonsulent er en viktig inntektskilde for mange billedkunstnerne.
- Samtidig skapes interessante og vakre nærmiljøer der Stavangers befolkning blir introdusert for god og representativ samtidskunst skapt av lokale, nasjonale og utenlandske kunstnere. Dette er av stor betydning for Stavanger som kunst- og kulturby. Et neste mål kan være å **prioritere interessante kunstprosjekter i våre felles uterom**, både i og nær sentrum og ute i bydelene.
- Etter at skulpturene i hele byen er skiltet bør det prioriteres tiltak som gir publikum utvidet **informasjon om skulpturene**. I første omgang bør det utgis en ny skulpturhåndbok som både får en papirversjon og en nettutgave. Det bør på sikt også utredes om skulpturene skal påføres QR-koder eller om det er mer hensiktsmessig å lage en mobil applikasjon med oversikt over kunstneriske installasjoner i byen.

- **Kunnskap og kompetanse.** Kunstskolen i Rogaland (KIR) har et undervisningstilbud i billedkunst og har status som fagskole. Men i motsetning til de andre største byene eller regionene i landet, har Stavangerregionen verken kunsthøgskole eller akademi. Det kunstfaglige kompetansemiljøet, bortsett fra det som finnes i kunstinstitusjonene og ressursen som tilstedeværelsen av de profesjonelle kunstnerne representerer, står dermed svakere hos oss.

I Stavangerregionen har dessuten Rogaland kunst-senter (RKS) en viktig rolle med hensyn til kursing og kompetanseutvikling. Blant annet har senteret i inneværende kommunevalgperiode etablert et kunstbibliotek som brukes hyppig til møter, konferanser og andre sammenkomster med kunstfaglig innhold. RKS er et viktig ressurs- og kompetansesenter, et fagforum og et samlingssted for det visuelle kunstmiljøet.

RKS har også overtatt programmeringen av Stavanger kommunes gjestekunsthøst i Frida Hansens hus. Siktemålet er å få en tydeligere profil av kunstnerboligen ved å velge ut samtidskunstnere med et kunstnerisk virke i samsvar med Frida Hansens «ånd».

Det offentlige tilskuddet har ikke økt i takt med kunstsenterets ambisjoner. Det må løses på sikt hvis kunstsentrene i Norge får tilført oppgaven som forvaltere av Statens utstillingsstipend, utvidet oppgave med innholdsproduksjon til Den kulturelle skolesekken og KORO-tilknyttede oppgaver.

3.3.3 Scenekunst

Stavanger skal være en by der publikum får oppleve et nyskpende og bredt spekter av scenekunstuttrykk med høy kunstnerisk kvalitet, utført av profesjonelle kunstnere.

Utviklingen 2011-2015

Utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger:

- **Rogaland Teater** er hovedsete for scenekunst i landsdelen. I 2010 startet Rogaland Teater arbeidet med utredning av nytt teaterhus og utarbeidet et visjonsdokument. Formannskapet vedtok høsten 2011 en høringsuttalelse til dokumentet, der kommunen stiller seg positiv til initiativet og samtidig peker på behovet for å planlegge gjenbruk av dagens bygg.

Etter høringen etablerte teateret prosjektet Scenskifte og ansatte egen prosjektleder. Det er gjennomført en rekke utredninger av behov, romprogram, tomtealternativer mv.

I høringsutkastet til ny *Kommunedelplan for Stavanger sentrum* er fem lokaliseringalternativer vurdert, og det anbefales å gå videre med Bekhuskaaien og Stavanger stasjon.

Rogaland Teater har i perioden høstet triumfer med hele 6 Heddapriser og -nominasjoner, samt strålende anmeldelser i lokale og nasjonale medier. *Fruen Fra Havet* ble invitert til Ibsenfestivalen og spilte 3 utsolgte hus på Nasjonalteateret.

Rogaland Teater har som den siste landsdelsscenen igangsatt arbeidet med å automatisere scenetårnet, mens Intimscenen er bygget om for å gi plass til rømningsvei.

- **Stavanger konserthus** har befestet sin stilling som arena også for scenekunstproduksjoner med høy kunstnerisk kvalitet. Konserthuset tar imot gjestespill innen teater, musikkdramatiske produksjoner og danseforestillinger på begge de store scenene. Konserthuset var co-produsent med Rogaland Teater og Teateret i Århus ved to anledninger i perioden.
- **Opera Rogaland.** Etter mange års arbeid, og samarbeid i regionen, ble Opera Rogaland etablert i

2014. Stavanger kommune og Sandnes kommune er eiere med 50 prosent eierandel hver. Selskapet har inngått forpliktende samarbeidsavtale med Stavanger Symfoniorkester og Universitetet i Stavanger, Institutt for musikk og dans. Det fremgår av selskapsavtalen at selskapet skal søke samarbeid med andre profesjonelle institusjoner. Se også omtale av Opera Rogaland i kapittel 3.2.6.

Stavanger Symfoniorkester, Stavanger konserthus og Sandnes kunst og kulturhus har gjennom flere år hatt samarbeid med Den norske opera og ballett, Adopera, Bergen Nasjonale opera og Kilden teater og konserthus. Dette samarbeidet vil bli videreført gjennom Opera Rogaland.

- **Tou Scene** har etablert seg som visningsarena for fri scenekunst og mottar jevnlig gjestespill. Tou Scene mottar støtte fra Kulturrådet og har i tillegg mottatt støtte fra Stavanger kommune til 12 av disse forestillingene.

Styret for Tou Scene har vedtatt ny scenekunstplan som omhandler nettverksbygging både nasjonalt og internasjonalt, og handlingsplan for utvikling av den frie scenekunsten er under arbeid.

- **Dans.** Det har i perioden skjedd en positiv utvikling på dansefeltet. Dybwikdans og Findlay//Sandmark opptre både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Sammen med Molitrix, mottar de to nevnte ensemblene støtte fra Kulturrådet, i tillegg til Stavanger kommune.

I 2014 var danseren Marie Ronold Mathisen Årets Stavangerkunstner.

Danserne har hatt midlertidig avtale om å benytte festsalen i Hermetikkfagskolen som dansesal for Proda (Profesjonell dansetrening) og prøvesal. Huset blir nå klargjort for salg, og danserne flytter inn i nye midlertidige prøvelokaler i østre bydel.

Ny mulighetsstudie for Nye Tou er vedtatt, og i forbindelse med neste byggetrinn vil det bli etablert permanent prøvelokale for dans i atelierhuset.

Siri Dybwik ved UiS er nylig utnevnt som professor i samtidsdans. Hun er med det den første og eneste professoren i dans utenfor Kunsthøgskolen i Oslo og NTNU.

- **Det frie scenekunstheltet.** Studenthuset Folken er arena for Folkenteateret som i perioden har produsert 7 forestillinger med støtte fra Stavanger

kommune, og har mottatt strålende kritikker. Gruppen bærer preg av at medlemmene av gruppen er unge og uetablerte, og i gang med ulike utdanningsforløp og skiftende bosteder. Framtiden til gruppen er noe usikker.

I 2014 satte teatergruppen Vrangforestilling opp forestillingen *Peer Gynt*, en omarbeidet versjon av Knut Nærum. Forestilling vant Natt og Dag sin kåring av Stavangerprisen for årets beste scenekunst. Sommeren 2015 presenterte gruppen en omarbeidet versjon av Arne Garborgs *Haugtussa*.

Det er i perioden gitt tilskudd til 5 amatørteaterforestillinger og 3 skoleforestillinger.

- **Stand Up.** Comedy Box er etablert i Stavanger i perioden. Dette er et kommersielt produksjonsselskap som bl.a. står bak festivalen TouMAZEing som ble arrangert for andre gang i 2015 med Tou Scene som hovedarena. Totalt 70 lokale, nasjonale og internasjonale artister deltok.
- **Humorhuset Stavangeren** er bygget om og forbedret i perioden. Revy og komediescenen lykkes med stadig nye suksessforestillinger, ikke minst med lokale produksjoner. I 2015 startet humorhuset Stavanger Ungdomsrevy SMIL, og gir barn ned til 12 år mulighet til å eksponere seg på en revyscene.

Utfordringer 2015-2019

Sentrale utfordringer for neste kommunevalgperiode:

- Bidra i videre utredning og planlegging av **nytt teaterhus** med sikte på å avklare så vel lokalisering som finansiering og framdrift. Dette må ses i sammenheng med rulleringen av kulturarenaplanen, jf. kapittel 3.4.
- Etablere **prøvelokalet for dansekunst** som del av Tou Scene & Kunstfabrikk, og avklare organisering og finansiering av tiltaket.
- Følge opp og støtte **det frie scenekunstheltet**.

3.3.4 Rytmask musikk

Stavanger skal ha en velfungerende verdikjede innenfor det rytmiske musikkfeltet. Det skal legges til rette for samarbeid og satses på kompetanseutvikling og talentutvikling.

Utviklingen 2011-2015

Utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger:

- *Handlingsplan for rytmisk musikk* ble rullert for 2010-2013, og ble sluttevaluert 25.04.2014.
- I perioden har det vært store **bransjeendringer**. Strukturene for markedsføring og salg av musikk er fornyet siste år; nå er det sosiale medier som i hovedsak brukes til markedsføring, og streaming som brukes i 75 prosent av det totale musikksalget i Norge (Spotify/Wimp m.fl.).

En betydelig del av lokalt støtteapparat har forsvunnet, bl.a. booking, management, publishing og promotering. Visjonen om en fullverdig verdikjede lokalt er ikke lengre realistisk, og det må jobbes på nye måter.

- Det regionale kompetansesenteret **STAR** er viktig i arbeidet for å ivareta tett kontakt og dialog med nasjonale bransjenettverk. Stavanger kommune bidrar med årlig driftstilskudd til STAR, og fra 2015 bidrar også Rogaland fylkeskommune og staten med driftsmidler.
- Stavanger kommune støtter opp under musikkaktivitetene, og ordningen med støtte til rytmisk musikk gir bidrag til innspilling, opptrykk og markedsføring, samt kompetansebyggende tiltak i musikknæringen.
- **Stavanger Rockeri** sine øvingslokaler i Tanke Svilands gate er pusset opp med en imponerende dugnadsinnsats. 15 øvingsrom stod klare til bruk ved åpningen i 2014. Totalt bidrag fra Stavanger kommune til etablering og drift i perioden 2013-2015 har vært på kroner 1 575 000. Driftstilskuddet for 2015 er på kroner 160 000.

Tou øvingspark åpnet i januar 2012, og driftes av Tou Scene etter avtale med Stavanger kommune. Tilbudet omfatter fire såkalte øvingskonteinere, jf. nærmere omtale i kapittel 3.2.2.

Øvingslokalene til rytmisk musikk i Nye Tou har foreløpig ikke tidfestet byggestart, jf. kapittel 3.2.2.

- Bystyrets vedtatte satsing på en **ny mellomstor scene for musikk og fri scenekunst** er foreløpig ikke fulgt opp, jf. kapittel 3.2.2 og 3.4. I inneværende kommunevalgperiode har imidlertid Stavanger Jazzforum etablert Spor 5 med kommunalt etableringstilskudd. Og Tou Scene, Folken, Checkpoint Charlie, Cementen, Martinique, bluesklubben og viseklubben driver alle videre med bidrag fra kommunen. Stavanger konserthus har hatt sin største publikumsvekst innenfor rytmisk musikk. Metropolis har årlig et betydelig antall ungdomsarrangementer.

- **Priser og utmerkelser i perioden.** De største artistene fra regionen har beholdt sterke posisjoner i norsk musikkliv. Kvelertak fikk Spellemannspris i 2014, og Morten Abel fikk Hedersprisen i 2015.
- Arrangementer som **Musikkfest** viser i tillegg at det spirer og gror i underskogen. Det er stor aktivitet i bydelene, hvor **Rockcomp** er den operative aktøren (Ungdom & Fritid).

Utfordringer 2015-2019

Sentrale utfordringer for neste kommunevalgperiode:

- Den største utfordringen fremover handler om å **tilpasse seg de nye markedsførings- og salgskanalene**. Lokale musikkaktører må sikres tilgang til nasjonale nettverk, slik at lokale artister kan bli presentert for nasjonale bransjeaktører.
- Det er vrient å få ting til å bli økonomisk bærekraftige ved å etablere musikknæringsvirksomhet i Stavanger. Den store aktiviteten i **underskogen** av musikere kan imidlertid gi muligheter i fremtiden.
- Musikkfeltet i Stavanger er ikke optimalt **samkjørt**. Dialogen kan bl.a. utvikles bedre mellom:
 - o de forskjellige sjangerområdene
 - o det frie feltet og institusjonene
 - o utdanningsaktørene og næringsaktørene.

3.3.5 Film

Stavanger-regionen skal bli en attraktiv og nyskapende region innen produksjon og formidling av film, både nasjonalt og internasjonalt.

Utviklingen 2011-2015

Utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger:

Stavanger kommunes satsing på utvikling, produksjon og formidling av film innen ulike sjangere kanaliseres i hovedsak gjennom Filmkraft Rogaland AS (utvikling og produksjon, Stavanger er medeier), SF Kino Stavanger/Sandnes AS (formidling/visning, Stavanger er medeier) og Musikk- og filmbiblioteket (Stavanger bibliotek) på Sølvberget (formidling/utlån).

- **Filmkraft Rogaland AS** ble etablert i 2006 av Rogaland fylkeskommune (eier 50 prosent), Stavanger kommune (35 prosent), Haugesund kommune (10 prosent) og Randaberg kommune (5 prosent).⁴³ Selskapet er et regionalt *filmsenter* som driver kompetanseutviklende tiltak for den profesjonelle bransjen, tildeler utviklings- og produksjonsstøtte til kort-, dokumentar- og animasjonsfilm samt dataspill for barn og unge. Filmsenteret arbeider aktivt med talentutvikling og er et ressurs-senter for arbeidet med barn og unge på filmområdet.

Filmkraft er også et *regionalt filmfond* som investerer i audiovisuelle produksjoner, primært langfilmer og fjernsynsproduksjoner. Filmfondvirksomheten ble skilt ut i datterselskapet Filmkraft Fond AS i 2012.

Endelig driver Filmkraft egen *filmkommisjon* som promoterer Rogaland som lokasjon for filminnspillinger samt legger til rette for aktuelle filminnspillinger i Rogaland.

Filmkraft Rogaland sin oversikt over filmer som har mottatt støtte og har hatt premiere teller våren 2015 i overkant av 120 stykker.

Filmkraft Rogaland – og den lokale filmbransjen – har inneværende kommunevalgperiode vært preget av uro. Filmkraft har vært evaluert av konsulentselskapet Ipax (2012) og som del av konsulentselskapet Ideas2evidence sin nasjonale evaluering av de regionale filmfondene (2012). Videre har Rogaland Revisjon IKS gjennomført selskapskontroll (2014). Det er i alle disse rapportene pekt på forbedringspunkter, men det er ikke dokumentert ulovligheter eller graverende brudd på forvaltningsregler mv. Evalueringene og en rekke

⁴³ <http://www.filmkraft.no/forside>

STAVANGERBØLGEN

andre saker om Filmkraft og filmbransjen har vært lagt fram til politisk behandling for kommunalstyret for kultur og idrett. Revisjonen er bestilt og behandlet av kontrollutvalgene i Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune.

Filmkraft har fulgt opp rapportene og iverksatt tiltak for å forbedre regelverket, informasjonen til bransjen lokalt og håndteringen av den store mengden søknader.

Bransjetreffet **Rogalerret** er blitt et godt besøkt møtested og en nyttig informasjonskanal.

- **SF Kino Stavanger/Sandnes AS** har i inneværende kommunevalgperiode utvidet og oppgradert kinosenteret i Sølvberget, Stavanger kulturhus. Det er åpnet tre nye saler med det beste innen lyd og bilde, samtlige saler har 4K-projektorer og mulighet for 3D-visninger. Også de sju øvrige salene er oppgradert og modernisert. Kinosenteret på Sølvberget har nå 10 moderne saler med til sammen 1 358 seter og topp kvalitet på bilde, lyd og komfort. Kinoen i Stavanger er Norges fjerde største og har til enhver tid et bredt repertoar. Det settes opp rundt 250 filmer hvert år. Med flere saler av ulik størrelse har kinoen i dag muligheter til å vise store, kommersielle filmer i flere saler i forbindelse med premieren. Videre kan flere filmer bli vist i lengre tid ved å bli flyttet mellom saler basert på publikumsoppslutning. Dette har resultert i at antall forestillinger (visninger) er økt fra

ca. 8 500 i årene 2010-2012 til ca. 10 000 i 2013, jf. kapittel 2.3.6 foran.

Besøket ser med de grep som nå er tatt ut til å ha stabilisert seg på 400 000 – 450 000, jf. kapittel 2.2.3. Dette er likevel drøyt 100 000 lavere enn i år 2000. Det er som kjent først og fremst filmtilfanget som påvirker besøket.

SF Kino Stavanger/Sandnes drives godt og går årlig med betydelige overskudd. I 2014 mottok Stavanger kommune et samlet utbytte fra kinoen på 8,6 mill. kroner. Mye av dette var et ekstraordinært utbytte. Det er i handlings- og økonomiplanen for 2015-2018 budsjettert med et årlig ordinært utbytte på 2 mill. kroner.

- Stavanger kommune har siden 2007 årlig delt ut **filmmanusstipendet**. Stipendet er på kroner 50 000. Stipendsøknadene vurderes av en egen komité.
- Priser og utmerkelser i perioden. Piraya Film har de senere årene mottatt flere priser og utmerkelser, der Oscar-nominasjonen i 2014 for *The Act of Killing*, som selskapet var co-produsent for, selvsagt rager høyest.

Arild Østin Ommundsen vant publikumsprisen under den internasjonale filmfestivalen i Warszawa i 2012 for *Knerten i knipe*. Filmen var også nominert til Amanda-prisen som årets barnefilm i 2012. Han høstet også tre Amanda-nominasjoner og én

pris for *Eventyrland* i 2013 (årets foto). Østin Ommundsen mottok i 2013 Aamot-statuetten, delt ut av Film & Kino, «for fremragende innsats i eller for norsk filmproduksjon».

Fredrik S. Hana er en ung fremadstormende regissør som vekker oppsikt og anerkjennelse internasjonalt innenfor grøssersjangeren. Hans *Autumn Harvest* ble i 2014 tildelt prisen Mèlies d'Argent for beste kortfilm. Dette er en internasjonalt anerkjent pris som gis av sammenslutningen European Fantastic Film Festivals Federation.

Utfordringer 2015-2019

Sentrale utfordringer for neste kommunevalgperiode:

- Følge opp **Filmkraft Rogaland** med sikte på å stabilisere og videreutvikle selskapet og den lokale filmbransjen.
- Følge opp **SF Kino Stavanger/Sandnes** med sikte på å befeste kinoen som en felles formidlingsarena i en tid preget av digitalisering og økende bruk av strømmetjenester, jf. kapittel 2.5 foran.

3.3.6 Festivaler, arena- og arrangementsutvikling

Stavanger skal være en by der publikum får oppleve et bredt spekter av festivaler med høy kulturell kvalitet. Stavanger skal bli ledende nasjonalt i samspillet mellom det offentlige, næringslivet og festivalene, der vi skal bli en mønsterregion i offentlig tilrettelegging.

Utviklingen 2011-2015

Utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger:

- Maijazz, Kammermusikkfestivalen (ICMF), Norsk Orgelfestival og Humorfestivalen har alle passert sine første 20 år som arrangører. Se ytterligere beskrivelse og publikumstall i kapittel 2.2.3.
- Den kommunale **festivalstøtteordningen** ble gjennomgått i 2012. Her ble kriteriesett og forvaltning vedtatt videreført etter praksis siden 2010, hvor søknadsprosedyren ble oppdatert og tilpasset statlige ordninger.
- Kommunalstyret for kultur og idrett ga i 2015 støtte til 23 festivaler. Noen større festivaler/byfester behandles direkte av rådmannen/formannskapet. Det gjelder Gladmat, ONS, Tall Ships Race (2018), og også idrettsarrangementer: Stavanger Major (sandvolley), Tour de Fjords og Norway Chess. Kapittel-festivalen får støtte via Sølvberget.

- Det er kun Nuart som får **internasjonal oppmerksomhet** av kulturfestivalene, mens bl.a. ICMF, Kapittel og Maijazz også presenterer topp internasjonale kunstnere. Det er liten nasjonal medieinteresse og få tilreisende til kulturfestivalene i Stavanger.
- Kultursjefen avholder årlige festivalmøter, som virker kontaktskapende og sikrer erfaringsutveksling. Maijazz og ICMF har gratis leie av festivalkontor i Sandvigå 7. Flere festivaler får gratis promotering på JCDecaux-tavlene i sentrum. Kommunen ved Vei og park har laget en arrangementshåndbok som sikrer gode rutiner mht. ROS-analyser og HMS.
- Regionen mottar liten **statlig festivalstøtte**. Stavanger kommune sendte i 2015 en kritisk høringsuttalelse til Kulturdepartementet ifm. evaluering av den nasjonale knutepunktordningen, og foreslo at ordningen avvikles.

Utfordringer 2015-2019

Sentrale utfordringer for neste kommunevalgperiode:

- Cutty Sark Tall Ships Race i 1997 markerte en ny tid med hensyn til å gjennomføre byfester innenfor festivalterminologien. Havnen ble innlemmet i selve arrangementet på en måte som var ny. Allerede året etter startet Gladmat opp, og etter hvert har både ONS-festivalen og Sandvolleyball-arrangementene utgjort de store festivalene i Stavanger. Disse store arrangementene har langt på vei funnet sin form, og er svært populære. Utfordringene på festivalfeltet fremover blir **å foredle og videreutvikle levedyktige festivaler** med kvalitet og evne til fornying. Den relativt nyetablerte Spiselige byfest i Østre bydel er et godt eksempel på en festival som evner å kombinere kvalitet, fornying og lokalt engasjement.
- Stavanger kommune vedtok i 2014 en strategi for arrangementsutvikling, som blant annet fastsatte mål for kompetansebygging. Der ble det også presentert en «knutepunkt/festspill-ambisjon» for å øke den statlige andelen av den lokale finansieringen. Som nevnt ovenfor, har Stavanger kommune foreslått at den statlige knutepunktordningen for kulturfestivaler avvikles i sin nåværende form, og at midlene i stedet kanaliseres til den ordinære festivalstøtten, som fordeler midler etter kvalitets- og andre kriterier.
- I løpet av de senere år er det bygget store arenaer (Stavanger konserthus, Forum Expo, Sørmarka Arena, DNB Arena m.fl.), som det er utfordrende å fylle med **større arrangementer**. Slike utfordringer

må i tillegg balanseres mot og supplere mindre arrangørsteder, slik at disse utfyller hverandre med hensyn til kapasitet og publikumstilgang.

- Stavanger kommune må begynne planleggingen frem mot **byjubileet** i 2025. Dette må blant annet ses i sammenheng med fremdriften og resultatene av kommunereformen.

3.4 Kulturarenaplan 2013-2025 – status og utfordringer

Stavangers kommunedelplan for kunst og kultur, *Kulturbyen Stavanger 2010-2017*, inneholder et «kulturkart» som viser en rekke aktuelle byggeprosjekter innenfor kultursektoren i etterkant av at Stavanger var europeisk kulturhovedstad i 2008. «Ittepå-ambisjonene» var det ingenting i veien med, men hvor bør det satses og bygges, og hvem skal tildeles prioritert plass i køen? Disse spørsmålene, som handler om kulturpolitikk, byutvikling og kommunaløkonomisk prioritering, er utgangspunktet for foreliggende kulturarenaplan.

Utviklingen 2011-2015

Kulturarenaplanen strekker seg i tid fram mot Stavanger bys 900-årsjubileum i 2025. Planen er en fagplan for kultursektoren, og inneholder statusbeskrivelser og prioriteringer av investeringsbehov for kulturbygg og -anlegg i Stavanger. I tillegg gis det føringer for den videre utvikling av kulturakser og tyngdepunkter med hensyn til produksjons- og visningssteder for kunst og kultur.

Bystyrets vedtak av planen omfatter en prioritering av fem kulturbygg og fire utendørs kulturarenaer for den første fireårsperioden 2013-2016. Status for disse prosjektene oppsummeres nedenfor. I tillegg inneholder planen en liste med 21 foreløpig uprioriterte prosjekter.

Utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger:

- **Atelierhus**, som del av Nye Tou. Første del av atelierhuset er ferdigstilt (3. etasje), andre del er under prosjektering. Hele atelierhuset (1. – 3. etasje) forventes ferdigstilt i 2017/2018. Se for øvrig omtale i kapittel 2.3.3 og 3.2.2.
- **Øvingsfelleskap for rytmisk musikk**, som del av Nye Tou. Ikke påbegynt. Flyttet og litt krympet i den reviderte mulighetsstudien for Nye Tou som bystyret vedtok i desember 2014. Det er p.t. usikkert

når øvingsfelleskapet vil bli bygget. Det er ikke avsatt midler til dette i gjeldende handlings- og økonomiplan. I bystyrets vedtak av den reviderte mulighetsstudien heter det at «det tas sikte på at arbeidet med prosjektering av Tou Scene-delen av bygningsmassen, inkludert øvingsfelleskap for rytmisk musikk og kunsthall i øllhallene, starter når arbeidet med atelierhuset er fullført, med sikte på utbygging av denne delen av anlegget i årene etterpå.» Se for øvrig omtale i kapittel 2.3.3 og 3.2.2.

- **Prøvelokale for dansekunst**, i den tidligere utenriksterminalen, alternativt som del av Nye Tou eller annet sted. Etter at førstnevnte alternativ falt bort, jf. kapittel 2.3.3, ble det i den reviderte mulighetsstudien for Nye Tou lagt inn to dansesaler i atelierhusets 2. etasje. Disse vil bli realisert som del av prosjekteringen og utbyggingen av atelierhusets andre fase, jf. første kulepunkt.
- **Ny mellomstor scene for musikk og fri scenekunst**, i den tidligere utenriksterminalen, alternativt annet sted. Førstnevnte alternativ er uaktuelt, jf. forrige kulepunkt. Også den planlagte mellomstore scenen i Nye Tou-prosjektet er tatt bort. I den reviderte mulighetsstudien er denne erstattet med en utvidelse av Maskinhallen, som vil kunne bli en intim klubbscene primært for musikk, ikke den mellomstore scenen for musikk og fri scenekunst som har vært omtalt i flere tidligere planer.
- **Nytt lokale til Norsk grafisk museum, Museum Stavanger – MUST**. Formannskapet vedtok i sak 123/13 å bidra til flytting av det grafiske museet fra de tidligere lokalene i Sandvigå ved å yte et årlig tilskudd på 0,6 mill. kroner fra og med 2014. Beløpet ble fastsatt med utgangspunkt i et estimert leiebeløp, men MUST står fritt til å anvende midlene til leie eller som delfinansiering ved låneopptak til eventuelt nybygg. MUST arbeider nå som kjent for å realisere et nybygg i Gamle Stavanger, samlokalisert med Norsk hermetikkmuseum. Kommunalstyret for kultur og idrett bevilget i sak 54/14 kr 200 000 til arkitektkonkurransen for bygget.

De tre førstnevnte prosjektene utgjør «produksjonssløftet».

I tillegg til disse fem kulturbygg-prosjektene, prioriterte bystyret fire utendørsanlegg med tanke på ytterligere tilrettelegging for kulturbruk:

- **Lassa idrettspark**. «Deler av anlegget får snart kunstgras. For bruk til festivaler/konserter vil det da måtte anskaffes matter til å dekke over kunstgraset.» Gjennomført, matter er nå tilgjengelig.

Tou Scene & Kunstfabrikk, det nyrenoverte atelierhuset til venstre. Foto: Stavanger kommune

- **Vaulen friområde.** «Området har vist seg godt egnet som arena for konserter m.m., men det er behov for infrastrukturiltak knyttet til strøm, toalettforhold og drenering.» Delvis gjennomført, toalettene er oppgradert.
- **Kjeringholmen.** «Området har vist seg som en attraktiv aktivitetsplass, ikke minst for barn og unge, men trenger vedlikehold og opprustning. Dette gjelder ikke minst Geoparken.» Geoparken blir fortløpende vedlikeholdt, men utover dette er det foreløpig ikke gjennomført større opprustninger. I det foreløpige forslaget til ny *Kommunedelplan for Stavanger sentrum*, er det foreslått å «anlegge en større sammenhengende park med bystrand som rekreasjonsområde og attraksjon på Holmen og Kjeringholmen. Parken inkluderer også store deler av arealet som i dag inneholder Geoparken, som da kan opprettholdes og videreutvikles som aktivitetspark.»
- **Valbergparken.** «Parkområdet på nedsiden av Valbergtårnet har vist seg å ha potensial som en mindre utendørsarena for konserter m.m. (grasbakken utgjør et naturlig amfi), men trenger noe tilrettelegging.» Det er utarbeidet et forprosjekt for etablering av en temalekeplass på den flate delen av området. Det er i den sammenheng også tatt med tilrettelegging for en mindre scene/sted for opptredener. Det er foreløpig ikke satt av midler til gjennomføring av prosjektet.

Utfordringer 2015-2019

Sentrale utfordringer for neste kommunevalgperiode:

- **Fullføre produksjonsløftet.**
- **Rullere planen** i 2016-2017. Rulleringen samkjøres med planlagt revisjon av kommunedelplanen for kunst og kultur. Det er i gjeldende kulturarenaplan lagt opp til rullering av planen en gang i hver kommunevalgperiode.

Vedlegg

STAVANGER KOMMUNE

Saksframlegg

REFERANSE
TRLI-14/18297-3

JOURNALNR.
74978/15

DATO
14.08.2015

Planlagt behandling i følgende utvalg:	Sak nr.:	Møtedato:	Votering:
Kommunalstyret for kultur og idrett	97/14	12.11.2014	Enstemmig
Kommunalstyret for kultur og idrett	/	02.09.2015	
Stavanger bystyre	/	28.09.2015	

KULTURMELDING 2011-2015

Forslag til vedtak:

::: Sett inn innstillingen under denne linja ↓

1. *Kulturmelding 2011-2015 for Stavanger* tas til orientering.
2. Kulturmeldingen legges til grunn i den kommende revisjonen av kommunedelplanen for kunst og kultur, *Kulturbyen Stavanger 2010-2017*, samt i arbeidet med andre planer og utredninger innenfor kulturområdet.

::: Sett inn innstillingen over denne linja ↑

Sammendrag

Kulturmelding 2011-2015 oppsummerer utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger innenfor kultursektoren i Stavanger i inneværende kommunevalgperiode. Denne *statusbeskrivelsen* følges opp med *utfordringer* for kommende valgperiode.

Oppsummeringen tar utgangspunkt i, og er disponert etter, innsatsområdene i de kommunalpolitiske styringsdokumentene for kultursektoren i Stavanger.

KULTURMELDING 2011-2015

Bakgrunn

Ved slutten av forrige kommunevalgperiode ble det for første gang utarbeidet en egen kulturmelding for Stavanger kommune. Meldingen oppsummerte status innenfor kultursektoren i Stavanger ved utgangen av valgperioden 2007-2011 og pekte på utfordringer for den kommende valgperioden. *Kulturmelding 2007-2011* ble behandlet av kommunalstyret for kultur og idrett (KKI) i sak 79/11 og vedtatt av bystyret (BS) i sak 17/12.

Ved oppstarten av arbeidet med *Kulturmelding 2007-2011* ble det lagt til grunn at tilsvarende meldinger skulle utarbeides hvert fjerde år, ved slutten av hver kommunevalgperiode, jf. KKI-sak 121/10.

KKI vedtok i sak 79/14 på denne bakgrunn mandatet for arbeidet med *Kulturmelding 2011-2015*.

Formål og bruk

Kulturmeldingen oppsummerer utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger innenfor kultursektoren i Stavanger i inneværende kommunevalgperiode. Denne *statusbeskrivelsen* følges opp med *utfordringer* for kommende valgperiode.

Oppsummeringen tar utgangspunkt i, og er disponert etter, innsatsområdene i de kommunalpolitiske styringsdokumentene for kultursektoren i Stavanger – kommunedelplanen for kunst og kultur, *Kulturbyen Stavanger 2010-2017*, og *Kulturarenaplan 2013-2025*, begge vedtatt av bystyret. Statusbeskrivelsen og utfordringene er således primært knyttet til den kommunale kulturpolitikken, ikke til kvaliteten på kulturtilbudet.

Den kommunale kulturpolitikken handler som kjent om en lang rekke mål og tiltak for best mulig *tilrettelegging* for den kunstneriske produksjon og formidling, med sikte på et bredt og kvalitativt sett godt kunst- og kulturtilbud. *Hvor* godt dette er, eller er blitt, svarer kulturmeldingen bare delvis på. Meldingen viser innbyggernes interesse for, bruk av og tilfredshet med kulturtilbudet, og det vises underveis til priser og utmerkelse som er tildelt kunstnere og kulturinstitusjoner i Stavanger. En mer inngående vurdering av kvaliteten på tilbudet ville fordre ekspertvurderinger og sammenligninger av for eksempel det visuelle kunstfeltet i Stavanger med tilsvarende i andre norske storbyer. Det har ikke vært en del av mandatet for foreliggende kulturmelding.

Kulturmeldingen gir det sittende kommunalstyret samt øvrig politisk ledelse en oversikt over det som er oppnådd innenfor kulturpolitikken i Stavanger i inneværende kommunevalgperiode. Meldingen vil videre være et kunnskapsgrunnlag og et arbeidsdokument, med en rekke utfordringer, for det påtroppende kommunalstyret etter høstens kommunevalg. Endelig, og ikke minst, vil meldingen være et grunnlagsdokument for den kommende revisjonen av kommunedelplanen for kunst og kultur samt rulleringen av kulturarenaplanen. Dette arbeidet påbegynnes etter planen på nyåret.

Innhold – en oversikt

Kulturmeldingen består av tre deler. Hoveddelen, kapittel 3, er en systematisk oppsummering av utviklingstrekk, begivenheter og viktige beslutninger innenfor kultursektoren i Stavanger i inneværende kommunevalgperiode, jf. ovenfor.

Kapittel 2 er en beskrivelse av kulturbyen Stavanger i tall. Her har vi sammenstilt tilgjengelig statistikk om publikums interesser, forbruk og tilfredshet med kulturtilbudet, om den lokale produksjonen av kunst og kultur, og om den kommunale ressursbruken og kulturpolitiske prioriteringer. Hensikten er å etablere et fakta- og kunnskapsgrunnlag om status anno 2015 og for kommende utredninger og kulturplaner, samt for den løpende kulturpolitiske debatt.

Før dette dypdykket i tall, gis det innledningsvis, i kapittel 1, en overordnet oppsummering og vurdering av utviklingen i kulturbyen Stavanger de fire siste årene.

Kulturmelding 2011-2015 viser bl.a. at:

- ferdigstillelse av Bjergsted kulturpark og realisering av Bjergstedvisjonen har preget kulturbyen Stavanger i inneværende kommunevalgperiode. Dette er det tyngste og viktigste løftet, og har resultert i en kulturpark med arenaer og institusjoner som til sammen er blitt et nasjonalt tyngdepunkt innenfor musikk og dans, og med et konserthus og symfoniorkester av internasjonalt format
- Nye Tou er gått fra skrive- og tegnebordet til å bli en byggeplass, og den første puljen kunstnere er flyttet inn. På den annen side er prosjektet krympet og ligger etter framdriftsplanen
- Sølvberget, Stavanger kulturhus er bygget om med nye kinosaler, nytt «superbibliotek» og ny kafé. Den «nye» 1. etasjen er blitt et populært torg og møtested i bysentrum, og bibliotekbesøket har skutt i været
- Stavanger Rockeri og kulturnæringsfellesskapet i Erfjordg. 8 er etablert som viktige supplement til kommunens innsats for å legge til rette produksjonslokaler for musikere og kunstnere. Begge tiltakene ble initiert og drevet fram av ildsjeler i musikk- og kunstmiljøene lokalt, i stor grad realisert på dugnad, men med kommunal og annen offentlig støtte
- Stavanger er fremdeles den storbykommunen som bruker mest penger på kultur og idrett målt som netto driftsutgifter per innbygger. Men andelen til kultur og idrett av kommunens samlede netto driftsutgifter har vært noe lavere i inneværende valgperiode enn i forrige
- idretten fikk i 2014 i overkant av 1/3 av ressursene avsatt til kultur og idrett, som var på nivå med gjennomsnittet for ASSS-kommunene. Kunstformidling – overføringer og tilskudd til musikk, scenekunst, visuell kunst, film, litteratur mv. – utgjorde 14 prosent av netto driftsutgifter, som var det dobbelte av snittet for ASSS-kommunene. En stadig større del av kunstformidlingsmidlene går til kulturinstitusjonene; det frie kunst- og kulturlivet sakker akterut
- innbyggernes interesse for, forbruk av og tilfredshet med kulturtilbudet i regionen er høy, og slik har det vært i mange år.

I mandatsaken til KKI ble det beskrevet et opplegg for innhenting av kritiske utenfra-blikk på kulturlivet i Stavanger. Dette som et supplement til foreliggende oppsummering og vurdering. Tanken var å få kvalifiserte personer utenfor regionen til å ta «temperaturen» på kulturbyen Stavanger. Dette lot seg ikke gjennomføre i denne omgang. Imidlertid bør ideen tas fram igjen ved igangsettelsen av den kommende revisjonen av kommunedelplanen for kunst og kultur samt rulleringen av kulturarenaplanen, jf. ovenfor.

Ved behandlingen av mandatsaken i KKI fremmet Mats Danielsen (Frp) følgende oversendelsesforslag: «Det tas inn amatørkultur i kulturmeldingen.»

Amatørkulturlivet og frivillig innsats berøres en rekke steder i foreliggende melding, og spesifikt i kapittel 3.2.11 Amatørkulturlivet og samarbeidet mellom frivillige og profesjonelle. Når amatørkulturen, og likeledes kultur- og fritidstilbudet til barn og unge i bydelene, ikke er behandlet enda grundigere, skyldes det *ikke* at disse delene av kultur- og idrettstilbudet anses mindre viktige, men at grunnlagsdokumentet for meldingen, kommunedelplanen for kunst og kultur, bare i begrenset grad omhandler dette, jf. planens kapittel 1.4 Avgrensninger.

Inger Østensjø
rådmann

Gunn Jorunn Aasland
direktør

Trond Lie
fung. kultursjef

Vedlegg:

Kulturmelding 2011-2015 for Stavanger

Saksprotokoll

Kultur og byutvikling

Postadr.: Postboks 8001, 4068 Stavanger
Besøksadr.: Olav Kyrres gate 23
Telefon: 04005. Faks: -
E-post: postmottak.kbu@stavanger.kommune.no
www.stavanger.kommune.no
Org.nr. NO 964 965 226

REFERANSE
TRLI-14/18297-4

JOURNALNR.
82761/15

DATO
03.09.2015

Utvalg: Kommunalstyret for kultur og idrett
Møtedato: 02.09.2015
Sak: 59/15

Resultat: Enstemmig

Arkivsak: 14/18297
KULTURMELDING 2011-2015

Behandling:

Terje Rønnevik (Ap) fremmet følgende oversendelsesforslag:

«Utfordringen listet opp i meldingen suppleres med følgende punkt:

3.2.1: Realisering av Bjergstedvisjonen

Nytt punkt under «Utfordringer:» Styrke samspillet med andre aktører for å øke Stavangers posisjon som internasjonal messe- og konferanseby, jfr. arbeidet som nå settes i gang mellom aktørene på Stavanger forum-området. Dette må sees i sammenheng.

3.2.10: Tyngdepunkt for kulturnæringer

Nytt punkt under «Utfordringer:» Videre arbeid for å få etablert et investeringsfond for kulturnæringene.

3.2.11: Amatørkulturlivet og samarbeidet mellom frivillige og profesjonelle.

Nytt punkt under «Utfordringer:» Øke støtten til kulturorganisasjoner, korps og kor.

Nytt punkt under «Utfordringer:» Samordne ulike stønadsordninger slik at tilskuddene til ulike former for barne- og ungdomsarbeid kan sees i en helhet, og at barn og unge totalt sett får større andel av disponible midler.

Nytt punkt under «Utfordringer:» Skaffe egnede øvingslokaler til disposisjon for ungdoms- og voksenkorps.

3.3.2: Visuell kunst

Nytt punkt under «Utfordringer:» Utarbeide en plan for gatekunst i det offentlige rom.

3.4: Kulturarenaplanen

Nytt punkt: ha en ny vurdering av framtida for Kulturbanken.

Votering:

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Ap's oversendelsesforslag følger saken.

Kommunalstyret for kultur og idrett sitt enstemmige vedtak:

1. *Kulturmelding 2011-2015 for Stavanger* tas til orientering.
2. Kulturmeldingen legges til grunn i den kommende revisjonen av kommunedelplanen for kunst og kultur, *Kulturbyen Stavanger 2010-2017*, samt i arbeidet med andre planer og utredninger innenfor kulturområdet.

Kultur og byutvikling

Postadr.: Postboks 8001, 4068 Stavanger
Besøksadr.: Olav Kyrres gate 23
Telefon: 04005. Faks: -
E-post: postmottak.kbu@stavanger.kommune.no
www.stavanger.kommune.no
Org.nr. NO 964 965 226

Saksprotokoll

REFERANSE
TRLI-14/18297-5

JOURNALNR.
90321/15

DATO
30.09.2015

Utvalg: Stavanger bystyre
Møtedato: 28.09.2015
Sak: 149/15

Resultat: Enstemmig

Arkivsak: 14/18297
KULTURMELDING 2011-2015

Behandling:

Terje Rønnevik (Ap) tok opp oversendelsesforslag fremmet i kommunalstyret for kultur og idrett 2.09.2015:

«Utfordringen listet opp i meldingen suppleres med følgende punkt:

3.2.1: Realisering av Bjergstedvisjonen

Nytt punkt under «Utfordringer:» Styrke samspillet med andre aktører for å øke Stavangers posisjon som internasjonal messe- og konferanseby, jfr. arbeidet som nå settes i gang mellom aktørene på Stavanger forum-området. Dette må sees i sammenheng.

3.2.10: Tyngdepunkt for kulturnæringer

Nytt punkt under «Utfordringer:» Videre arbeid for å få etablert et investeringsfond for kulturnæringene.

3.2.11: Amatørkulturlivet og samarbeidet mellom frivillige og profesjonelle.

Nytt punkt under «Utfordringer:» Øke støtten til kulturorganisasjoner, korps og kor.

Nytt punkt under «Utfordringer:» Samordne ulike stønadsordninger slik at tilskuddene til ulike former for barne- og ungdomsarbeid kan sees i en helhet, og at barn og unge totalt sett får større andel av disponible midler.

Nytt punkt under «Utfordringer:» Skaffe egnede øvingslokaler til disposisjon for ungdoms- og voksenkorps.

3.3.2: Visuell kunst

Nytt punkt under «Utfordringer:» Utarbeide en plan for gatekunst i det offentlige rom.

3.4: Kulturarenaplanen

Nytt punkt: ha en ny vurdering av framtida for Kulturbanken.

Summer Ejaz (H) fremmet følgende oversendelsesforslag:

«Det bes rådmannen om å utrede for de ulike tiltak og mangfoldprosjekter som har blitt igangsatt av kultur avdelingen for å kvalifisere flerkulturelle til ulike roller i kulturlivet, og få flere med minoritets bakgrunn til å bli aktører innen kunst og den kulturelle arena».

Votering:

Gjeldende innstilling ble enstemmig vedtatt.

Ap's oversendelsesforslag oversendes rådmann.

H's oversendelsesforslag oversendes rådmann.

Bystyrets enstemmige vedtak:

1. *Kulturmelding 2011-2015 for Stavanger* tas til orientering.
2. Kulturmeldingen legges til grunn i den kommende revisjonen av kommunedelplanen for kunst og kultur, *Kulturbyen Stavanger 2010-2017*, samt i arbeidet med andre planer og utredninger innenfor kulturområdet.

Foajekonsert i Stavanger konserthus. Nye Stavanger konserthus ble åpnet høsten 2012. Foto: Sindre Ellingsen/Stavanger konserthus IKS

